

Herindelingsadvies Hoeksche Waard

provincie **HOLLAND**
ZUID

Gedeputeerde Staten
17 januari 2017

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Zuid-Holland
Bureau Bestuurlijke Zaken en Toezicht
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

17 januari 2017

www.zuid-holland.nl/hw
hoekschewaard@pzh.nl

Vormgeving, fotografie en productie:
Bureau Mediadiensten, provincie Zuid-Holland

Herindelingsadvies Hoeksche Waard

Voorstel tot samenvoeging van de gemeenten
Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen

Inhoud

Samenvatting	3	9	Bevindingen en analyse	39	
1	Leeswijzer	9	9.1	Samenwerkingsmodel in relatie tot de Wgr	39
2	Karakteristiek van het gebied	11	9.2	Samenwerkingsmodel in relatie tot de beoordelingskaders	41
2.1	Karakteristiek van de Hoeksche Waard	11	9.3	Herindeling	41
2.2	De gemeenten in de Hoeksche Waard	13	9.3.1	Uitgangspunten OBT	41
2.3	Huidige samenwerking tussen de gemeenten	13	9.3.2	Beleidskader provincie	41
2.4	Andere samenwerkingsverbanden	13	9.3.3	Toetsing aan criteria beleidskader BZK	42
3	Opgaven	17	10	Het herindelingsadvies	47
3.1	Landelijke ontwikkelingen	17	11	Procedure	49
3.2	Regionale opgaven en kansen	17	11.1	Zienswijzen	49
3.2.1	Versterken economie en dynamiek	17	11.2	Financieel toezicht	49
3.2.2	Behouden en versterken leefbaarheid	18	11.3	Communicatie	49
3.2.3	Regioprofilering en marketing	18	11.4	Verkiezingen	50
4	Bestuurlijke voorgeschiedenis	21	11.5	Personele aspecten	50
4.1	Van herindeling 1984 tot huidige samenwerking	21	11.6	Overzichtstabel	50
4.2	Evaluatie regionale samenwerking (ERS)	21	12	Bijlagen	51
4.3	Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBT)	22	12.0	Brief GS-besluit bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard, 5 juli 2016	52
4.4	Conclusie	23	12.1	Kaart wijziging gemeentegrenzen Hoeksche Waard	62
5	Oplossingsrichtingen	25	12.2	Evaluatie regionale samenwerking Hoeksche Waard (ERS) <i>separate bijlage</i>	63
6	Open overleg en zienswijzen herindelingsontwerp	27	12.3	Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBT) <i>separate bijlage</i>	63
6.1	Open overleg	27	12.4	Uitwerking versterkte samenwerking met doorzettingsmacht, model + toelichting	64
6.2	Herindelingsontwerp	30	12.5	Financiële scan <i>separate bijlage</i>	71
7	Financiële scan (herindelingscan)	33	12.6	Verslag open overleg <i>separate bijlage</i>	72
8	Beleidskader	35	12.7	Verslagen bestuurlijke overleggen	73
8.1	Gemeenten	35	12.8	Memo Verkenning regionale opgaven en kansen Hoeksche Waard	110
8.2	Provincie Zuid-Holland	35	12.9	Verslag zienswijzen herindelingsontwerp Hoeksche Waard <i>separate bijlage</i>	117
8.3	Beleidskader gemeentelijke herindeling ministerie van BZK	36			

Samenvatting

Voor u ligt het Herindelingsadvies Hoeksche Waard, het advies van Provinciale Staten van Zuid-Holland aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om het wetgevings-traject te starten voor de samenvoeging van de huidige gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen tot één gemeente met ingang van 1 januari 2019.

Het herindelingsadvies is tot stand gekomen na een discussie van meer dan 10 jaar over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard. Deze geschiedenis kenmerkt zich door verdeeldheid, polarisatie en wisselende meerderheden in het politieke debat. De conclusies uit het traject Evaluatie Regionale Samenwerking 2013 waren duidelijk en serieus. Door alle gemeenteraden wordt daarom unaniem gedeeld dat niets doen geen optie is en de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is. Over de manier waarop deze toekomst moet worden vormgegeven, was geen overeenstemming; er lagen twee opties voor: samenvoeging of versterkte samenwerking met doorzettingsmacht.

De afspraak is gemaakt dat de gemeenteraden unaniem en eensluidend besluiten zouden nemen over hun bestuurlijke toekomst, en dat in het geval dat niet mogelijk zou blijken, de provincie de regie zou nemen. De gemeenteraden werden het op 17 december 2015 niet eens met elkaar over de bestuurlijke toekomst van het eiland. Daarmee trad de afspraak in werking dat de provincie de regie zou nemen. Op 6 januari 2016 is door gedeputeerde Van der Sande gesproken met alle fractievoorzitters en is door hen allen instemmend gereageerd op het starten van de arhi-procedure. Deze is op 12 januari 2016 door Gedeputeerde Staten gestart met als doel de impasse te doorbreken. Er is door het college van Gedeputeerde

Staten gecommuniceerd dat op het moment dat de provincie het proces overnam, de provincie een besluit zou nemen gebaseerd op een eigen inhoudelijke afweging. En dat de provincie via Provinciale Staten een democratisch legitiem besluit zou nemen, waarbij de stemverhoudingen in de raden van de Hoeksche Waard één van de punten van afweging zou vormen.

Niets doen is geen optie

Het laten voortbestaan van de al jaren voortdurende impasse is schadelijk voor de Hoeksche Waard. De Hoeksche Waard staat voor grote opgaven. De economische en sociale dynamiek loopt terug: jongeren vertrekken, er is sprake van vergrijzing, bedrijven trekken weg en winkels hebben het moeilijk. Op het vlak van voorzieningen, wonen, welzijn en zorg zullen de gevolgen merkbaar zijn. Voor het op peil houden van de sociale en economische vitaliteit is het van cruciaal belang om de verbinding met en tussen inwoners, verenigingen, instellingen en ondernemers over het gehele eiland te versterken. Dit vraagt om een actieve betrokkenheid van een krachtig openbaar bestuur

dat op regionaal niveau samen met de samenleving op zoek gaat naar nieuwe kansen en verbindingen. Het vraagt om een openbaar bestuur dat positie bepaalt in bestuurlijke netwerken in de omgeving van de Hoeksche Waard en verbindingen kan leggen met spelers zoals de EPZ, IQ, de Drechtsteden, Nissewaard, Goeree-Overflakkee en de MRDH.

De uitspraak dat niets doen geen optie is, wordt gedeeld door het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven in de Hoeksche Waard. Veel organisaties en bedrijven zijn de afgelopen decennia meer regionaal actief geworden en hebben zich eilandbreed georganiseerd. De ontwikkelingen van het openbaar bestuur is hierbij achtergebleven. Het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven geven onderbouwd aan problemen te ondervinden van de huidige gebrekkige en stroperige samenwerking tussen de gemeenten. Centraal daarbij staat de naar binnen gerichte energie van de vijf gemeenten. De Hoeksche Waard is daardoor geen zichtbare partner voor instellingen, bedrijven en andere overheden en is afwezig in netwerken en belangrijke beleidsarena's. De gemeenten in de Hoeksche Waard vinden overeenstemming op terreinen waar belangen parallel lopen, maar zodra dat niet het geval is, blijven strategische en eilandbrede keuzes achterwege. Ook de ondernemingsraden van de vijf gemeenten geven in hun gezamenlijke zienswijze aan dat de huidige ambtelijke organisaties kwantitatief en kwalitatief tegen hun grenzen aanlopen en een keuze noodzakelijk is om vol-

doende kwaliteit te blijven bieden aan hun bewoners en besturen. Daarnaast leiden de opgaven tot complexe verdelings- en investeringsvraagstukken. Bij de allocatie van woningen, bedrijven en voorzieningen moet het belang van de Hoeksche Waard als geheel voortdurend worden afgestemd op de belangen van iedere individuele gemeente en haar kernen. Dit geldt evenzeer voor strategische keuzes over voorzieningen, regionale bereikbaarheid, innovatie van de landbouw en de versterking van recreatie en toerisme.

Op grond van het voorgaande wordt geconstateerd dat de bestuurlijke inrichting door de Hoeksche Waard zelf onvoldoende krachtig en ondersteunend gevonden wordt voor het oplossen van de maatschappelijke opgaven. Gelet op deze urgentie, gelet op de jaren voortdurende verdeeldheid en gelet op gemaakte afspraken over verdere besluitvorming, was er geen andere keuze voor de provincie dan in deze complexe situatie de regie te nemen.

Nu samen gaan voor één sterke Hoeksche Waard

Er lagen op het moment dat de provincie de Arhi-procedure startte in feite maar twee mogelijke keuzen voor, namelijk samenvoeging van de vijf gemeenten of een samenwerkingsmodel met doorzettingmacht. Voor elk van deze twee opties was in de Hoeksche Waard onvoldoende politiek draag-

vlak. Drie van de vijf gemeenteraden hebben in meerderheid een amendement aangenomen voor versterkte samenwerking. Tegelijkertijd waren 24 van de 35 fracties en 51 raadsleden van de in totaal 83 raadsleden voor samenvoeging. In 2016 is gedurende het eerste half jaar een open Arhi-overleg gevoerd waarbij alle mogelijkheden uitgebreid zijn besproken en onderzocht. Ook zijn financiële consequenties in beeld gebracht, bewonersavonden georganiseerd en een scholierendebat gevoerd. Met alle fracties van de vijf gemeenten is gesproken en diverse maatschappelijke partners zijn bezocht. De voorstanders van versterkte samenwerking zijn door de provincie gefaciliteerd om een samenwerkingsmodel zo veel als mogelijk nader concreet uit te werken, zodat dit model deel kon uitmaken van de oordeels- en besluitvorming.

Op basis van deze overleggen en analyse van de problemen en oplossingsrichtingen hebben Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland op 5 juli 2016 besloten dat een samenvoeging van de vijf gemeenten de beste oplossing is (zie bijlage 12.0). In het belang van de inwoners, bedrijven en instellingen is het evident dat alle energie er nu op gericht moet zijn om gezamenlijk uitvoering te geven aan deze oplossing. De energie die is gestoken in de discussie over de bestuurlijke structuur in de afgelopen tien jaar kan worden omgezet in het werken aan de inhoudelijke kansen en opgaven van de toekomst. Als provincie benoemen wij daarbij als ambities: een integrale gebiedsaanpak van de Hoeksche Waard - met inzet van menskracht en middelen - en een exemplarisch programma om de eigen identiteit en autonomie van elk van de 17 dorpen te behouden. De vijf gemeenten is geadviseerd om reeds te starten met de samenvoeging van de vijf betrokken ambtelijke organisaties. De Provincie Zuid-Holland is, als

onderdeel van het GS besluit van 5 juli 2016, samen met de regio in gesprek gegaan om te komen tot een integrale gebiedsaanpak voor de Hoeksche Waard.

Zienswijzen gemeenteraden

Vervolgens is een ieder de gelegenheid geboden om te reageren op het herindelingsontwerp en de onderbouwing van de provincie. Ook is er gericht een aantal vragen gesteld aan de gemeenteraden. De wetgever heeft in de Wet arhi de gemeenteraden een ruimere termijn geboden voor het indienen van hun zienswijzen, opdat zij in staat zijn de zienswijzen van hun inwoners, instellingen en bedrijven te betrekken in hun oordeelsvorming. De raden van Oud-Beijerland en Strijen hebben hiervan gebruik gemaakt. De raad van Strijen heeft hierbij ook opgemerkt dat één fractie, namelijk Strijens Belang, een ander standpunt heeft. De gemeenteraad van Oud-Beijerland onderschrijft en ondersteunt unaniem het besluit tot herindeling. Beide gemeenteraden ondersteunen in hun zienswijzen het komen tot een integrale gebiedsaanpak en een kernenbeleidsplan met daarin gewenste ontwikkelpunten per kern. Verder wordt gepleit voor een herindeling per 1 januari 2019 vanwege de onwenselijkheid van twee te houden gemeenteraads-verkiezingen in korte tijd. Volgens Oud-Beijerland en Strijen bevatten de zienswijzen van derden geen nieuwe argumenten en valt het hen op dat organisaties en instellingen uit het maatschappelijk middenveld de voorkeur voor herindeling uitspreken, dit in tegenstelling tot de meerderheid van individuele reacties. De gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen en Korendijk hebben in hun zienswijzen geen gebruik gemaakt van de extra tijd. De zienswijzen zijn opgesteld en ingediend zonder de zienswijzen van hun inwoners en maatschappelijke partners af te wachten. Verder is door hen niet inhoudelijk gereageerd op het besluit van Gedeputeerde Staten of de daarin gegeven argumenten. Er wordt herhaald dat de raden van deze gemeenten in hun besluitvorming over het traject Onderzoek Bestuurlijke Toekomst in 2015 een voorkeur hebben uitgesproken voor een model van intergemeentelijke samenwerking. Hierdoor wordt niet ingegaan op het zorgvuldig doorlopen proces vanaf januari 2016 en de inzet die door velen is gepleegd het afgelopen jaar. In de zienswijzen wordt geen aandacht besteed aan de standpunten van een substantieel

deel van de raden (in het geval van Korendijk 33%, Binnenmaas 43% en Cromstrijen zelfs 47 %) dat heeft uitgesproken voorstander van herindeling te zijn.

De zienswijzen van deze drie gemeenteraden hebben daardoor geen nieuwe inzichten geleverd voor het herindelingsadvies.

Deze drie gemeenten hebben in het najaar van 2016 besloten om in maart 2017 – gelijktijdig met de Kamerverkiezingen – een volksraadpleging te willen houden. In het traject ERS en OBT zijn er geen acties tot volksraadpleging ondernomen door de gemeenten. Dit geldt ook zoals al hierboven genoemd voor de zienswijzeperiode. De volksraadpleging wordt georganiseerd nadat meerdere beeldvormings- en besluitvormingsprocessen zijn doorlopen. De raden willen de bevolking daarbij de keuze voorhouden tussen voor of tegen herindeling. Het beoogde samenwerkingsmodel wordt niet voorgelegd aan de inwoners.

Ingangsdatum 1 januari 2019 in plaats van 1 januari 2020

In afwijking van het herindelingsontwerp adviseren wij de regering te kiezen voor ingang van de door ons voorgestelde fusie per 1 januari 2019. In

het ontwerp is gekozen voor een ingangsdatum van 1 januari 2020 met als doel de partijen meer tijd en ruimte te geven om nader tot elkaar te komen. Uit de zienswijzen van zowel voor- als tegenstanders blijkt geen ondersteuning te zijn voor deze redenering. Er wordt gesteld dat één jaar uitstel ook één jaar langer de verdeeldheid laat bestaan. Tevens treden de voordelen van een samenvoeging dan ook één jaar later in werking.

De Hoeksche Waard vraagt en verdient beter: een fusie is de beste en meest duurzame oplossing

Voor ons is van belang dat de situatie niet lang meer mag voortduren. De opgaven van het gebied vragen om een slagvaardige aanpak. De energie moet hier weer op worden gefocust en niet verloren gaan aan voortdurende verdeeldheid. De Hoeksche Waard kan en verdient beter.

Beter betekent een openbaar bestuur dat van meer betekenis kan zijn voor de bewoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen in de Hoeksche Waard. Eén gemeente Hoeksche Waard kan zowel in kwaliteit als kwantiteit de dienstverlening vergroten aan de samenleving. Democratische verantwoording, beleidvorming, besluitvorming en

uitvoering vinden dan op hetzelfde niveau plaats als waar de belangrijkste opgaven voor het gebied zich voordoen. Dit zorgt voor meer slagvaardigheid en daadkracht. Geen concurrentie onderling en geen verschillen in regels en uitvoering maar krachtig optreden vanuit één gezamenlijk belang in plaats van vijf deelbelangen. De partners van de gemeenten op tal van dossiers hebben hier dringend behoefte aan. Beter betekent ook dat één gemeente Hoeksche Waard een sprong voorwaarts kan maken als sterke gesprekspartner voor de spelers die zich bewegen binnen arena's die de toekomst van het gebied bepalen. Er gaat nu veel energie en tijd verloren in de interne afstemming en interne gerichtheid van het gebied. Het samenwerkingsmodel blijft op al deze bovengenoemde punten in gebreken en is daarom geen oplossing voor de opgaven voor de Hoeksche Waard. Alleen de vorming van één gemeente biedt in dit opzicht soelaas. Dit is een belangrijke les van vergelijkbare herindelingen in onze provincie als in Goeree-Overflakkee, Krimpenerwaard en het Westland.

Een grote uitdaging van één gemeente Hoeksche Waard is het voorkomen van een grotere afstand tussen bestuur en inwoners. Uit onderzoek blijkt dat deze afstand na een herindeling vaak als groter wordt ervaren. Als provincie willen wij de nieuwe gemeente hierin actief terzijde staan. Tijdens de inspiratiebijeenkomst 'relatie inwoners-gemeente' van 31 mei 2016 zijn goede voorbeelden gedeeld hoe dit in de praktijk kan worden georganiseerd. Eén gemeente Hoeksche Waard is de kans om de identiteit van de dorpen niet alleen te behouden, maar juist te revitaliseren. Met de vorming van een eilandgemeente ontstaat de benodigde grootschaligheid om in de praktijk de kleine kernen beter

tot zijn recht te kunnen laten komen en actief te organiseren. Respect voor en stimulering van de cultuur, (geloofs)overtuiging en gebruiken van de dorpen wordt wat ons betreft het centrale adagium van de nieuwe gemeente.

De sterke betrokkenheid van inwoners en het maatschappelijk middenveld bij zowel de dorpen als met de Hoeksche Waard geeft veel vertrouwen voor de toekomst.

1 Leeswijzer

Voor u ligt het herindelingsadvies van Provinciale Staten van Zuid-Holland (PS) voor de samenvoeging van de gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen tot één gemeente in de Hoeksche Waard.

In dit advies wordt achtereenvolgens ingegaan op de karakteristiek van het gebied, de opgaven, de bestuurlijke voorgeschiedenis, de oplossingsrichtingen, het beleidskader, de bevindingen en analyse, het herindelingsadvies en tot slot de vervolgprocedure.

2 Karakteristiek van het gebied

2.1 Karakteristiek van de Hoeksche Waard

De Hoeksche Waard is een unieke en historische polder in het zuiden van de provincie Zuid-Holland. Deze polder wordt omringd door het water van het Haringvliet, Hollandsch Diep, Dordtse Kil, Oude Maas en het Spui. De openheid, de kreken en beboomde dijken geven dit goed bewaarde landschap haar kenmerkende eigenschappen. Het historische polderlandschap met haar relatie met het water en de delta zijn onlosmakelijk verbonden met de identiteit en historie van Zuid-Holland, maar ook in het heden als onmisbaar deel van de groen-blauwe Deltametropool. De Hoeksche Waard ligt op steenworp afstand van stedelijk gebied rondom Rotterdam en Dordrecht en op de as Rotterdam-Antwerpen.

De geschiedenis en het landschap van de Hoeksche Waard getuigen van een strijd tegen de zee. Van grote invloed was de Sint Elisabethvloed van 1421. Door interne conflicten, zoals de Hoeksche en Kabeljauwse twisten, was het dijkonderhoud

verwaarloosd. Een noordwesterstorm veroorzaakte een dijkdoorbraak waarna de zee het land diep binnendrong. De Hoeksche Waard werd vrijwel helemaal weggevaagd. Vanaf de 15e eeuw is de Hoeksche Waard geheel door mensenhanden op de zee gewonnen en groeiden de polders langzaam uit tot het gebied van nu. De kreken, dijkstructuur en ingedamde Binnenmaas zijn de unieke overblijfselen uit deze tijd.

In deze polders ontstonden geleidelijk de dorpen en buurtschappen die veelal gelegen zijn aan de dijken en kreken nabij het open water. Van de dorpen is Oud-Beijerland traditioneel het grootste dorp met de meeste variatie aan voorzieningen. Oud-Beijerland was de plek van handel in de Hoeksche Waard en heeft nu ook nog het meest stedelijke karakter. De zuidrand van het eiland kent meer een focus op natuur en recreatie, met name de waterrecreatie aan het Haringvliet en de natuur op het eiland Tiengemeten.

De belangrijkste ontsluitingen van het gebied zijn de Heinenoordtunnel (A29 richting Rotterdam), de

Hoeksche Waard

Kiltunnel (richting Dordrecht) en de Haringvliet-brug (A29 richting Goeree-Overflakkee en Noord-Brabant).

Er wordt ook gesproken over de aanleg van de A4-Zuid tussen de Beneluxtunnel en de Haringvliet-brug. Ook is er een pont tussen Nieuw-Beijerland en Hekelingen die de Hoeksche Waard met Voorne-Putten verbindt en loopt er een proef met de waterbus. Op het eiland is de N217 de belangrijke oost-west verbinding.

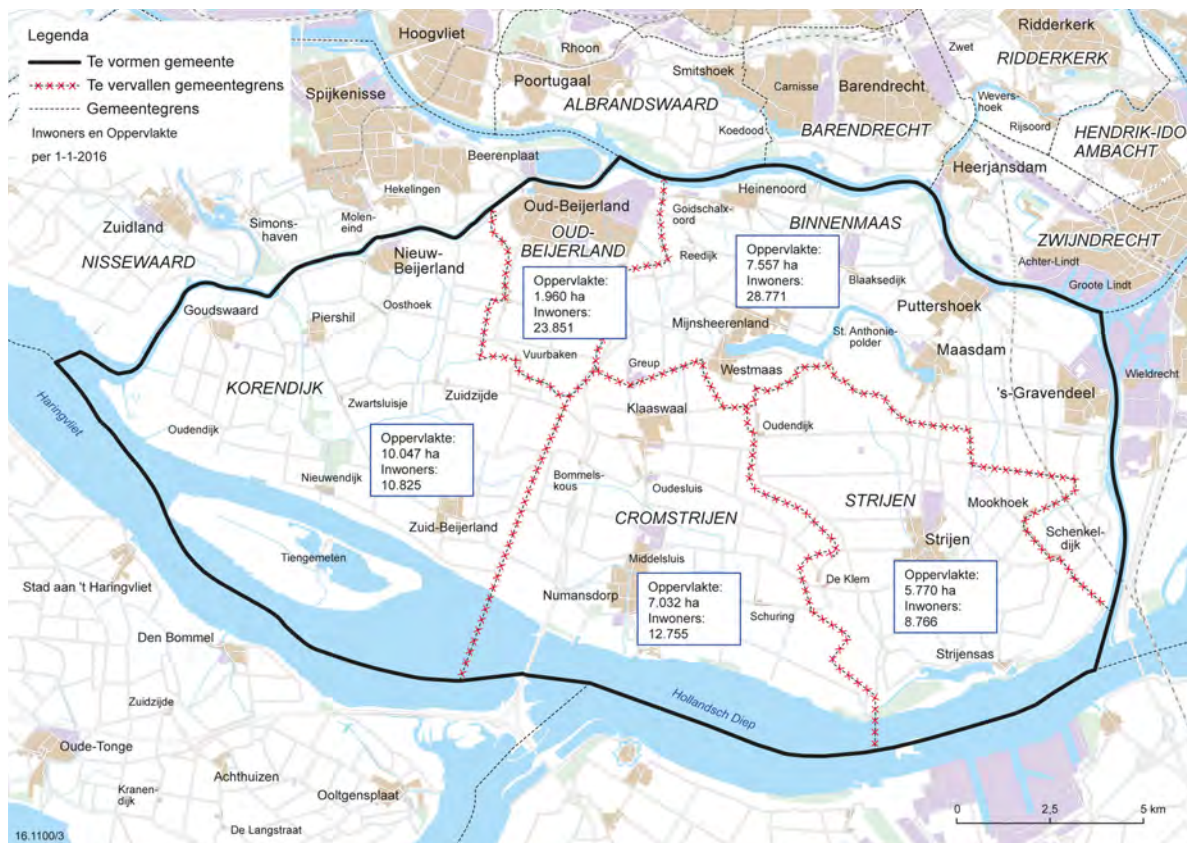
De samenleving kenmerkt zich door de betrokkenheid van bewoners met hun leefomgeving en met elkaar. De bereidheid om voor elkaar klaar te staan uit zich in een groot aantal vrijwilligers, een sterk verenigingsleven en vele maatschappelijke organisaties en instellingen die elkaar vinden in de maatschappelijke vraagstukken van vandaag en morgen. Daarbij valt het ook op dat in de Hoeksche Waard relatief veel op buurt-, dorps- en eilandniveau georganiseerd is en naar verhouding minder op het niveau van de huidige gemeenten.

Al geruime tijd is de Hoeksche Waard sterk en innovatief op het gebied van duurzame landbouw. In dit gebied worden onder andere aardappelen,

suikerbieten en uien geteeld. Deze producten worden over de hele wereld geëxporteerd en vanuit binnen- en buitenland komt men kijken hoe boeren hier werken. Boeren in de Hoeksche Waard lopen voorop als het gaat om het gebruik van nieuwe technieken van precisielandbouw en het toepassen van duurzame oplossingen zoals het beplanten van akkerranden. Zo wordt het gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen teruggebracht.

Er zijn regelmatig plannen geweest om het Haven Industrieel Complex en de maritieme sector vanuit Rotterdam en Dordrecht uit te breiden naar de Hoeksche Waard. Deze ontwikkelingen zijn destijds afgewend door het eiland de status van Nationaal Landschap te geven. Dit heeft een grote stempel gedrukt op het toelaten van andere economische ontwikkelingen op het eiland.

Landschap en landbouw zijn handelsmerken die voor de Hoeksche Waard ook in de toekomst waarde bepalend blijven.

De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard met kencijfers

2.2 De gemeenten in de Hoeksche Waard

De Hoeksche Waard bestaat uit de vijf gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen. Deze vijf gemeenten zijn het resultaat van een eiland-brede fusie van 14 gemeenten in 1984 en de fusie van 2007 van de gemeenten Binnenmaas en 's-Gravendeel. De 17 dorpen zijn de plek waar de meeste mensen zich mee identificeren. De kerncijfers van de huidige gemeenten zijn weergegeven in onderstaande kaart.

2.3 Huidige samenwerking tussen de gemeenten

De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard werken momenteel op allerlei gebieden samen, meestal op basis van gemeenschappelijke regelingen (GR). In deze paragraaf wordt ingegaan op de samenwerking tussen de gemeenten in het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW).

Op 20 april 2010 is de GR SOHW opgericht. De taak van het SOHW is het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de vijf gemeenten op de vijf beleidsdomeinen ruimte, landschap, economie, samenleving en veiligheid.

Het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Het algemeen bestuur is eindverantwoordelijk voor alle keuzes die gemaakt worden en bestaat uit 11 leden: twee collegeleden per gemeente en de voorzitter. Het dagelijks bestuur heeft als taak de integraliteit van de voorstellen uit de portefeuillehouders-overleggen

(pfo) te bewaken en is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regeling en de bedrijfsvoering van de organisatie. Het dagelijks bestuur (6 leden), bestaat uit één collegelid per gemeente en de voorzitter.

Voor elk beleidsdomein is een pfo ingesteld bestaande uit wethouders of burgemeesters van de vijf gemeenten. Hier vindt de inhoudelijke regionale afstemming plaats. Iedere gemeente levert een voorzitter voor een van de pfo's. Overige leden worden aangewezen door en uit de colleges van burgemeester en wethouders van elk van de Hoeksche Waardse gemeenten.

Ook is er een Raadsledenoverleg Hoeksche Waard (ROHW) ingesteld. De rol van dit overleg varieert van afstemming tot informele advisering. Daarnaast kunnen raadsleden over relevante onderwerpen discussiëren of geïnformeerd worden. Het ROHW heeft geen beslissingsbevoegdheid.

De ambtelijke organisatie van het SOHW bestaat uit circa 10 fte. Daarnaast worden er projecten toebedeeld aan ambtenaren van één van de gemeenten.

2.4 Andere samenwerkingsverbanden

Naast de terreinen van het SOHW werken de gemeenten ook samen op het gebied van andere onderwerpen. Zo is er een ombudscommissie Hoeksche Waard, een gemeenschappelijke regeling voor ICT-samenwerking (ISHW) en een regionale afvalstoffendienst (RAD). Voor het uitvoeren van de taken en bevoegdheden voortvloeiend uit de Participatiewet is de gemeenschappelijke regeling Werken in de Hoeksche Waard (WIHW) opgericht. Ook houden de gemeenten gezamenlijk toezicht op het openbaar primair onderwijs.

De gemeenten werken niet op alle terreinen beleidsmatig samen. Een voorbeeld is de WMO, waardoor er per gemeente in de Hoeksche Waard verschillen bestaan in de aanbidding van de eerstelijnszorg.

De vijf gemeenten in de Hoeksche Waard bevinden zich ook in diverse gemeenschappelijke regelingen met partijen buiten de Hoeksche Waard. Met name de samenwerking in Zuid-Holland Zuid is van

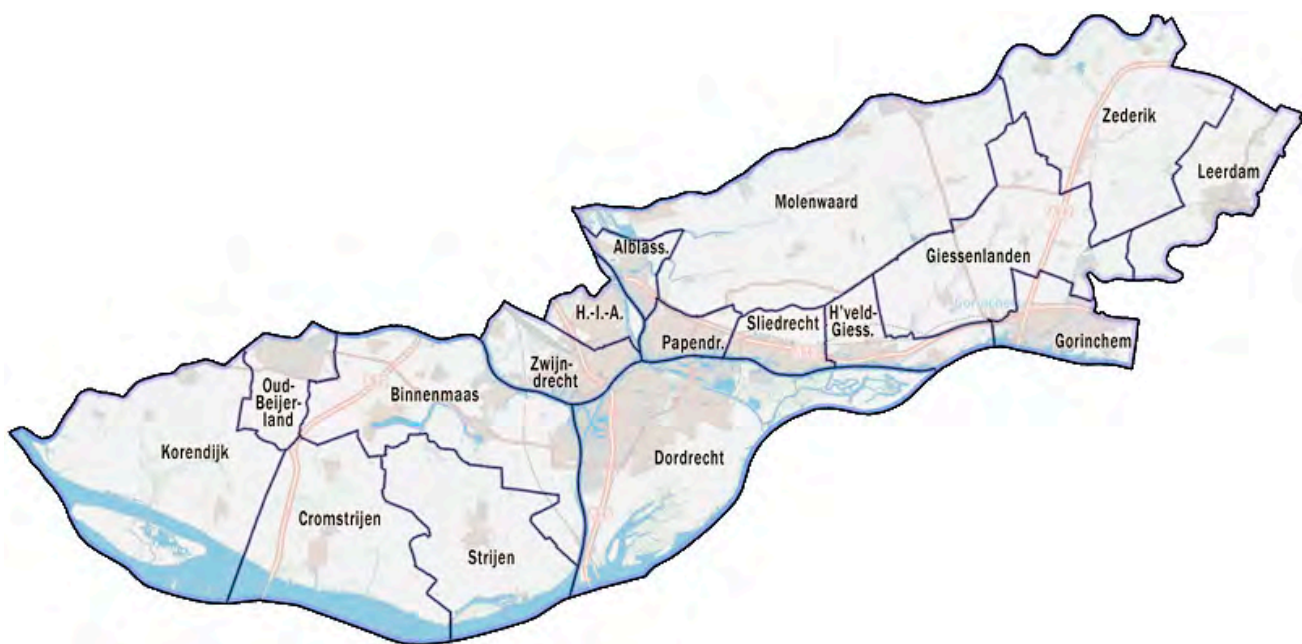

belang. Dit gebied omvat de regio's Hoeksche Waard, Drechtsteden en Alblasserwaard-Vijfheerlanden, in totaal 17 gemeenten. Deze gemeenten vormen onder andere een bestuurlijk netwerk waar periodiek gemeenschappelijke thema's worden besproken. Verder wordt op dit niveau een aantal gemeenschappelijke regelingen georganiseerd. Zo maken deze gemeenten allen deel uit van de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid. Deze gemeenten werken ook samen in de gemeenschappelijke regeling dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid. Verder zijn de gemeenten samen met de provincie Zuid-Holland en andere gemeenten deelnemers in de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Daarnaast hebben de vijf gemeenten in de Hoeksche Waard met het Waterschap Hollandse Delta een gemeenschappelijke

regeling voor het groenbeheer, maar deze regeling wordt per 1 januari 2017 beëindigd.

De vijf gemeenten nemen ook deel aan de Landchapstafels Duurzame Landbouw en Haringvliet. Andere deelnemers aan deze tafels zijn de gemeente Goeree-Overflakkee, de provincie Zuid-Holland en andere partijen zoals agrariërs, bedrijven, grondeigenaren, en particulieren. Uitgangspunt voor de landschapstafel Haringvliet is het versterken van de unieke deltanatuur in en rond het Haringvliet en het beter bereikbaar, toegankelijk en beleefbaar maken ervan, om zo de natuur en economie in het gebied een impuls te geven. Via de Landschapstafel Duurzame Landbouw Goeree-Overflakkee en Hoeksche Waard worden in het kader van POP3 kansrijke innovatieve projecten geïnventariseerd.

De 17 gemeenten in Zuid-Holland Zuid

3 Opgaven

3.1 Landelijke ontwikkelingen

De taakverdeling tussen verschillende overheden is in de loop der jaren verschoven. Het takenpakket van gemeenten is uitgebreid en de complexiteit van de maatschappelijke en ruimtelijke opgaven is toegenomen. De belangrijkste recente wijzigingen zijn de verschuiving van zorg, jeugd- en participatietaken naar gemeenten per 1 januari 2015 ('decentralisaties in het sociale domein'). In de nabije toekomst zal de Omgevingswet veel van gemeenten gaan vragen.

3.2 Regionale opgaven en kansen

Hiervoor zijn de belangrijkste kenmerken en waarden voor de vijf gemeenten en de Hoeksche Waard beschreven. De gemeenten, organisaties, bedrijven en bewoners in de Hoeksche Waard stellen in diverse documenten de vraag of deze kenmerken en waarden voor de toekomst veilig zijn. In het uitvoeringsprogramma van het SOHW, het OBT-rapport en het door maatschappelijke organisaties gesloten Pact van de Waard keren steeds dezelfde opgaven terug. De economische en sociale dynamiek loopt terug: jongeren vertrekken, er is sprake van vergrijzing, bedrijven trekken weg en winkels hebben het moeilijk. Op het vlak van voorzieningen, wonen, welzijn en zorg zullen de gevolgen merkbaar zijn. De uitdaging voor de Hoeksche Waard is op een goede manier met deze veranderingen om te gaan en keuzes te maken om de sociale en economische vitaliteit op peil te houden. Voor het op peil houden van de sociale en economische vitaliteit is het van cruciaal belang om de verbinding met en tussen inwoners, verenigingen, instellingen en ondernemers over het gehele eiland te versterken. Dit vraagt om een actieve betrokkenheid van een krachtig openbaar bestuur dat op regionaal niveau samen met de samenleving op zoek gaat naar nieuwe kansen op gebieden als toekomst van onderwijs, zorg, duurzame landbouw, recreatie en energietransitie.

Daarbij kan niet worden ontkomen aan complexe verdelings- en investeringsvraagstukken die

zich door bovengenoemde ontwikkelingen voordoen. In de huidige situatie moet bij de allocatie van woningen, bedrijven en voorzieningen voortdurend het belang van de Hoeksche Waard als geheel worden afgestemd op de belangen van elk der gemeenten en dorpen. Dit geldt evenzeer voor strategische keuzes over voorzieningen, regionale bereikbaarheid, innovatie van de landbouw en de versterking van recreatie en toerisme.

De Hoeksche Waard ligt ingeklemd tussen de stedelijke netwerken van de Deltametropool, Brabantstad en de Vlaamse Ruit en grenst direct aan de Rotterdams regio en de Drechtsteden. Die omgeving van de Hoeksche Waard transformeert in snel tempo. Spelers als de MRDH, EPZ, de Drechtsteden, Nissewaard en Goeree-Overflakkee bepalen mede de transformatie naar de toekomst als het gaat om voorzieningen, bereikbaarheid, economie en innovatie. De Hoeksche Waard maakt deel uit van die omgeving en toekomst. Als de Hoeksche Waard daadkrachtig aansluiting vindt op de juiste tafels liggen er kansen richting Europese, nationale en provinciale niveaus. Denk aan EU-subsidiemogelijkheden om de innovatieve en duurzame landbouw te versterken of aan het Energieprogramma van de provincie Zuid-Holland waardoor ambities rondom duurzaamheid en energietransitie een impuls kunnen krijgen.

Opgaven en kansen voor de Hoeksche Waard zijn ontleend aan het uitvoeringsprogramma 2015-2018 van het SOHW, het Onderzoek Bestuurlijk Toekomst 2015, het door maatschappelijke organisaties gesloten Pact van de Waard en diverse gesprekken in de regio. Deze opgaven en kansen zijn gebundeld in bijlage 12.8.

3.2.1 Versterken economie en dynamiek

Om de Hoeksche Waard aantrekkelijk en vitaal te houden is ook in de toekomst voldoende dynamiek nodig om de leefbaarheid en voorzieningen in stand te kunnen houden. Kansen voor economische groei die passen bij het eiland moeten verkend en gepakt worden om economie en werkgelegenheid binnen de Hoeksche Waard toekomstbestendig te maken. Passend bij de

innovatie, duurzaamheid en kenniseconomie van Nederland en de omgeving waarin de Hoeksche Waard zich bevindt als groen en landelijk gebied in de Deltametropool. Economische potenties zijn:

- verdere groei duurzame en innovatieve landbouw;
- vrijetijdseconomie (natuur en landschap, water, erfgoed);
- biobased economy;
- energietransitie;
- bereikbaarheid (A29/A4, interne ontsluiting, OV/waterbus, recreatief).

3.2.2 Behouden en versterken leefbaarheid

Zoals eerder genoemd is een andere opgave voor de Hoeksche Waard het anticiperen op de demografische veranderingen. In de nabije toekomst zullen er steeds minder jongeren zijn en meer ouderen op het eiland wonen. De Hoeksche Waard wordt daarom ook gezien als een Anticiperregio. Dit zijn gebieden waarin wordt verwacht dat in de toekomst het bevolkingsaantal daalt. De uitdaging is om ervoor te zorgen dat de leefbaarheid op peil blijft in de Hoeksche Waard. Bedrijven, maatschappelijke instellingen, verenigingen en overheid hebben hun krachten onder meer gebundeld in Het Pact van de Waard. Zij werken intensief samen om te komen tot plannen waarmee de consequenties van vergrijzing en ontgroening op het eiland

aangepakt kunnen worden. Provincie Zuid-Holland werkt in dit kader samen met de regio via 'De Samenwerkingsagenda Hoeksche Waard'. Er wordt gezocht naar een nieuw sociaal economisch evenwicht en een regionale voorzieningenstructuur. De leefbaarheid wordt versterkt als voorzieningen en diensten worden behouden, bereikbaar blijven en beter worden benut.

3.2.3 Regioprofilering en marketing

De Hoeksche Waard is voor buitenstaanders nog vaak een onbekend en daardoor nog een onbemand gebied. Het profileren en 'vermarkten' van de Hoeksche Waard verdient extra aandacht om de aantrekkelijkheid voor het wonen, werken en recreëren op het eiland meer bekend te maken voor mensen buiten de regio. Ook een duidelijke visie en gezamenlijke inzet bestuurlijk is nodig om de kansen en belangen van de Hoeksche Waard beter bij mede-overheden voor het voetlicht te krijgen. Deze inzet kan bijdragen aan diverse hierboven benoemde opgaven en kansen. De Provincie Zuid-Holland is, als onderdeel van het GS besluit van 5 juli 2016, samen met de regio in gesprek om te komen tot een integrale gebiedsaanpak voor de Hoeksche Waard.

4 Bestuurlijke voorgeschiedenis

4.1 Van herindeling 1984 tot huidige samenwerking

De Hoeksche Waard kent een rijke geschiedenis van discussies over de bestuurlijke toekomst. De huidige gemeenten zijn ontstaan na de eilandbrede herindeling van 14 gemeenten in 1984. In 2002 werd, vanwege onvoldoende bestuurskracht, een oplossing gezocht voor de toenmalige gemeente 's-Gravendeel. Gedeputeerde Staten hebben toen de Arhi-procedure voor de gehele Hoeksche Waard gestart en deze procedure in 2005 beëindigd. Vervolgens fuseerden de gemeenten Binnenmaas en 's-Gravendeel in 2007 op vrijwillige basis. Samenwerking op het eiland is toen georganiseerd in de Commissie Hoeksche Waard. Op basis van regionale en lokale bestuurskrachtonderzoeken is in 2009 geconcludeerd dat de gemeenten niet kunnen functioneren zonder intensieve en niet-vrijblijvende samenwerking. Om hieraan te voldoen is in 2010 het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW) opgericht.

4.2 Evaluatie regionale samenwerking (ERS)

Ook bij de oprichting van het SOHW is afgesproken deze samenwerking te evalueren. Dit gebeurde onder leiding van een stuurgroep bestaande uit de vijf burgemeesters. In 2013 is het traject Evaluatie Regionale Samenwerking (ERS) gestart waarbij een onderzoeksbegeleidingscommissie is opgericht bestaande uit mevrouw Spies, de heer Herweijer en mevrouw Leemhuis-Stout. De onderzoeksbegeleidingscommissie werd ondersteund door het bureau Partners en Präper. In de Evaluatie regionale samenwerking (ERS, separate bijlage 12.2) zijn de volgende conclusies opgenomen:

- de samenwerking in de Hoekse Waard wordt op basis van twee verschillende spelen beleefd en gespeeld, namelijk 'Verlengd lokaal bestuur' en 'Regionaal Bestuur'. Deze spelen lopen door elkaar en dit belemmert de huidige samenwerking;
- samenwerking komt meer tot stand vanuit noodzaak en minder vanuit het gezamenlijk

creëren van kansen en het gezamenlijk realiseren van een hoger ambitieniveau of het efficiënter organiseren van een eigen doel;

- regionale visies zijn voor veel spelers onvoldoende doorleefd, de status is vaak onduidelijk en tijdens de uitvoering ontstaan alsnog allerlei discussies over lokale consequenties;
- er bestaat een disbalans tussen het opstellen van visies en plannen en de benodigde tijd en middelen voor uitvoering en realisatie. Dit verklaart voor een deel ook de achterblijvende resultaten bij dossiers omdat te weinig capaciteit, tijd en middelen vrij worden gemaakt voor uitvoering en realisatie;
- de samenwerking is teveel op het afstemmen tussen de gemeenten gericht en onvoldoende op het bundelen van krachten met inwoners en allerlei partijen in de omgeving, zowel binnen als buiten de regio;
- er is weinig sprake van een onderlinge 'gunfactor' en er bestaat onvoldoende 'onderling vertrouwen';
- het SOHW komt niet toe aan het faciliteren van het proces van samenwerking met procesregie en uitvoering omdat de organisatie wordt overvraagd voor het faciliteren van alle overlegvormen en het ondersteunen van visievormings-trajecten (beleidsvoorbereiding).

Deze conclusies leiden ertoe dat de gemeentebestuurders een breed gedeeld gevoel van urgentie hebben als het gaat om de noodzaak om bestuurlijke verbeteringen aan te brengen. De gemeenteraden hebben op basis van de evaluatie uitgesproken dat 'niets doen geen optie is' en dat de toekomst één en ongedeeld is.

In het najaar van 2013 is er een toekomstverkenning uitgevoerd naar mogelijke bestuursmodellen. Dit waren een ambtelijke fusie, herindeling en een samenwerkingsmodel met een regionaal vergelijkbaar met de Drechtsteden. Vervolgens is er een raadsvoorstel geschreven met het voorstel tot vorming van één gemeente Hoeksche Waard per 1 januari 2018. Dat voorstel is op 18 december 2013 door de gemeenteraden van Cromstrijen, Oud-Beijerland en Strijen overgenomen en door de

gemeenteraden van Korendijk en Binnenmaas verworpen. De Hoeksche Waard was daarmee verdeeld over haar bestuurlijke toekomst. De wens van de gemeenteraden bleef nadrukkelijk om er gezamenlijk uit te komen.

4.3 Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBT)

De impasse eindigde toen op initiatief van de vijf burgemeesters in november 2014 werd voorgesteld wederom een gezamenlijk onderzoek te starten naar de bestuurlijke toekomst van de vijf gemeenten. In tegenstelling tot het ERS-traject werd nu de regie in handen gelegd van de gemeenteraden.

Onder leiding van een stuurgroep, bestaande uit alle 35 fractievoorzitters uit de Hoeksche Waard, is in 2015 het Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBT, separate bijlage 12.3) uitgevoerd naar twee keuzemogelijkheden: enerzijds aanzienlijke versterking en intensivering van de samenwerking en anderzijds een herindelung. Als uitgangspunten voor dit proces werden de conclusies uit het ERS-traject herbevestigd en werd als doelstelling geformuleerd om tot een gezamenlijk standpunt en besluit te komen over de bestuurlijke toekomst. Tijdens het bezoek van de Statencommissie Bestuur en Middelen op 21 januari 2015 is door diverse statenleden aangegeven dat indien er geen unaniem besluit van de raden voorligt, de provincie aan zet is om de impasse te doorbreken. Dit werd ook door de meeste partijen zo gezien in de Hoeksche Waard. Uitdrukkelijk is daarbij afgesproken dat de provincie tot die tijd de regie aan de gemeenten zou laten en niet zou interveniëren in het proces.

BMC advies heeft in de periode van maart 2015 tot en met oktober 2015 het onderzoek uitgevoerd naar beide bestuursmodellen. Voor dit onderzoek zijn er gesprekken geweest met gemeenteraden, burgemeesters, gemeentesecretarissen, raadsgriffiers, college van B&W's en het SOHW. Daarnaast zijn er ook groepsinterviews geweest met maatschappelijke en bestuurlijke partners. Eveneens zijn een financiële scan en burgerpeiling uitgevoerd. Verder is gebruikt gemaakt van verschillende documenten, eerdere evaluaties en ervaringen elders. De burgerpeiling had met name betrekking op het functioneren van de huidige gemeenten. De inwoners zijn niet op andere wijze door de stuurgroep betrokken bij de discussie over de bestuurlijke toekomst.

Het eindrapport van BMC is op 7 oktober 2015 gepresenteerd aan de stuurgroep. In het rapport is eerst beschreven hoe de huidige situatie ervoor staat waarna een overzicht is gegeven van de opgaven en ontwikkelingen die de gemeenten in de toekomst te wachten staat. Vervolgens zijn er vijftien uitgangspunten opgesteld door de stuurgroep waar het toekomstig bestuursmodel aan moet voldoen. Voor elk van deze uitgangspunten zijn de kansen en bedreigingen van zowel versterkte samenwerking als samenvoeging naast elkaar gezet. Daarnaast zijn er ervaringen van andere regio's met versterkte samenwerking dan wel samenvoeging meegenomen in het rapport.

Hieronder volgt een overzicht van bevindingen over de huidige situatie en de vergelijking van de twee modellen op de vijftien uitgangspunten:

- de gemeenteraad is vooral gericht op dorpskeren. Lastige keuzes maken over voorzieningen verlopen moeizaam door maatschappelijke en politieke druk;
- de gemeenteraad is minder betrokken bij Hoeksche Waard als geheel. Regionale besluitvorming sluit niet goed aan op gemeentelijke besluitvorming en dit maakt het ook traag en stroperig;
- belangen Hoeksche Waard zijn onvoldoende verankerd. Samenwerking op uitvoerende taken verloopt goed. Beleidsrijke strategische samenwerking komt moeizaam van de grond. Met name door verschil in opvatting over toekomst van de Hoeksche Waard. Momenteel vooral uitruil van lokale belangen, niet wat goed is voor geheel van Hoeksche Waard. Vertrouwen is in verleden ook geschaad door enkele hoofdijndossiers;
- een meerderheid van de inwoners vindt dat de gemeente meer aandacht moet besteden aan de belangen van de Hoeksche Waard als geheel;
- inwoners vinden ook dat er meer aandacht moet zijn voor wat goed is voor wijken, buurten en dorpen;
- groeiende kwetsbaarheden in ambtelijke organisatie en beperkte capaciteit voor Hoeksche Waardse aangelegenheden;
- gezonde gemeentefinanciën, relatief lage lokale lasten, financieel meer kwetsbaar op lange termijn;
- relaties met buurten, dorpen en wijken zijn spanningsvol doordat gemeenten door beperkte mogelijkheden vaker nee moet verkopen;
- partnerschap met clubs, verenigingen, bedrijven

en instellingen is beperkt. Clubs en verenigingen willen meer verbindingen met andere domeinen en andere clubs en verenigingen met andere gemeenten maar ondervinden hierbij geen hulp van eigen gemeenten. Clubs, verenigingen, bedrijven en instellingen missen een gesprekspartner die economische, culturele en recreatieve vraagstukken in een Hoeksche Waards perspectief kan bezien;

- positie van de Hoeksche Waard ten opzichte van mede-overheden en andere regio's is zwak. In groter regionaal verband zijn de vijf gemeenten nauwelijks een speler van belang. Ten opzichte van onder meer de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, de Drechtsteden en de provincie weet de Hoeksche Waard niet als geheel naar buiten te treden. Kansen voor strategische allianties en investeringen worden hierdoor gemist;
- dienstverlening aan bedrijven en instellingen schiet tekort. Gemeenten missen kennis en kunde en voor complexe vraagstukken is daarom de gemeente geen gelijkwaardige gesprekspartner meer. Gemeenten zijn volgens de maatschappelijke partners te weinig ondernemend en teveel op eigen lokaal belang gericht. Maatschappelijke instellingen merken dat de gemeenten in de schaalvergroting zijn achtergebleven.

Vergelijking beide opties op de vijftien uitgangspunten

Uit de ontwikkelingen, opgaven en randvoorwaarden aan een toekomstig bestuur volgden vijftien uitgangspunten waarop de opties van versterkte samenwerking en samenvoeging zijn vergeleken. Deze vergelijking is te vinden in het rapport "Onderzoek Bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard" in de bijlage 12.3 op bladzijde 51 en 52. Hierin is te zien dat een samenvoeging meer kansrijk is om aan de uitgangspunten te voldoen dan samenwerking. Onderscheidend verschil is dat een samenvoeging kansrijk is voor een slagvaardiger bestuur en beter partnerschap met andere overheden. Ook het behouden van de leefbaarheid en versterking van de economische structuur is meer kansrijk in het geval van een samenvoeging. Een versterkte samenwerking biedt meer zekerheid voor maatwerk en aandacht voor de dorpen. Een samengevoegde gemeente moet hiervoor eerst een gebiedsgerichte aanpak ontwikkelen.

Besluitvorming eind 2015

Na de presentatie van het rapport was het de taak van de stuurgroep om tot een gedeeld raadsvoor-

stel te komen aan de vijf gemeenteraden. Dit proces verliep moeizaam doordat de invulling van de uitgangspunten niet los kon worden gezien van een modelvoorkeur. Op een raadsledenbijeenkomst op 18 november 2015 werd duidelijk dat de partijen verdeeld waren. Door de betrokkenen is zelf aangegeven dat de discussies die volgden in de stuurgroep leidde tot het ontstaan van twee 'kampen' die zich stevig tegenover elkaar opstelden. Op 2 december stemde de meerderheid van de stuurgroep OBT in met een raadsvoorstel tot vorming van één gemeente per 2018 (22 voor, 11 tegen, 1 afwezig). Definitieve besluitvorming was aan de gemeenteraden. 10 november 2014 hebben de raadsleden afgesproken dat: "Als het de stuurgroep lukt om een eensluidend advies inzake de bestuurlijke toekomst aan de raden aan te bieden, zou het vreemd zijn als de raden hiervan afwijken. Als dat advies (op onderdelen) politiek onwelgevaldig is, dan is dat maar zo." Dit raadsvoorstel is op 17 december 2015 door de gemeenteraden van Oud-Beijerland en Strijen aangenomen en door de gemeenteraden van Binnenmaas, Cromstrijen en Korendijk verworpen. In deze laatste 3 gemeenten is een amendement aangenomen om de huidige samenwerking te versterken. Het was de gemeenteraden daarmee wederom niet gelukt om tot een gedeeld besluit te komen over de bestuurlijke toekomst van het eiland.

4.4 Conclusie

De Hoeksche Waard kent een rijke geschiedenis van discussies over de bestuurlijke toekomst. Verschillende onderzoeken, evaluaties en voorstellen zijn inmiddels uitgevoerd. De gemeenteraden zijn er unaniem over eens over dat:

- niets doen geen optie is;
- de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is;
- meer besluiten op het niveau van de Hoeksche Waard genomen moeten worden.

De gemeenteraden zijn eveneens unaniem van mening dat hier maar twee oplossingsrichtingen voor in aanmerking komen, namelijk:

- versterkte samenwerking met doorzettingsmacht (hierna: samenwerkingsmodel);
- herindeling van de vijf gemeenten tot één gemeente.

Een overtuigend draagvlak voor een van beide oplossingsrichtingen ontbreekt echter.

5 Oplossingsrichtingen

De Stuurgroep OBТ heeft de enige twee oplossingsrichtingen beschreven in de Beschrijving op hoofdlijnen van twee modellen voor de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard (hierna: Beschrijving op hoofdlijnen, bijlage bij Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBТ, bijlage 12.3)). De raadsfracties die - unaniem of in meerderheid - voor versterkte samenwerking met doorzettingsmacht zijn hebben dit model verder uitgewerkt en op 17 mei 2016 aan de provincie aangeboden (bijlage 12.4).

Samenwerkingsmodel

Het aangeboden samenwerkingsmodel gaat uit van de volgende uitgangspunten:

- de huidige vijf gemeenten blijven zelfstandig voortbestaan met vijf burgemeesters, maximaal 17 wethouders en 83 raadsleden;
- de huidige samenwerking in het SOHW zal worden versterkt door de oprichting van een regioraad;
- de regioraad neemt de besluitvorming over van de door de gemeenteraden overgedragen bevoegdheden;
- die bevoegdheden betreffen in ieder geval de nu reeds bij de SOHW ondergebrachte beleidsterreinen en dossiers;

- alle gemeenteraadsfracties vaardigen 1 vertegenwoordiger af in de regioraad;
- Het stemgewicht van ieder regioraadslid is afhankelijk van het aantal door de vertegenwoordigende fractie behaalde stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen;
- indien een gemeente zou weigeren om mee te werken aan het samenwerkingsmodel, zal de provincie worden gevraagd om medewerking af te dwingen met toepassing van artikel 99 van de Wet arhi;
- indien een gemeente zou weigeren een besluit van de regioraad uit te voeren zal de provincie worden gevraagd om haar instrumentarium in te zetten;
- de ambtelijke capaciteit van het SOHW zal worden versterkt.

Herindeling

De door de Stuurgroep OBТ voorgestelde herindeling gaat uit van samenvoeging van de huidige vijf gemeenten tot één gemeente met één burgemeester, maximaal 7 wethouders en 37 raadsleden.

6 Open overleg en zienswijzen herindelingsontwerp

Omdat de gemeenten er onderling niet uitkwamen, hebben Gedeputeerde Staten op 12 januari 2016, met instemming van de gemeenten, besloten om de regie over te nemen. Het wettelijk kader daarvoor wordt gevormd door het open overleg en de procedure Herindelingsontwerp in het kader van de Wet arhi. Het Verslag open overleg is als separate bijlage 12.6 bijgevoegd en het Verslag zienswijze herindelingsontwerp als separate bijlage 12.9.

6.1 Open overleg

Het open overleg is formeel op 12 januari 2016 gestart met een vergadering van Gedeputeerde Staten met de gezamenlijke colleges van burgemeester en wethouders van de vijf gemeenten. Daarnaast zijn er in deze fase van het open overleg gesprekken gevoerd met de 35 individuele raadsfracties, de afzonderlijke pfo's en als afsluiting met de afzonderlijke individuele colleges van burgemeester en wethouders. Bijeenkomsten met vertegenwoordigers van de raden zijn er geweest over de uitwerking van het samenwerkingsmodel en de besloten presentatie van de financiële scan. Tot slot hebben er vertrouwelijke individuele gesprekken plaatsgevonden.

Naast de gemeenten is een groot aantal andere partijen uitgenodigd om mee te praten tijdens het open overleg. Het betreft met name de inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. Voor de inwoners zijn zes inloopavonden georganiseerd, waar de inwoners

mondeling antwoord konden geven op de vragen van de provincie, aanvullende opmerkingen konden meegeven en vragen konden stellen aan de provincie. De inwoners konden tevens reageren via een digitaal formulier op de provinciale webpagina www.zuid-holland.nl/hw. Bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden zijn in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of digitaal mee te praten over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard. Voor alle belangstellenden zijn er bijeenkomsten georganiseerd over de uitwerking van het samenwerkingsmodel, de financiële scan en over de relatie inwoners-overheid (kernenbeleid). Jongeren zijn betrokken bij het open overleg met een scholierendebat. Een aantal inwoners en organisaties hebben daarnaast ook zelf het initiatief genomen en rechtstreeks contact opgenomen met de provincie.

In de fase van het open overleg is tevens de Financiële scan (herindelingscan) uitgevoerd (zie bijlage 12.5). Doel hiervan was om bij de discussie over beide oplossingsrichtingen ook al zoveel mogelijk de financiële gevolgen te kunnen meenemen.

Het volledige proces van het open overleg is beschreven in onderstaande tabel.

Provinciale brieven, bekendmakingen en presentaties en verslagen van openbare bijeenkomsten zijn als bijlage in het verslag van het open overleg opgenomen. Verslagen van besloten maar niet vertrouwelijke bijeenkomsten zijn als separate bijlage 12.7 bij dit herindelingsadvies gevoegd.

Datum	Onderwerp
12 januari	Besluit GS tot start open overleg in kader van Wet arhi en bekendmaking daarvan aan de gemeenten en PS (bijlage 5 'Verslag open overleg').
12 januari	Gesprek GS met colleges van Burgemeester en Wethouders.
12 januari	Gesprek GS met partijen uit het maatschappelijk middenveld. Er is gesproken over de opgaven van het eiland en welke (bestuurlijke) samenwerking daar volgens hen voor nodig is. De gesprekpartners waren onder andere de onderwijs- en zorginstelling, ondernemersvereniging, woningcorporatie, en natuur- en landschapsorganisatie.
18 januari	Brief gedeputeerde Rogier van der Sande aan de Minister van BZK over de start van het open overleg in het kader van de Wet arhi (bijlage 6 'Verslag open overleg').
20 januari	Openbare vergadering Statencommissie Bestuur en Middelen over het besluit van GS van 12 januari 2016 (agenda) Tijdens de Statencommissie is voorafgaand aan het debat over de toekomst van de Hoeksche Waard door inspreker Van Loo namens elf raadsfracties uit de Hoeksche Waard voor een samenwerkingsmodel met doorzettingsmacht gepleit. Inspreker Pahladsingh sprak namens de overige Hoekse Waardse fracties voor samenvoeging. De meerderheid van de Statenfracties steunde de koers van Gedeputeerde Staten om gedurende de periode tot aan de zomer een oplossing te zoeken voor de impasse door het starten van het open overleg in het kader van de Wet arhi.
28 januari	Brief gedeputeerde Rogier van der Sande aan de gemeenten met de uitnodiging om deel te nemen aan het open overleg en te informeren over het proces hiervoor tot aan de zomer 2016 (bijlage 7 'Verslag open overleg').
3 februari	Openbare vergadering PS over het besluit van GS van 12 januari 2016 (agenda).
24 februari - 23 maart	Op 15 februari 2016 hebben we de 35 raadsfracties uitgenodigd tot vertrouwelijke gesprekken om een midden te vinden tussen de standpunten en tot oplossingen te komen. In de periode van 29 februari tot 31 maart hebben de gesprekken plaats gevonden (bijlage 8 'Verslag open overleg').
3 maart	Gesprek gedeputeerde Rogier van der Sande met de pfo's Hoeksche Waard ¹ . Met hen werd gesproken over de samenwerking op de thema's veiligheid, ruimte, economie, groen en samenleving.
3 maart	Gesprek gedeputeerde Rogier van der Sande met dorpsverenigingen Korendijk. Gesproken over de manier waarop de dorpsverenigingen betrokken willen worden door de gemeente en wat zij belangrijk vinden.
21 maart	Uitnodiging GS aan maatschappelijke organisaties, bedrijven en mede-overheden in en rond de Hoeksche Waard om mee te doen aan het open overleg (bijlage 9 'Verslag open overleg').
23 maart	Lancering webpagina www.zuid-holland.nl/hw en digitaal reactieformulier.
23 maart	Advertentie Het Kompas met uitnodiging aan iedereen om mee te praten in het open overleg over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche waard en de aankondiging van de inloopavonden (bijlage 10 'Verslag open overleg').
4 - 18 april	Tussen 4 en 18 april zijn er zes openbare inloopavonden georganiseerd waar iedereen mondeling kon reageren op de vragen van de provincie. De uitnodigingen van deze avonden zijn in de advertentie van het open overleg in Het Kompas (bijlage 10) opgenomen. Kort voor een bijeenkomst zijn nog herinneringsadvertenties geplaatst. Van de gesprekken zijn aantekeningen gemaakt en meegenomen als reactie in het 'Verslag open overleg'.
6 april	Gesprek gedeputeerde Rogier van der Sande met de Stichting de Hoeksche Waard op de Kaart (HWodKa) ² en landbouworganisatie LTO Noord. Gesproken over de grote en innovatieve landbouwsector in de Hoeksche Waard en het belang van deze sector in de discussie over de bestuurlijke toekomst van het eiland.

¹ Portefeuillehouder overleggen van de wethouders en burgemeesters in de Hoeksche Waard.

² De Stichting de Hoeksche Waard op de Kaart, opgericht in 2005, is een initiatief van innovatieve Hoekschewaardse akkerbouwers. De stichting stelt zich ten doel om d.m.v. innovatie de vitaliteit van de grondgebonden landbouw te verbeteren en tegelijk voorwaarden te scheppen voor behoud cq ontplooiing van natuur en landschappelijke waarden.

Datum	Onderwerp
21 april + 11 mei	Bijeenkomsten met afvaardiging raden, deskundigen en provincie over de uitwerking van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht. Tijdens de open overleg fase is door de voorstanders van de versterkte samenwerking met doorzettingsmacht het model nader uitgewerkt. Gefaciliteerd door de provincie hebben op 21 april en 11 mei deskundige van de VNG en provincie en voorstanders van de herindeling hun reflectie hierop gegeven.
25 april	Voorafgaand aan de start van de fase van het open overleg is de behoefte uitgesproken voor verder onderzoek naar de financiële gevolgen van de oplossingsmogelijkheden. Om dit mee te kunnen nemen in besluitvorming van GS is al tijdens de open overleg fase een financiële scan uitgevoerd. Deze is in maart en april in overleg met de 5 gemeenten opgesteld. Op 25 april is de financiële scan van de versterkte samenwerking met doorzettingsmacht, op basis van de uitwerking die er tot dan toe lag, en de herindeling gepresenteerd aan een afvaardiging van de raden, de portefeuillehouders financiën en financieel deskundige van de gemeenten.
28 april	Openbaarmaking financiële scan door provincie.
4 + 11 mei	Advertentie Het Kompas met uitnodiging voor openbare presentaties op 12 mei 2016 van het samenwerkingsmodel en de financiële scan en de inspiratiebijeenkomst op 31 mei 2016 (bijlage 14 'Verslag open overleg').
12 mei	Gesprek gedeputeerde Rogier van der Sande met voorzitter van Winkeliersvereniging Centrum Numansdorp. Gesproken over wat kleine ondernemers belangrijk vinden in de relatie met de lokale overheid. Met name gebiedskennis, meedenken in mogelijkheden en snelle en gelijke behandeling.
12 mei	Gesprek gedeputeerde Rogier van der Sande met directeur Zorgwaard ³ . Gesproken over de zorgopgaven op het eiland en de relatie met de discussie over de bestuurlijke toekomst.
12 mei	Openbare presentatie aan gedeputeerde Rogier van der Sande van de uitwerking van het samenwerkingsmodel door raadsfracties die voor versterkte samenwerking met doorzettingsmacht zijn en de financiële scan door de provincie (bijlagen 11, 12 en 13 'Verslag open overleg').
25 mei	Advertentie Het Kompas met programma voor inspiratiebijeenkomst op 31 mei 2016 (bijlage 14 'Verslag open overleg').
31 mei	In de ERS, het OBT en in verschillende gesprekken met inwoners en raadsleden is meerdere malen de zorg over een mogelijke te grote afstand tussen de bewoners en de gemeente uitgesproken. Voor een begin van de beantwoording van die vragen is op 31 mei een inspiratieavond georganiseerd door de provincie met het thema "Relatie bewoners en gemeente" (bijlage 14,15 'Verslag open overleg'). Er zijn verschillende voorbeelden uit Nederland gepresenteerd hoe gemeenten hiermee omgaan. Er zijn ongeveer 100 bewoners naar deze avond gekomen en meerdere raadsleden.
1 -13 juni	Gesprek gedeputeerde Rogier van der Sande met individuele raadsleden om te praten over de gemeenschappelijke grond tussen standpunten van partijen.
13 juni	Gesprek gedeputeerde Rogier van der Sande met de individuele colleges van Burgemeester en Wethouders over de uitkomsten van het open overleg.
13 juni	Op 13 juni is een scholierendebat georganiseerd om jongeren te betrekken bij de discussie over de toekomst van het eiland. 139 Scholieren hebben hun visie op wonen, werken, openbaar vervoer en leefomgeving op de regio Hoeksche Waard gegeven (bijlage 16 'Verslag open overleg').
5 juli	Besluit GS over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard
5 juli	Op 5 juli is een informatieavond georganiseerd waar het besluit van GS door de commissaris van de Koning Smit en gedeputeerde Van de Sande bekend is gemaakt met aansluitend mogelijkheid voor reacties en vragen.

³ Zorgwaard is een organisatie die vanuit haar protestants-christelijke identiteit een integraal concept van wonen, welzijn, zorg en dienstverlening aanbiedt alle burgers in de Hoeksche Waard, om daarmee waarde toe te voegen aan de kwaliteit van leven (welzijn, zingeving, geluk).

Gedeputeerde van der Sande (m) bezoekt H-WodKa, met (l) Bas-Jan Niemandsvdriet (LTO noord) en (r) Leen de Geus (H-WodKa)

6.2 Herindelingsontwerp

Het herindelingsontwerp heeft van 26 september tot en met 21 november 2016 voor een ieder ter inzage gelegen op de gemeentehuizen van de huidige vijf gemeenten en op het provinciehuis. Een ieder die heeft gereageerd tijdens de fase van het open overleg, en de betrokken overheden zijn hiervan individueel in kennis gesteld. Tevens hebben de huidige gemeenten via hun website gewezen op de terinzagelegging. De bekendmaking is herhaald in advertenties in Het Kompas op 7 oktober en 16 en 18 november 2016.

Meepraten en zienswijzen indienen kon met een digitaal formulier, per email, schriftelijk en mondeling. Ook hebben inwoners en organisaties zelf contact gezocht om rechtstreeks met de provincie de dialoog aan te gaan en hun zienswijze aan te bieden.

De gemeenteraden van de huidige gemeenten in de Hoeksche Waard zijn op 21 september 2016 in de gelegenheid gesteld om uiterlijk 23 december 2016 hun zienswijze op het herindelingsontwerp in te dienen.

Het herindelingsontwerp is op 13 oktober 2016 door gedeputeerde Rogier van der Sande mondeling toegelicht tijdens een besloten bijeenkomst met de colleges van Burgemeester en Wethouders van de vijf gemeenten en een openbare bijeenkomst voor de vijf gemeenteraden en inwoners. Op dezelfde dag is in een besloten bijeenkomst een toelichting gegeven aan de betreffende portefeuil-

lehouders, financiële woordvoerders van de gemeenteraden en de ambtelijke financiële specialisten over het financieel toezicht tijdens de arhi-procedure.

Provinciale brieven, bekendmakingen en presentaties en verslagen van openbare bijeenkomsten zijn als bijlage in het verslag zienswijze herindelingsontwerp opgenomen.

Ontvangen Zienswijzen

Totaal zijn er 1.585 zienswijzen ingediend, waarvan 247 digitaal met het digitale formulier, 18 per email, 1.320 schriftelijk. Mondeling zijn er geen zienswijzen ingediend. .

Van de meer dan 1.500 zienswijzen is 55% een reactie voor of tegen een herindeling met beperkte toelichting. Bij 40% van de ingediende zienswijzen is gebruik gemaakt van een standaardformulier. 5% van de ontvangen zienswijzen is uniek met onderbouwing voor of tegen herindeling of versterkte samenwerking.

In bijlage 12.9 wordt ingegaan op de zienswijzen (Verslag zienswijzen herindelingsontwerp). In een groot aantal zienswijzen worden dezelfde argumenten gehanteerd. Er is daarom voor gekozen om alle zienswijzen te beantwoorden in het “Verslag zienswijzen herindelingsontwerp” op basis van een aantal terugkerende thema’s, te weten:

- betrokkenheid bevolking
- niets doen is geen optie
- de Hoeksche Waard is één en ondeelbaar
- herindeling als oplossing
- samenwerkingsmodel
- relatie inwoners – gemeente
- ingangsdatum herindeling
- integrale gebiedsgerichte aanpak (IGA)
- financiën
- verenigingsleven
- ambtelijke fusie voorafgaande aan herindeling
- naam nieuwe gemeente
- gemeentehuis

Zienswijzen zijn ingediend door inwoners, dorpsverenigingen, medeoverheden, diverse maatschappelijke instellingen zoals de zorginstelling Zorgwaard of LTO-afdeling en de ondernemingsraden van de vijf gemeenten.

De Wet arhi voorziet in een zienswijzetermijn voor gemeenteraden die een maand langer is dan voor

inwoners en andere betrokkenen. De bedoeling van de wetgever is dat gemeenteraden op deze wijze de zienswijzen van haar inwoners, bedrijven en organisaties kunnen meenemen bij de vaststelling van hun zienswijzen op het herindelingsontwerp. Wij hebben de gemeenteraden verzocht om in hun zienswijze - ongeacht het standpunt van de gemeenteraad over herindeling - in ieder geval in te gaan op de volgende punten:

- de voorgestelde invoeringsdatum van de herindeling op 1 januari 2020;
- de voorgestelde samenwerking met de provincie voor een integrale gebiedsgerichte aanpak;
- het provinciale aanbod om de verbetering van de relatie tussen bestuur en inwoners te faciliteren;
- de aanbevolen ambtelijke fusie;
- de naam van de nieuwe gemeente;
- de door derden bij ons ingediende zienswijzen.

De gemeenteraad van Oud-Beijerland onderschrijft en ondersteunt unaniem het besluit tot herindeling. Beide gemeenteraden ondersteunen in hun zienswijzen het komen tot een integrale gebiedsaanpak en een kernenbeleidsplan met daarin gewenste ontwikkelpunten per kern. Verder wordt gepleit voor een herindeling per 1 januari 2019 vanwege de onwenselijkheid van twee te houden gemeenteraads-verkiezingen in korte tijd. Hierdoor zijn zij ook geen voorstander van een ambtelijke fusie voorafgaand aan een bestuurlijke fusie. Volgens Oud-Beijerland en Strijen bevatten de zienswijzen van derden geen nieuwe argumenten en valt het hen op dat organisaties en instellingen uit het maatschappelijk middenveld de voorkeur voor herindeling uitspreken, dit in tegenstelling tot de meerderheid van individuele reacties. Beide raden spreken de voorkeur uit om de naam

Gedeputeerde van der Sande met voorzitter winkeliersvereniging Numansdorp Vincent Goudswaard (r)

'Hoeksche Waard' te gebruiken voor de nieuwe gemeente.

Wij constateren dat de gemeenteraden van Binnenmaas, Cromstrijen en Korendijk niet gebruik hebben gemaakt van de extra tijd bij de vaststelling van de gemeentelijke zienswijze. De zienswijzen zijn opgesteld en ingediend zonder de zienswijzen van hun inwoners en maatschappelijke partners af te wachten. Verder is door hen niet inhoudelijk gereageerd op het besluit van Gedeputeerde Staten of de daarin gegeven argumenten. Er wordt herhaald dat de raden van deze gemeenten in hun besluitvorming over het traject Onderzoek Bestuurlijke Toekomst in 2015 een voorkeur hebben uitgesproken voor een model van intergemeentelijke samenwerking. Hierdoor wordt niet ingegaan op het zorgvuldig doorlopen proces vanaf januari 2016 en de inzet die door velen is gepleegd het afgelopen jaar. In de zienswijzen wordt geen aandacht besteed aan de standpunten van een substantieel deel van de raden (in het geval van Korendijk 33%, Binnenmaas 43% en Cromstrijen zelfs 47%) dat heeft uitgesproken voorstander van herindeling te zijn.

De afspraak is gemaakt dat de gemeenteraden unaniem en eensluidend besluiten zouden nemen over hun bestuurlijke toekomst, en dat in het geval dat niet mogelijk zou blijken, de provincie de regie zou nemen. De gemeenteraden werden het op 17 december 2015 niet eens met elkaar over de bestuurlijke toekomst van het eiland. Daarmee trad de afspraak in werking dat de provincie de regie zou nemen. Op 6 januari 2016 is door gedeputeerde Van der Sande gesproken met alle fractievoorzitters en is door hen allen instemmend gereageerd op het starten van de arhi-procedure. Deze is op 12 januari 2016 door Gedeputeerde Staten gestart met als doel de impasse te doorbreken. Er is door het college van Gedeputeerde Staten gecommuniceerd dat op het moment dat de provincie het proces overnam, de provincie een besluit zou nemen gebaseerd op een eigen inhoudelijke afweging. En dat de provincie via Provinciale Staten een democratisch legitiem besluit zou nemen, waarbij de stemverhoudingen in de raden van de Hoeksche Waard één van de punten van afweging zou vormen.

De zienswijzen van deze drie gemeenteraden hebben geen nieuwe inzichten geleverd voor het herindelingsadvies.

7 Financiële scan (herindelingscan)

De Financiële scan (herindelingscan) is reeds uitgevoerd in de fase van het open overleg en als bijlage 12.5 bij dit herindelingsadvies gevoegd. Doel hiervan was om bij de discussie over beide oplossingsrichtingen ook al zoveel mogelijk de financiële gevolgen te kunnen meenemen. De financiële scan voor de herindeling gaat daarom ook, voor zover mogelijk, in op financiële aspecten van versterkte samenwerking. In de zienswijzen is ook een aantal opmerkingen en vragen gesteld over de financiële consequenties. Een uitgebreide beantwoording is te vinden in bijlage 12.9 verslag zienswijze herindelingsontwerp.

De financiële scan is uitgevoerd conform de regels die daarvoor gelden bij herindelingen. Voor alle gedetailleerde bevindingen wordt verwezen naar separate bijlage 12.5. De voor de discussie over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard relevante conclusies zijn:

- de daling van de bijdrage uit het gemeentefonds en de daling van de bestuurskosten als gevolg van de herindeling vallen tegen elkaar weg;
- de frictiekosten als gevolg van een herindeling worden door het rijk ruimschoots gecompenseerd met een vrij besteedbare frictiekostenvergoeding van in totaal € 21,5 miljoen;
- de nieuwe gemeente zal circa € 2 miljoen per jaar extra aan BUIG-gelden ontvangen die eveneens vrij besteedbaar is;
- de woonlasten in de Hoeksche Waard kunnen na herindeling tot de laagste in Nederland blijven behoren.

Indien gekozen zou zijn voor het samenwerkingsmodel, zou de Hoeksche Waard geen frictiekostenvergoeding ontvangen van in totaal € 21,5 miljoen en geen verhoging van de BUIG-gelden van circa € 2 miljoen per jaar. Een kwantificering van de kostenkant van het samenwerkingsmodel is niet opportuun omdat daarvoor een groot aantal niet objectieveerbare aannames moet worden gedaan.

Woonlastenontwikkeling

De financiële scan geeft per gemeente inzicht in de huidige woonlasten en hoe hoog deze zouden kunnen worden na herindeling indien wordt uitgegaan van middeling, i.c. ongewijzigd beleid en inkomsten. De gemeenteraad van de nieuwe gemeente zou er ook voor kunnen kiezen om de extra inkomsten van € 2 miljoen uit de BUIG-gelden in te zetten voor lastenverlaging. Bij gelijkblijvende uitgaven komt dit per huishouden neer op € 54 lastenverlaging per jaar. In de navolgende tabel is een overzicht gegeven van de huidige woonlasten per gemeente en van de nieuwe gemeente. Tevens is in vet/cursief het effect op de totale woonlasten aangegeven als de BUIG-gelden zouden worden ingezet op lastenverlaging.

Gemeente	OZB opbrengst woningen € 250.000	Tarief Afvalstoffenheffing	Tarief Rioolheffing eigenaar/gebruiker	Totale Woonlasten	Verskil t.o.v. fusie-gemeente bij gelijkblijvende inkomsten	Verskil t.o.v. fusie-gemeente bij gelijkblijvende uitgaven
Binnenmaas	239	172	202	613	10,6 %	3,0 %
Cromstrijen	293	172	188	653	4,8 %	-3,3 %
Korendijk	339	172	307	818	- 19,2 %	-29,4 %
Oud-Beijerland	360	172	157	689	- 0,4 %	-9,0 %
Strijen	249	172	219	640	6,7%	-1,3 %
Nieuwe gemeente	299	172	215	686 / 632		- 8,5 %

8 Beleidskader

De provincie Zuid-Holland houdt bij haar besluitvorming rekening met een aantal beleidskaders. Dit om een oplossing te vinden die kan rekenen op een zo'n groot mogelijk draagvlak die past bij de opgaven, belangen en uitgangspunten van alle partijen in de Hoeksche Waard. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de beleidskaders van de vijf gemeenten, de provincie en het ministerie van BZK.

8.1 Gemeenten

In de discussie over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard hebben de vijf gemeenten onderzoek gedaan naar de twee modellen, intensiever samenwerken of samengaan. Voor de vergelijking van de twee modellen is tijdens het OBt-traject gebruik gemaakt van 15 uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn vooral gebaseerd op gesprekken met gemeenteraden. Verder is hiervoor ook gebruikgemaakt van de burgerpeiling en de gesprekken met maatschappelijke partners. Tot slot is gebruikgemaakt van de inzichten die in gesprekken met de colleges van B&W naar voren zijn gebracht. Voor de verschillende rollen van de gemeenten zijn door de Stuurgroep OBt de volgende uitgangspunten vastgesteld.

Als bestuur:

- slagvaardig gemeentebestuur;
- behoud en versterking leefbaarheid woonomgeving;
- versterking ruimtelijk-economische structuur;
- maatwerk voor buurten, dorpen en wijken;
- democratische invloed inwoners.

Als organisatie:

- structurele versterking ambtelijke capaciteit;
- participerende overheid;
- gezonde gemeentefinanciën.

Als partner:

- krachtig partnerschap met buurten, dorpen, wijken;
- krachtig partnerschap met maatschappelijke instellingen en bedrijven;
- krachtig partnerschap met medeoverheden.

Als dienstverlener:

- gemeentelijke lasten gemiddeld op hetzelfde niveau;
- bereikbaarheid en kwaliteit dienstverlening;
- maatwerk;
- ondersteunende rol richting maatschappelijke partners.

Deze uitgangspunten zijn op pagina 25-27 van het BMC Rapport Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBt, separate bijlage 12.3) verder uitgelegd.

8.2 Provincie Zuid-Holland

In de notitie *Slimmer en sterker bestuur* (december 2015) en het *Coalitieakkoord 2015-2019* zijn de visie en uitgangspunten van het college Gedeputeerde Staten over intergemeentelijke samenwerking en kwaliteit lokaal bestuur beschreven. De uitgangspunten zijn:

■ Bestuurlijke inrichting

Wij stellen bij vraagstukken over de bestuurlijke inrichting van onze provincie het belang van de inwoners, instellingen en bedrijven van Zuid-Holland voorop. Daarbij dient de bestuurlijke inrichting voldoende krachtig en ondersteunend te zijn aan het oplossen van maatschappelijke opgaven.

■ Grensoverstijgende belangen

Gemeenten hebben belangen die hun gemeentegrens overstijgen. Het is de verantwoordelijkheid van een gemeente dat deze belangen goed worden behartigd. Als in een bepaalde regio opgaven en kansen voor inwoners, instellingen en bedrijven worden gemist, gaan wij hierover het gesprek aan. Indien dat samenwerking of samenvoeging vraagt, verwachten wij dat hier invulling aan wordt gegeven. Indien nodig voeren wij regie op het proces om ervoor te zorgen dat de bestuurskracht op orde is en blijft. Bestaande processen in de regio's worden in dit perspectief doorgezet.

■ Instrumentarium

Wij maken in regionaal verband afspraken met gemeenten over hoe zij intergemeentelijke samenwerking en/of samenvoeging zelf inhoud en vorm willen geven. Deze afspraken toetsen wij aan procesvoortgang en samenhang. Het belang van de inwoners, instellingen en bedrijven in de gemeenten staat hierbij voorop. Wij zetten het ons ter beschikking staande instrumentarium in om het proces te begeleiden.

■ Consistent regionaal eindbeeld

Er dienen geen gemeenten buiten de boot te vallen die hetzij nodig zijn voor anderen, hetzij anderen nodig hebben.

■ Stad en Land

Er moet gelet worden op de verbinding tussen stad en land; geen samenwerking en herindeling met de rug naar de stad.

■ Congruentie

Zo veel mogelijk congruentie in de samenwerking; als er sprake is van gedeelde opgaven dienen deze ook zoveel mogelijk gezamenlijk ter hand te worden genomen.

8.3 Beleidskader gemeentelijke herindeling ministerie van BZK

In het *Beleidskader* van BZK (28 mei 2013) worden inhoudelijke en procesmatige kaders aangegeven voor gemeentelijke herindelingen. Om te kunnen beoordelen of en op welke wijze het voorstel tot herindeling wordt omgezet in een herindelingswet, toetst de minister elk herindelingsadvies aan vijf criteria, waarbij per geval wordt gekeken naar de lokale en regionale omstandigheden, ontwikkelingen en context.

Voorop staat dat de gemeenten als eerste aan zet zijn bij het vinden van oplossingen om hun maatschappelijke opgaven beter te kunnen oppakken.

Vanuit de algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur speelt de provincie een belangrijke rol in de discussie over de bestuurskracht van gemeenten. Daarnaast heeft zij goed zicht op de regionale aspecten. Vanuit deze verantwoordelijkheid kan de provincie aanleiding zien om zelf het initiatief tot herindeling te nemen of een initiatief van gemeenten over te nemen als deze zelf na een lange discussie niet tot een gedragen herindelingsvoorstel kunnen komen. Het kabinet wil voorko-

men dat herindelingsdiscussies tussen gemeenten jarenlang voortduren zonder reëel zicht op een bevredigende uitkomst. Dat betekent een verruiming van de provinciale rol ten opzichte van het Beleidskader gemeentelijke herindeling uit 2011. Deze verruiming past bij de algemene verantwoordelijkheid die de provincies hebben voor de kwaliteit van het lokaal bestuur.

Het Beleidskader formuleert criteria aan de hand waarvan de herindelingsvoorstellen worden getoetst:

- **Draagvlak**

Een zo groot mogelijk draagvlak is van belang. Dit kan zowel bestuurlijk, maatschappelijk of regionaal van aard zijn. Dit betekent niet dat unanimititeit bij gemeentebesturen (of inwoners) is vereist om een herindelingsadvies over te nemen. Het verdient aanbeveling om de omliggende of anderszins betrokken gemeenten te vragen een zienswijze in te dienen. Ook moet aandacht worden besteed aan het maatschappelijk draagvlak en de wijze waarop dit is vastgesteld. Daarnaast is de opvatting van de provincie van belang.

- **Interne samenhang/dorps- en kernenbeleid**

De nieuwe gemeente dient een interne samenhang te kennen die identiteit geeft aan de nieuwe gemeente zonder het belang van de dorpen te miskennen. Het mag niet zo zijn dat een nieuwe gemeente niet meer is dan een administratieve eenheid waarmee burgers en maatschappelijke organisaties zich niet of nauwelijks verbonden voelen.

- **Bestuurskracht**

Gemeentebesturen zijn bestuurskrachtig als zij hun maatschappelijke opgaven kunnen oppakken en wettelijke taken adequaat kunnen vervullen waarbij recht wordt gedaan aan het belang van hun maatschappelijke omgeving en in dit belang wordt gehandeld. Daarbij hoort voldoende onafhankelijk te kunnen zijn van samenwerkingsverbanden, een robuust ambtelijke organisatie, en een regierol kunnen oppakken naar medeoverheden en maatschappelijke partners.

- **Evenwichtige regionale verhoudingen**

Ook opgeschaalde gemeenten blijven relaties onderhouden, via formele samenwerking en anderszins. Evenwichtige regionale verhoudingen zijn daarvoor belangrijk.

- **Duurzaamheid**

De nieuwe gemeente hoort duurzaam in staat te zijn de gemeentelijke taken (zelfstandig) uit te voeren. Voorkomen moet worden dat de nieuwe gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw bij een herindeling wordt betrokken. De duurzaamheid van een nieuw gevormde gemeente heeft nadrukkelijk ook een regionaal aspect. Wel kan bij een urgente noodzaak het belang van het versterken van de gemeentelijke bestuurskracht zwaarder wegen dan duurzaamheid.

Bij het opstellen van het herindelingsadvies zal de provincie ook nadrukkelijk deze criteria betrekken. Het beleidskader gaat verder nog in op de tijdelijke verdeelmaatstaf herindeling in het gemeentefonds, de vergoeding voor de zogeheten frictiekosten, de herindelingscan, de tussentijdse herindelingsverkiezingen en voorschriften rondom de naam voor de nieuwe gemeente.

Gedeputeerde Rogier van der Sande spreekt tijdens scholierendebat Hoeksche Lyceum, 13 juni 2016

9 Bevindingen en analyse

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de oplossingsrichtingen, de bevindingen uit het Verslag open overleg, de beleidskaders en wetgeving. Achtereenvolgens wordt ingegaan op het samenwerkingsmodel in relatie tot de Wgr, het samenwerkingsmodel in relatie tot de beoordelingskaders en tot de slot de toetsing van de herindeling aan de beoordelingskaders.

9.1 Samenwerkingsmodel in relatie tot de Wgr

Het samenwerkingsmodel beoogt een versterkte samenwerking ten opzichte van de huidige situatie met doorzettingsmacht richting de gemeenten. Het SOHW wordt hiervoor uitgebreid met een regio-raad. De doorzettingsmacht zou tot stand komen door taken en bevoegdheden van de gemeenteraden te delegeren aan de regio-raad, waardoor de gemeenteraden deze taken en bevoegdheden zouden kwijtraken.

De regio-raad kan echter niet treden in de autonomie van de gemeenten. De wetgever heeft bovendien in 2015, met de besluitvorming over de Wgr-plus, gekozen voor versterking van de positie van de democratisch gekozen organen, i.c. de gemeenteraden. Het overdragen van bevoegdheden door de gemeenteraden aan een niet rechtstreeks gekozen regio-raad, i.c. vierde bestuurslaag gaat daar rechtstreeks tegenin. De door de samenwerkers beoogde doorzettingsmacht van de regio-raad is daardoor in strijd met de recente keuze van de wetgever.

Illustratief voor de eventuele werking van een regio-raad in de praktijk is de doorwerking van de stemming in de stuurgroep OBt, zoals er daadwerkelijk mee is omgegaan. Deze stuurgroep bestond ook uit één vertegenwoordiger per raadsfractie. Een 2/3 meerderheid van de stuurgroep stemde voor herindeling, desondanks stemden 3 van de 5 gemeenteraden tegen.

De fracties voor samenwerking hebben voor de beoogde doorzettingsmacht gewezen op artikel 10a van de Wgr, op grond waarvan het bestuur van de GR het besluit van de regio-raad kan uitvoeren of doen uitvoeren in het geval een deelnemende gemeente geen medewerking zou verlenen. Deze bepaling heeft echter geen betrekking op het doorbreken van de autonomie van de betreffende gemeente om bepaalde besluiten te mogen nemen. De regio-raad kan dus bijvoorbeeld geen bestemmingsplan vaststellen voor de uitvoering van het regionale ruimtelijk beleid in plaats van de gemeenteraad. De samenwerkers hebben er op gewezen dat de provincie in dat geval een provinciaal inpassingsplan zou kunnen vaststellen. Op grond van artikel 3.26 van de Wro kan dat alleen indien sprake is van een provinciaal belang. Bovendien wordt in de bestuurlijke praktijk in Nederland zeer terughoudend omgegaan met de inzet van het provinciaal inpassingsplan als middel voor doorzettingsmacht.

De fracties voor samenwerking hebben gewezen op artikel 99 van de Wgr, op grond waarvan het bestuur van een of meer gemeenten Gedeputeerde Staten kunnen verzoeken om andere gemeenten samenwerking op te leggen. Dat kan echter alleen indien een zwaarwegend openbaar belang dat vereist. Van een door de wetgever bedoeld zwaarwegend belang is in deze situatie echter geen sprake. Ook in vergelijkbare andere situaties elders in den lande is nooit eerder artikel 99 van de Wgr toegepast.

Het stemgewicht van ieder individueel regio-raads-lid wordt volgens het samenwerkingsmodel bepaald door het aantal op de vertegenwoordigde partij uitgebrachte stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Daardoor hebben vertegenwoordigers van dezelfde gemeente een verschillend stemgewicht. Op grond van artikel 13 lid 4 sub b van de Wgr kan aan leden, aangewezen door de raden van bepaalde deelnemende gemeenten, meervoudig stemrecht worden toegekend, bijvoorbeeld op basis van inwonertal. De Wgr biedt dus grondslag voor een stemgewicht per vertegenwoordiger van bepaalde deelnemende gemeenten, maar

niet tussen vertegenwoordigers van dezelfde gemeente. Voor onderscheid op basis van de verkiezingsuitslag tussen vertegenwoordigers van dezelfde deelnemende gemeente ontbreekt een wettelijke grondslag.

De vraag is bij de provincie opgekomen op welke wijze de huidige samenwerking dan wel zou kunnen worden versterkt. Daarbij is met name gekeken naar de al jarenlange goede samenwerking binnen de Drechtsteden als inspirerend voorbeeld.

Het opgestelde samenwerkingsmodel voor de Hoeksche Waard verschilt op de volgende punten wezenlijk van de GR Drechtsteden:

- de Drechttraad kan niet treden in de autonomie van de gemeenten (artikel 8 lid 2 van de GR Drechtsteden);
- het stemgewicht is in de Drechtsteden verdeeld per gemeente, waarbij elke gemeente zoveel stemmen vertegenwoordigd als bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen geldig in die gemeente zijn uitgebracht (artikel 14 lid 2 van de GR Drechtsteden).

Ondanks het ontbreken van formele doorzettingsmacht worden besluiten van de Drechttraad in de praktijk vrijwel altijd zonder vertraging overgenomen door de deelnemende gemeenten. De basis hiervoor wordt primair gevormd door de jarenlange investering door de colleges en raden in een cultuur van gunnen en vertrouwen. Deze basis ontbreekt in ernstige mate in de Hoeksche Waard

(de geschiedenis van de feitelijk doorlopen processen over de bestuurlijke toekomst, ERS, OBT en open Arhi-overleg illustreert dit afdoende).

Voor een stemgewicht van een regioraadslid op basis van het aantal op de vertegenwoordigende partij uitgebrachte stemmen ontbreekt de wettelijke basis. Wel kan net als in de Drechtsteden een stemgewicht worden toegekend op basis van de totaal in de vertegenwoordigende gemeente uitgebrachte stemmen of als alternatief bijvoorbeeld het aantal kiesgerechtigden of inwoners. Dit impliceert wel dat alle regioraadsleden per gemeente hetzelfde stemgewicht hebben ongeacht de omvang van de fractie die vertegenwoordigd wordt. Het stemgewicht van de vertegenwoordiger van de grootste fractie weegt daardoor dus niet zwaarder dan een eenmansfractie uit dezelfde gemeente. Wel zal het stemgewicht van de vertegenwoordiging van een grotere gemeente meer wegen dan van een kleinere gemeente. Globaal zal de stem van Binnenmaas dus ongeveer driemaal zo zwaar zijn als de stem van Strijen en Korendijk.

Een belangrijk praktisch punt van overweging is de organisatorische en operationele slagkracht van het voorgestelde samenwerkingsmodel. Er wordt helaas geen inzicht gegeven in de wijze waarop in het model wordt beoogd om te gaan met versterking van de nu nog 6 onderscheiden ambtelijke organisaties (de vijf gemeenten en het SOHW). Dit is des te ernstiger, omdat in de Hoeksche Waard een krachtige centrumgemeente (zoals Dordrecht in de Drechtsteden) ontbreekt, die kan voorzien in de benodigde centrale strategie- en uitvoeringskracht.

Geconcludeerd kan worden dat het samenwerkingsmodel zoals dat voor de Hoeksche Waard door de voorstanders ervan is gepresenteerd in feite een verdergaand model is dan het Drechtstedenmodel, terwijl in de praktijk van de Hoeksche Waard aan geen enkele van de bestuurlijke en ambtelijke randvoorwaarden, om een dergelijk model succesvol te maken, is voldaan ⁴.

Op deze politiek-bestuurlijke en praktische gronden concluderen wij dat noch het door de

⁴ Daarbij zij overigens aangetekend dat voor een althans een deel van de voorstanders van dit model de aantrekkelijkheid ervan slechts bestaat voorzover het kan dienen de realiteit van een fusie te verhinderen. In die zin is voor hen theoretische toepasbaarheid voldoende.

fracties voor samenwerking beoogde samenwerkingsmodel noch het Drechtstedenmodel kunnen voorzien in de voor de Hoeksche Waard benodigde versterking van het bestuurlijk handelingsvermogen.

9.2 Samenwerkingsmodel in relatie tot de beoordelingskaders

Onverlet het gestelde in paragraaf 9.1 wordt over het samenwerkingsmodel het volgende opgemerkt in relatie tot de beoordelingskaders.

De Stuurgroep OBt bestaande uit alle fractievoorzitters van de gemeenteraden in de Hoeksche Waard heeft de 15 uitgangspunten voor de bestuurlijke toekomst vastgesteld zoals beschreven in paragraaf 8.1. Het door de samenwerkers uitgewerkte samenwerkingsmodel is door de opstellers niet getoetst aan deze uitgangspunten. Grote vraagtekens zijn in ieder geval te plaatsen bij een voortvarende versterking van de ruimtelijk-economische structuur, de democratische invloed van de inwoners bij de besluiten van de regioraad, de structurele versterking van de ambtelijke capaciteit in relatie tot gezonde gemeentefinanciën en de gemeentelijke lasten, krachtig partnerschap met maatschappelijke instellingen, bedrijven en medeoverheden en bereikbaarheid en kwaliteit van de dienstverlening. Niet vanzelfsprekend is dus dat het samenwerkingsmodel voldoet aan de uitgangspunten van de Stuurgroep OBt.

Het provinciale beoordelingskader ligt vast in de notitie Slimmer en Sterker bestuur en het coalitieakkoord, zoals beschreven in paragraaf 8.2. Gelet ook op de analyse in paragraaf 9.1 wordt geconcludeerd dat het samenwerkingsmodel niet in het belang is van inwoners, instellingen en bedrijven en niet voldoende krachtig en ondersteunend kan zijn aan het oplossen van maatschappelijke opgaven. Ook zullen kansen gemist blijven worden door het ontbreken van een gezicht naar buiten toe en trage besluitvorming in de regio.

Het beleidskader van BZK is niet van toepassing op versterking van de samenwerking. Door voorstanders van het samenwerkingsmodel is gewezen op het traject Maak Verschil en de daarin door het ministerie gecreëerde experimenteerruimte, alsmede op de door de ROB bepleite experimentele samenwerkingsvormen. Vooralsnog echter kan als

feit worden geconstateerd dat dergelijke overwegingen op rijksniveau niet hebben geleid tot feitelijke wijzigingen in wetgeving en/of vastgesteld beleid. Daarbij zijn belangrijke voorwaarden van experimenten met samenwerking niet aanwezig in het gebied, zoals bestuurlijk draagvlak en een traditie van gunnen en vertrouwen.

9.3 Herindeling

9.3.1 Uitgangspunten OBt

Een herindeling van de 5 gemeenten tot 1 gemeente zal leiden tot opschaling van zowel bestuur als ambtelijke apparaat. Er zullen minder bestuurders en raadsleden terugkomen, en financieel ontstaat de ruimte tot kwaliteitsverbetering. Er zal geen bestuurlijke en ambtelijke afstemming meer nodig zijn tussen de 5 gemeenten waardoor een grote efficiëncyslag gemaakt kan worden. Ook kan het management worden ingekrompen waardoor er ruimte zal ontstaan voor werving van meer gekwalificeerde specialisten. Met deze opschaling zullen in de praktijk ook meer mogelijkheden ontstaan om aandacht te schenken aan buurten, dorpen en wijken en ook aan de grote opgaven voor het gebied. Aan alle 15 uitgangspunten van de Stuurgroep OBt wordt voldaan of kan worden voldaan, afhankelijk van de keuzes die de nieuwe gemeente zal maken.

Niet als uitgangspunt vastgesteld door de Stuurgroep OBt, maar wel veel gehoord tijdens het open overleg (zie hoofdstuk 6 Bevindingen) is de zorg over de vergroting van de afstand tussen inwoners enerzijds en bestuurders en raadsleden anderzijds bij herindeling. Dit wordt onderkend en gezien als een van de grootste uitdagingen voor de nieuwe gemeente. Maar ook hiervoor geldt dat door de opschaling er juist meer mogelijkheden ontstaan om de aandacht voor de kleinschaligheid goed te organiseren. De provincie zal de nieuwe gemeente hier desgewenst actief terzijde staan. Tijdens de inspiratiebijeenkomst "Relatie inwoner-gemeente" op 31 mei 2016 zijn goede voorbeelden getoond hoe dat in de praktijk kan worden georganiseerd.

9.3.2 Beleidskader provincie

Voor de provincie staat bij de bestuurlijke inrichting het belang van de inwoners, instellingen en bedrijven voorop. De voorgestelde herindeling voldoet aan de 15 uitgangspunten van de Stuurgroep OBt, waardoor dat belang in ieder geval

geborgd is. De opschaling zal bovendien leiden tot een vergroting van de bestuurs- en uitvoeringskracht en daarmee een sterke impuls kunnen geven aan de ondersteuning van het oplossen van de maatschappelijke opgaven.

Als gevolg van de vergroting van de bestuurs- en uitvoeringskracht zal de Hoeksche Waard een sterkere positie kunnen innemen in het bovenregionale speelveld. Niet alleen binnen Zuid-Holland Zuid maar ook in groter verband. Eén gemeente in de Hoeksche Waard met 85.000 inwoners wordt daarin serieuzer genomen dan 5 gemeenten afzonderlijk en zal daardoor beter in staat zijn haar kansen te benutten.

De herindeling heeft betrekking op alle 5 gemeenten op het eiland, i.c. binnen de huidige regio. Er ontstaat dus een consistent regionaal eindbeeld waar geen restproblematiek wordt veroorzaakt.

De Hoeksche Waard is een landelijk gebied met 17 dorpen. Het grootste dorp is Oud-Beijerland dat een zekere (zakelijke) centrumfunctie vervult, maar te klein is om als (afzonderlijke) centrumgemeente te fungeren. Met de voorgestelde herindeling wordt de basis gelegd voor verdere slechting van de naar voren gebrachte tegenstellingen tussen enerzijds Oud-Beijerland en anderzijds de rest van het eiland.

Door de schaalvergroting als gevolg de herindeling zal er meer evenwicht ontstaan in de samenwerking binnen Zuid-Holland Zuid en daarbuiten.

Omschrijving	Herindeling	Versterkte samenwerking
Gemeenteraden 2013	3	2
Gemeenteraden 2015	2	3
- Binnenmaas	9	12
- Cromstrijen	7	8
- Korendijk	5	10
- Oud-Beijerland	19	0
- Strijen	11	2
Totaal raadsleden 2015	51	32
Stuurgroep OBt 2015 (35 fractievoorzitters)	23 +1 afwezig	11
Aantal stemmen verkiezing 2014 per fractie doorgerekend naar standpunt december 2015	25.164 (64,7%)	13.736 (35,3%)

Stemverhoudingen gemeenten

9.3.3 Toetsing aan criteria beleidskader BZK

In hoofdstuk 8 is het beleidskader toegelicht. In dit hoofdstuk wordt voor elk van de criteria uit het Beleidskader gemeentelijke herindeling van het Ministerie BZK een onderbouwing gegeven.

Draagvlak

Het criterium draagvlak wordt onderverdeeld in 3 categorieën: lokaal bestuurlijk (gemeenteraden), maatschappelijk (inwoners en maatschappelijk organisaties) en regionaal (buurgemeenten, provincie) draagvlak. Deze criteria worden hierna onderbouwd.

Lokaal bestuurlijk draagvlak

De colleges en gemeenteraden in de Hoeksche Waard zijn het er unaniem over eens dat niets doen geen optie is, de toekomst van de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is, en er meer op regionaal niveau besloten moet worden. Ook is men er unaniem over eens dat er maar twee oplossingsrichtingen zijn: het samenwerkingsmodel of herindeling. Voor geen van beide oplossingsrichtingen bestaat echter een overtuigend draagvlak in de gemeenteraden, noch aan het einde van het OBt-traject noch aan het einde van de fase van het open overleg.

In onderstaande tabel zijn enkele cijfers weergegeven die door zowel voorstanders van het samenwerkingsmodel als van herindeling naar voren zijn gebracht om hun standpunt kracht bij te zetten.

Met deze feiten wordt in elk geval het door de tegenstanders van herindeling gecreëerde beeld, als zou er voldoende draagvlak zijn voor het samenwerkingsmodel, gecorrigeerd. De conclusie moet luiden dat ondanks forse inspanningen van zowel de gemeenten als de provincie, een overtuigend lokaal draagvlak voor elk der beide oplossingen ontbreekt.

Door voorstanders van het samenwerkingsmodel is aangegeven dat partijen die voor versterkte samenwerking pleiten bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2014, hebben gewonnen. De lokale partijen van Cromstrijen, Binnenmaas en Korendijk hebben ieder één zetel gewonnen. Deze observatie is op zich correct, doch de verkiezingswinst van lokale partijen wijkt niet af van de landelijke trend in 2014 en niet alle verkiezingsprogramma's zijn even uitgesproken voor versterkte samenwerking. De lokale partij van Oud-Beijerland

heeft twee zetels gewonnen, maar deze partij is – ook in haar verkiezingsprogramma - juist uitgesproken voorstander van één gemeente Hoeksche Waard.

Maatschappelijk draagvlak

Het maatschappelijk middenveld, bedrijven en andere organisaties in de Hoeksche Waard zijn in steeds grotere mate eilandbreed georganiseerd en/of actief. De maatschappelijke werkelijkheid heeft daarmee de bestaande gemeentelijke indeling feitelijk ingehaald. Het wekt dan ook geen verbazing dat deze organisaties in de fase van het open overleg (en daarvoor) nadrukkelijk hebben gepleit voor herindeling.

Niet alleen de eilandbreed georiënteerde organisaties maar ook de overige hebben in hun reacties tijdens het open overleg en in hun zienswijzen in overwegende mate gepleit voor herindeling. Argumenten die daarvoor zijn aangedragen zijn onder andere:

- gebrek aan bestuurs- en uitvoeringskracht bij de huidige gemeenten en samenwerking;
- onderlinge concurrentie;
- het ontbreken van harmonisatie in beleid en regelgeving;
- geen vertrouwen in samenwerkingsmodel.

Ook in de reacties van de inwoners tijdens het open overleg is in opvallende mate gepleit voor herindeling. De rode draad hierbij is 'provincie, hak de knoop door'. Zorgen onder inwoners zijn onder andere:

- de zorg over vergroting van de afstand tussen inwoners en gemeente bij herindeling;
- de zorg over de huidige te korte afstand tussen (sommige) inwoners en gemeente;

- de antipathie richting Oud-Beijerland (mag het niet voor het zeggen krijgen en geen gemeentehuis in Oud-Beijerland);
- de wens onder een aantal inwoners om een referendum te houden over de herindeling.

De zorg over de afstand tussen inwoners en gemeente kunnen wij ons voorstellen. Wij zien de vorming van één gemeente Hoeksche Waard als de kans om de identiteit van de dorpen niet alleen te behouden, maar ook te revitaliseren. Met de vorming van een eilandgemeente ontstaat de benodigde grootschaligheid om in de praktijk de kleinschaligheid actief te organiseren. Respect voor en stimulering van de cultuur, (geloofs)overtuiging en gebruiken van de dorpen wordt wat ons betreft het centrale adagium van de nieuwe gemeente.

De antipathie richting Oud-Beijerland is afgaande op de reacties bij veel inwoners na eeuwen nog steeds aanwezig. Getalsmatig kan Oud-Beijerland het in de nieuwe gemeente het echter niet voor het zeggen krijgen. De gemeenteraad van de nieuwe gemeente zal bepalen of en, zo ja, waar het gemeentehuis komt.

De provincie heeft er bewust voor gekozen niet zelf over te gaan op volksraadplegingen, laat staan een referendum. Wij hebben geopteerd voor inhoudelijke gesprekken met zo veel mogelijk betrokkenen uit alle geledingen van de Hoeksche Waard om tot zo goed mogelijk begrip van en inzicht in de afwegingen en argumenten te komen. Deze inhoudelijke gesprekken en reacties tijdens het open overleg en in de zienswijzeperiode laten een goed beeld zien wat de belangen zijn voor inwoners en welke wensen zij hebben ten aanzien van hun gemeente. Daarnaast hebben de reacties de punten aangestipt waar een toekomstige gemeente extra aandacht aan moet schenken.

Regionaal draagvlak

In de tijdens het open overleg ontvangen reacties van mede-overheden (Goeree-Overflakkee, Nissewaard, Drechtsteden, Waterschap Hollandse Delta) wordt geen expliciete voorkeur uitgesproken voor een van de twee oplossingsrichtingen. Wel wordt aangegeven aan welke voorwaarden bestuurlijke samenwerking zou moeten voldoen en waar rekening mee zou moeten worden gehouden. In het licht van deze voorwaarden lijkt intergemeentelijke samenwerking als oplossingsrichting veelal onvoldoende soelaas te bieden. In de zienswijzen

hebben deze medeoverheden en ook het Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid deze standpunten herhaald en aangegeven geen bezwaar te hebben tegen één gemeente Hoeksche Waard.

Interne samenhang, dorps- en kernenbeleid

De Hoeksche Waard is een eiland met 17 dorpen met een typisch eilandcultuur. De dorpen kennen elk hun eigen karakter en identiteit. Onderdeel hiervan zijn de klassieke rivaliteiten tussen dorpen van oudsher. Uit de enquête tijdens het OBT-traject blijkt dat inwoners zich het meest verbonden voelen met het eigen dorp. Daarnaast kent de Hoeksche Waard als geheel ook een sterke identiteit en interne samenhang. Naar de buitenwereld toe is men niet woonachtig in een van de dorpen maar in de Hoeksche Waard, zoals ook op Texel. Het minst verbonden voelen de inwoners zich met de huidige gemeenten.

Het eilandkarakter van de Hoeksche Waard zorgt er voor dat de gemeenten veel opgaven, problemen en voorzieningen delen. Dit verklaart ook waarom er door organisaties al op zoveel gebieden wordt samengewerkt en overlegd, bijvoorbeeld op het gebied van Wonen, Economie, Onderwijs, Zorg, enzovoort. Ook het verenigingsleven verbindt zich vaak aan het niveau en naam van de Hoeksche Waard. De eerder beschreven opgaven laten een sterke samenhang en afhankelijkheid tussen de huidige 5 gemeenten en 17 dorpen zien. Ook wordt het 'merk' Hoeksche Waard op diverse terreinen 'vermarkt'. Voorbeeld is de innovatieve landbouwsector die zichzelf presenteert met streekproducten uit de Hoeksche Waard en samenwerkt in samenwerkingsverbanden als Hwodka (Hoeksche Waard op de kaart).

Bestuurskracht

In de huidige situatie zijn er 5 gemeenten met 9.000 tot 29.000 inwoners, 17 dorpen, 5 colleges met totaal 5 burgemeesters en 15 wethouders, 5 gemeenteraden met 13 tot 22 raadsleden en totaal 83 raadsleden én de regionale samenwerking in het SOHW waarin alle collegeleden, alle raadsfracties en veel ambtenaren vertegenwoordigd zijn. Na de herindeling zal een gemeente ontstaan met circa 85.000 inwoners, 17 dorpen, 1 college van burgemeester en wethouders met maximaal 7 wethouders en 1 gemeenteraad met 37 raadsleden. Het SOHW zal worden opgeheven.

Het is evident dat met deze bundeling van de

krachten de bestuurs- én uitvoeringskracht zal toenemen in vergelijking met de huidige situatie en de nieuwe gemeente beter toegerust zal zijn om de maatschappelijke opgaven en wettelijke taken adequaat te kunnen oppakken. Uit ervaringen met herindeling in vergelijkbare andere gebieden (Goeree-Overflakkee, Krimpenerwaard) blijkt dat schaalvergroting meer kansen biedt, niet alleen voor de opgaven maar ook in de relatie inwoners-gemeente. Dit komt doordat er geen energie meer verloren gaat aan onderlinge verschillen van inzicht en afstemming. Hierdoor ontstaat zowel bestuurlijk als ambtelijk ruimte om meer met de inhoud en de relaties bezig te zijn dan momenteel het geval is.

Als gevolg van de herindeling zullen ook de huidige ambtelijke organisaties worden samengevoegd. Het wordt daardoor mogelijk om met minder management en meer specialisten zowel de dienstverlening van de gemeente als de strategische inbreng in de contacten buiten de Hoeksche Waard te versterken. De ondernemingsraden van de vijf gemeenten hebben gezamenlijk in hun zienswijze uitgesproken dat de huidige organisaties kwantitatief en kwalitatief tegen de grenzen aanlopen en er een keuze nodig is om kwaliteit te blijven bieden aan bewoners en bestuur. Zij zien in een fusie daar een oplossing voor.

Naast de huidige regionale samenwerking in de Hoeksche Waard binnen het SOHW wordt ook op diverse terreinen samengewerkt in Zuid-Holland Zuid. Het betreft het gebied van de Hoeksche Waard tot Vijfheerenlanden en de samenwerking betreft onder andere de Veiligheidsregio, de Omgevingsdienst en Economie (REO). Als gevolg van de herindeling zal de Hoeksche Waard als een meer serieuze partner binnen deze samenwerkingen worden gezien en ook beter in staat zijn om hierin het initiatief te nemen (zie ook hieronder: Evenwichtige regionale verhoudingen).

Evenwichtige regionale verhoudingen

De Hoeksche Waard ligt ingeklemd tussen de stedelijke netwerken van de Deltametropool, Brabantstad en de Vlaamse Ruit en grenst direct aan de Rotterdams regio en de Drechtsteden. Die omgeving van de Hoeksche Waard transformeert in snel tempo. Spelers als de MRDH, EPZ, IQ, de Drechtsteden, Nissewaard bepalen de transformatie naar de toekomst als het gaat om bereikbaarheid, economie en innovatie. De Hoeksche Waard

maakt deel uit van die toekomst. De opgave voor de Hoeksche Waard is binnen deze dynamiek te formuleren welke bijdrage het gebied kan leveren aan de versterking van de kwaliteiten van bijvoorbeeld de Zuidvleugel en In het verlengde daarvan de Zuid-Westelijke Delta op de as Rotterdam-Antwerpen. In deze omgeving is duidelijk de ontwikkeling naar opschaling zichtbaar. Ten noordoosten van de Hoeksche Waard werken zes gemeenten nauw samen binnen de Drechtsteden. In het noorden zijn de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk ambtelijk gefuseerd. Ten noordoosten zijn Bernisse en Spijkenisse samengegaan in Nissewaard en ten zuidwesten van de Hoeksche Waard is de nu sterke nieuwe gemeente Goeree-Overflakkee ontstaan. Dat zorgt ervoor dat het relatieve gewicht van de afzonderlijke Hoeksche Waard-gemeenten aan overlegtafels is afgenomen.

Uit de eerdere onderzoeken en evaluaties naar de samenwerking in de Hoeksche Waard blijkt dat de Hoeksche Waard bestuurlijk onvoldoende voor zichzelf opkomt en daardoor kansen voor de eigen inwoners, bedrijven en organisaties missen. De bestuurlijke energie van de Hoeksche Waard is goddeels intern gericht, op het afstemmen en onderhandelen tussen de vijf gemeenten. De Hoeksche Waard is extern niet alleen onvoldoende zichtbaar binnen de bestuurlijke arena's, maar heeft ook geen inzet geformuleerd, laat staan dat er op wordt geacteerd. Juist in dit opzicht is het dringend nodig dat de Hoeksche Waard een sprong voorwaarts maakt. Alleen de vorming van één gemeente biedt in dit opzicht soelaas. Dit is een belangrijke les van vergelijkbare herindelingen in

onze provincie als in Goeree-Overflakkee, Krimpenwaard en het Westland.

De nieuwe gemeente Hoeksche Waard is met haar 85.000 inwoners de derde gemeente in het gebied na Rotterdam (629.000) en Dordrecht (118.700). De Hoeksche Waard wordt hiermee een gelijkwaardige partner die ook meer een kwalitatieve bijdrage kan leveren aan de regionale opgaven. Dit geldt ook voor de verschillende samenwerkingsverbanden op het schaalniveau van Zuid-Holland Zuid. Als de Hoeksche Waard daadkrachtige aansluiting vindt op de juiste interbestuurlijk overlegtafels, liggen er kansen richting Europese, nationale en provinciale niveaus.

Duurzaamheid

Een samenvoeging van de vijf gemeenten tot één gemeente Hoeksche Waard is de meest duurzame oplossing voor het eiland. Daarmee ontstaat een toekomstbestendige, bestuurs- en uitvoeringskrachtige gemeente van ca. 85.000 die toegerust is op de huidige en toekomstige opgaven en problemen en zo haar rol kan pakken in de samenwerking met inwoners, maatschappelijk middenveld, bedrijven en medeoverheden. Deze gemeentelijke schaal sluit zoals eerder genoemd goed aan op haar omgeving en omvat de nieuwe gemeente ter grootte van het eiland een duidelijk samenhangend gebied. Het betrekken van gemeenten buiten het eiland is niet logisch en zou niet passen bij de regionale verhoudingen. Het is dan ook niet meer te verwachten dat deze nieuwe gemeente (zelfs op langere termijn) bij een volgende herindelingsdiscussie wordt betrokken.

Gemeente	Inwoners
Rotterdam	629.000
Dordrecht	118.700
Nieuwe gemeente Hoeksche Waard	85.700
Nissewaard	85.300
Goeree-Overflakkee	48.300
Barendrecht	47.800
Zwijndrecht	44.400
Moerdijk	36.800

Aantal inwoners per gemeenten

Commissaris van de Koning, Jaap Smit
geeft toelichting op GS besluit tot
herindeling Hoeksche Waard, 5 juli 2016

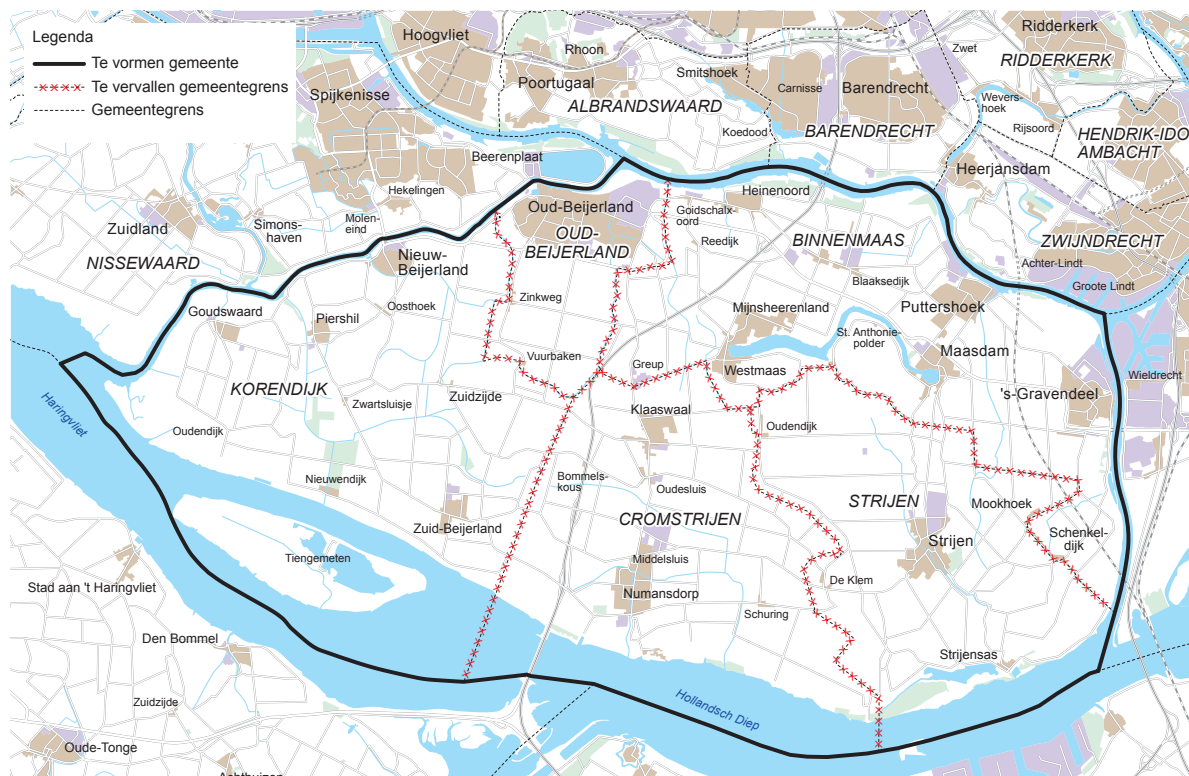

10 Het herindelingsadvies

Gelet op het voorgaande wordt voorgesteld om de huidige gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en Strijen samen te voegen tot de nieuwe gemeente Hoeksche Waard met ingang van 1 januari 2019, zoals onderstaand weergegeven. In afwijking van het herindelingsontwerp adviseren wij de regering te kiezen voor ingang van de door ons voorgestelde fusie per 1 januari 2019. In het ontwerp is gekozen voor een ingangsdatum van 1 januari 2020 met als doel de partijen meer tijd en ruimte te geven om nader tot elkaar te komen. Uit de zienswijzen blijkt geen ondersteuning te zijn voor deze redenering. Er wordt gesteld dat één jaar uitstel ook één jaar langer de verdeeldheid laat bestaan. Tevens treden de voordelen van een samenvoeging dan ook één jaar later in werking.

De huidige gemeenten worden opgeroepen om samen met de provincie te gaan werken aan de toekomst van de Hoeksche Waard. De energie die

is gestoken in de discussie over de bestuurlijke structuur in de afgelopen tien jaar kan worden omgezet in het werken aan de inhoudelijke kansen en opgaven van de toekomst. Als provincie benoemen wij daarbij als ambities: een integrale gebiedsaanpak van de Hoeksche Waard - met inzet van menskracht en middelen - en een exemplarisch programma om de eigen identiteit en autonomie van elk van de 17 dorpen te behouden. De vijf gemeenten is geadviseerd om reeds te starten met de samenvoeging van de vijf betrokken ambtelijke organisaties. De Provincie Zuid-Holland is, als onderdeel van het GS besluit van 5 juli 2016, samen met de regio in gesprek gegaan om te komen tot een integrale gebiedsaanpak voor de Hoeksche Waard. In combinatie met deze bestuurlijke oplossing en een exemplarisch programma om de eigen identiteit van elk van de 17 dorpen te behouden en te versterken, kan de Hoeksche Waard met vertrouwen de toekomst tegemoet.

De nieuwe gemeente Hoeksche Waard

11 Procedure

In dit hoofdstuk gaan wij in op de verdere procedure. Wij gaan in op het kenbaar maken van zienswijzen door een ieder en de gemeenteraden in het bijzonder. Daarnaast lichten wij een aantal personele aspecten toe.

11.1 Zienswijzen

Het herindelingsontwerp is conform artikel 8, lid 3 van de Wet arhi, acht weken ter inzage gelegd van 26 september 2016 tot en met 21 november 2016 op de gemeentehuizen van de huidige vijf gemeenten en op het provinciehuis. Het herindelingsontwerp is tevens geplaatst op de webpagina www.zuid-holland.nl/hw. Gedurende genoemde termijn is een ieder in de gelegenheid gesteld om digitaal, schriftelijk of mondeling een zienswijze in te dienen op het herindelingsontwerp.

De gemeenteraden zijn conform artikel 8, lid 4 van de Wet arhi, 3 maanden tot en met 23 december 2016 in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze in te dienen op het herindelingsontwerp. Daarbij kan rekening worden gehouden met de van anderen ontvangen zienswijzen.

GS hebben de zienswijzen beantwoord in een verslag zienswijze herindelingsontwerp en mede op basis van de zienswijzen besloten aan PS voor te stellen om het herindelingsadvies vast te stellen. PS zullen conform artikel 8, lid 5 van de Wet arhi, binnen 4 maanden na de termijn waarbinnen de gemeenteraden hun zienswijze konden indienen een besluit nemen over het herindelingsadvies.

Het herindelingsadvies zal aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden aangeboden en vindt de besluitvorming op het niveau van de Rijksoverheid plaats: de minister van BZK, de ministerraad en de Tweede Kamer en de Eerste Kamer.

De minister zal conform artikel 11 van de Wet arhi een wetsvoorstel voor samenvoeging van gemeenten binnen vier maanden na ontvangst van het herindelingsadvies aan de ministerraad zenden.

Na vaststelling en publicatie van de wet tot samenvoeging van de betreffende gemeenten treedt de samenvoeging volgens het herindelingsadvies op 1 januari 2019 in werking. Hieraan voorafgaand zullen in november 2018 de gemeenteraadsverkiezingen voor de nieuwe gemeente plaatsvinden.

11.2 Financieel toezicht

In artikel 21 van de Wet arhi is vastgelegd dat met ingang van de dag waarop een gemeente blijkens een herindelingsontwerp in aanmerking komt om te worden opgeheven, door ons aangewezen besluiten van raden en van colleges van burgemeester en wethouders van de betrokken gemeenten onze goedkeuring behoeven. Dit toezicht blijft van kracht tot de datum van herindeling. De gemeenten zijn hier separaat over geïnformeerd.

11.3 Communicatie

De terinzagelegging van het herindelingsontwerp en de mogelijkheid om hierop een zienswijze in te dienen is bekend gemaakt aan de gemeenten, SOHW, iedereen die tijdens het open overleg een reactie heeft ingediend, medeoverheden, huis-aan-huis in de Hoeksche Waard en op de provinciale webpagina www.zuid-holland.nl/hw.

Het herindelingsontwerp en het financieel toezicht zijn nader toegelicht tijdens bijeenkomsten op 13 oktober 2016 van gedeputeerde Rogier van der Sande met de gezamenlijke colleges van Burgemeester en Wethouders, de portefeuillehouders en fractiespecialisten Financiën en met de gezamenlijke gemeenteraden en overige belangstellenden.

11.4 Verkiezingen

Het herindelingsadvies gaat uit van een herindelingsadvies met ingang van 1 januari 2019. Rondom deze herindelingsadvies zullen op grond van de Wet arhi de volgende gemeenteraadsverkiezingen plaatsvinden:

- maart 2018 geen reguliere verkiezingen voor de huidige gemeenten;
- november 2018 herindelingsverkiezing voor de nieuwe gemeente;
- maart 2022 eerste reguliere verkiezing voor de nieuwe gemeente.

Datum	Omschrijving
22 februari 2017	Besluitvorming PS over herindelingsadvies
Medio 2017	Besluitvorming Tweede Kamer en Eerste Kamer
Maart 2018	Geen reguliere gemeenteraadsverkiezingen huidige gemeenten
November 2018	Gemeenteraadsverkiezingen nieuwe gemeente
1 januari 2019	Nieuwe gemeente Hoeksche Waard

Planning van de procedure

11.5 Personele aspecten

Ambtenaren in dienst van de op te heffen gemeenten en medewerkers met een arbeidsovereenkomst van de in te trekken gemeenschappelijke regelingen komen op grond van artikel 59 van de Wet arhi in voorlopige dienst van de nieuwe gemeente. Een uitzondering geldt voor de gemeentesecretarissen en griffiers. Zij worden op grond van artikel 57 van de Wet arhi eervol ontslagen, maar kunnen GS verzoeken om hen voorlopig over te laten gaan in een andere functie bij de nieuwe gemeente.

GS benoemen op grond van artikel 61 van de Wet arhi een tijdelijke gemeentesecretaris en griffier voor de nieuwe gemeente.

De colleges van de huidige gemeente dragen in onderling overleg zorg voor een tijdige voorbereiding in het georganiseerd overleg met de centrales van verenigingen van ambtenaren en van overleg met de ondernemingsraden.

11.6 Overzichtstabel

In tabelvorm ziet de planning van procedure voor de voorgestelde herindelingsadvies er als volgt uit.

12 Bijlagen

- 12.0 Brief GS-besluit bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard, 5 juli 2016
- 12.1 Kaart wijziging gemeentegrenzen Hoeksche Waard
- 12.2 Evaluatie regionale samenwerking Hoeksche Waard (ERS) *separate bijlage*
- 12.3 Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBT) *separate bijlage*
- 12.4 Uitwerking versterkte samenwerking met doorzettingsmacht, model + toelichting
- 12.5 Financiële scan *separate bijlage*
- 12.6 Verslag open overleg *separate bijlage*
- 12.7 Verslagen bestuurlijke overleggen
- 12.8 Memo Verkenning regionale opgaven en kansen Hoeksche Waard
- 12.9 Verslag zienswijzen herindelingsontwerp Hoeksche Waard *separate bijlage*

12.0 Brief GS-besluit bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard

Gedeputeerde Staten

Contact
B. Ligterink
T 070 441 66 09
E b.ligterink@pzh.nl

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
5 juli 2016
Ons kenmerk
PZH-2016-557988334
DOS-2015-0007398
Uw kenmerk
-
Bijlagen
2

De colleges en gemeenteraden van de gemeenten
Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk, Oud-Beijerland en
Strijen

Onderwerp
Afronding open overleg bestuurlijke toekomst Hoeksche
Waard in kader van Wet algemene regels herindeling
(Wet arhi)

Geachte burgemeesters, wethouders en raadsleden,

Wij hebben u toegezegd op 5 juli een besluit te zullen nemen over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard en u daarvan in kennis te stellen. Met dit schrijven berichten wij u conform afspraak. Wij hebben besloten de gestarte Arhi-procedure voort te zetten en na de zomer een herindelingsontwerp vast te stellen, waarbij wij zullen voorstellen over te gaan tot herindeling van de Hoeksche Waard tot één gemeente. Wij weten dat dit besluit gevoelig ligt en in de Hoeksche Waard verschillende reacties zal oproepen. Hieronder geven wij dan ook zo goed mogelijk weer wat onze overwegingen zijn geweest bij het nemen van dit besluit. Tot slot werken wij ons besluit verder uit en geven wij het vervolgproces aan.

Kansen en bedreigingen

De Hoeksche Waard is een belangrijk deel Zuid-Holland waar wij trots op zijn. Dit open gebied met een unieke structuur van kreken en dijken is een onmisbaar deel van de groen-blauwe Deltametropool. Het historische polderlandschap met haar relatie met het water en de delta zijn onlosmakelijk verbonden met de identiteit en historie van Zuid-Holland. Al geruime tijd is de Hoeksche Waard sterk en innovatief op het gebied van duurzame landbouw. De producten worden over de hele wereld geëxporteerd en vanuit heel de wereld komt men kijken hoe boeren hier werken. Landschap en landbouw zijn handelsmerken die voor de Hoeksche Waard ook in de toekomst waarde bepalend blijven.

Wij hebben gezien dat de samenleving op het eiland zich kenmerkt door de betrokkenheid van bewoners met de eigen leefomgeving en met elkaar. De bereidheid om voor elkaar klaar te staan uit zich in een groot aantal vrijwilligers, een sterk verenigingsleven en vele maatschappelijke organisaties en instellingen die elkaar vinden in de maatschappelijke vraagstukken van vandaag en morgen. Daarbij valt het ook op dat in de Hoeksche Waard relatief veel op buurt-, dorps- en eilandniveau georganiseerd is en minder op het niveau van de huidige gemeenten.

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag

Tram 9 en de buslijnen
90, 385 en 386 stoppen
dichtbij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Ons kenmerk
PZH-2016-557988334

De Hoeksche Waard stelt de vraag of deze kenmerken voor de toekomst veilig zijn. In het uitvoeringsprogramma van het SOHW, het OBT-rapport en het door maatschappelijke organisaties gesloten Pact van de Waard keren steeds dezelfde opgaven terug. De economische en sociale dynamiek loopt terug: jongeren vertrekken, er is sprake van vergrijzing, bedrijven trekken weg en winkels hebben het moeilijk. Op het vlak van voorzieningen, wonen, welzijn en zorg zullen de gevolgen merkbaar zijn. De uitdaging voor de Hoeksche Waard is op een goede manier met deze veranderingen om te gaan en keuzes te maken om de sociale en economische vitaliteit op peil te houden. Voor het op peil houden van de sociale en economische vitaliteit is het van cruciaal belang om de verbinding met en tussen inwoners, verenigingen, instellingen en ondernemers over het gehele eiland te versterken. Dit vraagt om een actieve betrokkenheid van een krachtig openbaar bestuur die op regionaal niveau samen met de samenleving op zoek gaat naar nieuwe kansen op gebieden als toekomst van onderwijs en zorg, biobased economy, recreatie en energietransitie.

Daarbij kan niet worden ontkomen aan complexe verdelings- en investeringsvraagstukken die zich door bovengenoemde ontwikkelingen voordoen. Bij de allocatie van woningen, bedrijven en voorzieningen moet het belang van de Hoeksche Waard als geheel voortdurend worden afgestemd op de belangen van elk der gemeenten en kernen. Dit geldt evenzeer voor strategische keuzes over voorzieningen, regionale bereikbaarheid, innovatie van de landbouw en de versterking van recreatie en toerisme.

In de structuurvisie van de Hoeksche Waard constateert u terecht: *De Hoeksche Waard ligt ingeklemd tussen de stedelijke netwerken van de Deltametropool, Brabantstad en de Vlaamse Ruit en grenst direct aan de Rotterdams regio en de Drechtsteden.* Die omgeving van de Hoeksche Waard transformeert in snel tempo. Spelers als de MRDH, EPZ, IQ, de Drechtsteden, Nissewaard en nu ook een nieuwe sterke gemeente Goeree-Overflakkee bepalen de transformatie naar de toekomst als het gaat om voorzieningen, bereikbaarheid, economie en innovatie. De Hoeksche Waard maakt deel uit van die toekomst. Als de Hoeksche Waard daadkrachtig aansluiting vindt op de juiste tafels liggen er kansen richting Europese, nationale en provinciale niveaus. Denk aan EU-subsidiemogelijkheden om de innovatieve en duurzame landbouw te versterken of aan het Energieprogramma van de provincie Zuid-Holland waardoor ambities rondom duurzaamheid en energietransitie een impuls kunnen krijgen.

Bestuurlijke voorgeschiedenis

De Hoeksche Waard kent een rijke geschiedenis van discussies over de bestuurlijke toekomst. In 2002 werd, vanwege onvoldoende bestuurskracht, een oplossing gezocht voor de toenmalige gemeente 's-Gravendeel. Gedeputeerde Staten hebben toen de Arhi-procedure voor de gehele Hoeksche Waard gestart en deze procedure in 2005 beëindigd. Vervolgens fuseerden de gemeenten Binnenmaas en 's-Gravendeel in 2007 op vrijwillige basis. Samenwerking op het eiland is toen georganiseerd in de Commissie Hoeksche Waard. Op basis van regionale en lokale bestuurskrachtonderzoeken is in 2009 geconcludeerd dat de gemeenten niet kunnen functioneren zonder intensieve en niet-vrijblijvende samenwerking. Om hieraan te voldoen is in 2010 het Samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW) opgericht.

Bij de oprichting van het SOHW is afgesproken deze samenwerking te evalueren. In het traject Evaluatie Regionale Samenwerking (ERS), onder leiding van de commissie Spies, is in 2013 o.a. geconcludeerd:

Samenwerking komt meer tot stand vanuit noodzaak en minder vanuit het gezamenlijk creëren van kansen en het gezamenlijk realiseren van een hoger ambitieniveau of het efficiënter organiseren van een eigen doel.... Regionale visies zijn voor veel spelers onvoldoende doorleefd, de status is vaak onduidelijk en tijdens de uitvoering ontstaan alsnog allerlei discussies over lokale consequenties.... Er bestaat een disbalans tussen het opstellen van visies en plannen en de benodigde tijd en middelen voor uitvoering en realisatie. Dit verklaart voor een deel ook de achterblijvende resultaten bij dossiers omdat te weinig capaciteit, tijd en middelen vrij worden gemaakt voor uitvoering en realisatie.... De samenwerking is teveel op zichzelf gericht en onvoldoende op het bundelen van krachten met inwoners en allerlei partijen in de omgeving, zowel binnen als buiten de regio.... Er is weinig sprake van een onderlinge 'gunfactor' en er bestaat onvoldoende 'onderling vertrouwen'.

Deze conclusies leiden ertoe dat de gemeentebestuurders een breed gedeeld gevoel van urgentie hebben als het gaat om de noodzaak om bestuurlijke verbeteringen aan te brengen. De gemeenten hebben op basis van de evaluatie uitgesproken dat 'niets doen geen optie is' en dat de toekomst één en ongedeeld is.

Het vervolgtraject, getrokken door de vijf colleges van B&W, resulteerde in drie toekomstmodellen. Hieruit volgde eind 2013 een raadsvoorstel tot vorming van één gemeente Hoeksche Waard per 1 januari 2018. De gemeenteraden van Cromstrijen, Oud-Beijerland en Strijen waren voor. De raden van Korendijk en Binnenmaas waren tegen.

Op initiatief van de vijf burgemeesters werd om de impasse te doorbreken in november 2014 voorgesteld wederom een gezamenlijk onderzoek te starten naar de bestuurlijke toekomst van de vijf gemeenten. Op dit moment werd de regie overgenomen door de gemeenteraden. Onder leiding van een stuurgroep, bestaande uit alle 35 fractievoorzitters uit de Hoeksche Waard, is in 2015 het Onderzoek Bestuurlijke Toekomst (OBT) uitgevoerd naar twee keuzemogelijkheden: enerzijds aanzienlijke versterking en intensivering van de samenwerking en anderzijds een herindeling. Als uitgangspunten voor dit proces werden de conclusies uit het ERS-traject herbevestigd en werd als doelstelling geformuleerd om tot een gezamenlijk standpunt en besluit te komen over de bestuurlijke toekomst. Uitdrukkelijk is daarbij afgesproken dat de provincie tot die tijd de regie aan de gemeenten zou laten en niet zou interveniëren in het proces. Tijdens het bezoek van de Statencommissie Bestuur en Middelen op 21 januari 2015 is het signaal gegeven dat indien er geen unaniem besluit van de raden voorligt, de provincie aan zet is om de impasse te doorbreken.

U heeft ons verteld hoe de discussie die volgde in de stuurgroep leidde tot het ontstaan van twee 'kampen' die zich stevig tegenover elkaar opstelden. De stuurgroep stemde met meerderheid in met een raadsvoorstel tot vorming van één gemeente per 2019 (21 voor, 11 tegen). In de gemeenteraden van Oud-Beijerland en Strijen is dit voorstel aangenomen, in de gemeenteraden van Binnenmaas, Cromstrijen en Korendijk is een amendement ingediend en aanvaard met als voorstel de versterking van de huidige samenwerking. Het is de gemeenteraden niet gelukt tot een unaniem besluit te komen.

Ons kenmerk
PZH-2016-557988334

Open overleg

Ons doel van het open overleg was tweeledig. Enerzijds hebben wij geprobeerd om zoveel mogelijk gemeenschappelijke grond te vinden voor een oplossing over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard. Anderzijds hebben wij iedereen nog een kans willen bieden om zijn/haar inbreng in deze discussie te geven.

Wij hebben daartoe u, maatschappelijke organisaties, bedrijven en medeoverheden rechtstreeks benaderd en de inwoners via een oproep in Het Kompas en op de provinciale website www.zuid-holland.nl/hw. In het kader van het open overleg zijn tientallen gesprekken gevoerd en bijeenkomsten georganiseerd, zowel formeel als informeel en zowel openbaar als besloten. Voor de inwoners zijn er zes inloopavonden geweest en kon er meegepraat worden bij de openbare bijeenkomsten over de uitwerking van versterkte samenwerking, de financiële scan en de relatie inwoners-kernen-gemeente(n). Tenslotte is een scholierendebat georganiseerd om jongeren te betrekken bij de discussie over de toekomst van het eiland. Een aantal inwoners en organisaties heeft ook zelf het initiatief genomen en rechtstreeks contact opgenomen met de provincie.

Het Verslag Open Overleg Hoeksche Waard is als bijlage bij deze brief gevoegd. Hierin zijn de reacties, presentaties en verslagen opgenomen. Bevindingen hieruit zijn onder andere: Breed wordt onderschreven dat de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is, niets doen geen opties is en meer op het niveau van de regio besloten moet worden. Ook is meegegeven dat de opgaven voor de Hoeksche Waard centraal dienen te staan en de vorm volgend dient te zijn aan de inhoud. Inwoners vinden de zichtbaarheid van bestuurders en raadsleden belangrijk, bijvoorbeeld bij evenementen. Volgens ervaringsdeskundigen biedt schaalvergroting meer kansen voor zowel bestuurs- als uitvoeringskracht, niet alleen voor de opgaven maar ook in de relatie inwoners-gemeente. Er blijkt verder een grote behoefte te bestaan aan harmonisatie van beleid en uitvoering, juist ook lokaal zoals gezondheidszorg, regelgeving en subsidies. Recente herindelingen van vergelijkbare gemeenten blijken volgens henzelf een succes te zijn, ondanks schijnbaar onoverkomelijke bezwaren vooraf. In enkele reacties is verzocht om een referendum. Opvallend is tot slot de antipathie vanuit diversie inwoners van omliggende gemeenten jegens Oud-Beijerland en de angst dat "Oud-Beijerland het voor het zeggen krijgt".

Wij hebben in de fase van open overleg reeds de financiële scan laten uitvoeren. Doel hiervan was om de beide voorliggende modellen ook financieel zoveel mogelijk met elkaar te kunnen vergelijken. Maar dat is niet gelukt omdat in het samenwerkingsmodel niet is ingegaan op de personele en budgettaire consequenties. Wel kunnen uit de financiële scan de conclusies worden getrokken dat bij een herindeling de daling van de bijdrage uit het Gemeentefonds en de daling van de bestuurskosten tegen elkaar wegvallen, de frictiekosten dan ruimschoots gecompenseerd worden met een vergoeding van € 21,5 miljoen, de nieuwe gemeente circa € 2 miljoen per jaar extra aan BUIG-gelden kan verwachten en alle vijf gemeenten financieel gezond zijn. Bij versterkte samenwerking worden de frictiekosten niet vergoed en stijgt de uitkering aan BUIG-gelden niet. Bij herindeling zullen de woonlasten worden geharmoniseerd. Afhankelijk van de keuzes van een nieuwe gemeenteraad kan gekozen worden voor het middelen van de tarieven of uitgaan van het laagste tarief. De woonlasten in de Hoeksche Waard blijven in beide gevallen tot de laagste in Nederland behoren.

Tijdens de fase van het open overleg is door de voorstanders van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht dit model nader uitgewerkt. Gefaciliteerd door de provincie hebben deskundigen van de VNG en provincie en voorstanders van herindeling hun reflectie hierop gegeven. Hier wordt onder de kop Versterkte samenwerking met doorzettingsmacht op teruggekomen.

Uiteraard hebben wij actief geprobeerd gedurende de gehele open fase van de afgelopen maanden een midden te vinden tussen de standpunten en tot oplossingsrichtingen te komen die voorstanders van herindeling en samenwerking tot elkaar zouden kunnen brengen. Allerlei varianten zijn onderzocht. Onder meer hebben wij gekeken naar de mogelijkheid om gekoppeld aan een besluit tot fusie de gemeenten eerst een aantal jaren versterkt te laten samenwerken. Daar bleek echter – bij beide partijen – geen enkel draagvlak voor te bestaan. Daarbij is door hen aangegeven dat invoering van het voorgestelde samenwerkingsmodel een investering van energie, mensen en middelen zou vergen, die voor een tijdelijke oplossing niet mag worden gevraagd.

Aandachtspunten voor besluitvorming

Bij besluitvorming is ons college behalve van de uitgangspunten in onze provinciale beleidsdocumenten ook uitgegaan van de door u als gemeenten gezamenlijk vastgestelde aandachtspunten en ook van de criteria die het ministerie van BZK heeft meegegeven.

Uit de in opdracht van de gemeenten uitgevoerde onderzoeken Evaluatie Regionale Samenwerking (ERS) van 2013 en Onderzoek Bestuurlijke Toekomst (OBT) van 2015 blijkt dat de bestuurlijke samenwerking in de Hoeksche Waard knelpunten laat zien. Volgens deze onderzoeken wordt er teveel vanuit lokaal belang en perspectief gehandeld en gedacht. Er is onvoldoende vertrouwen en gunfactor om tot keuzes te komen die beter zijn voor de regio als geheel. U heeft deze conclusies allen onderschreven en u bent er unaniem over eens dat de Hoeksche Waard een en ondeelbaar is, niets doen geen optie is en meer besluiten op het niveau van de Hoeksche Waard genomen moeten worden. Verschil van inzicht bestaat er over de wijze waarop dat laatste zou moeten, namelijk of versterkte samenwerking met doorzettingsmacht of herindeling tot één gemeente in de Hoeksche Waard.

In onze notitie Slimmer en sterker bestuur en in onze brief aan u van 12 januari 2016 zijn uw conclusies uit ERS en OBT overgenomen. Met u is afgesproken, onder andere tijdens het werkbezoek van de Statencommissie op 21 januari 2015 aan de Hoeksche Waard, dat de regie over de discussie aan de gemeenteraden zou worden gelaten, zonder interventie van de provincie. Nu de gemeenteraden er na een jaar niet uitgekomen zijn, is de provincie aan zet. De provincie heeft daarom op 12 januari 2016 de regie overgenomen om te helpen de impasse te doorbreken. Dit besluit is in reacties van de gemeentebestuurders van de Hoeksche Waard overwegend geaccepteerd, zo niet toegejuicht.

Het Rijk hanteert voor gemeentelijke herindeling de criteria draagvlak, interne samenhang/dorps- en kernenbeleid, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid. Ook deze criteria hebben wij betrokken bij ons besluit.

Ons kenmerk
PZH-2016-557988334

Wat betreft draagvlak memoreren wij dat weliswaar een ruime meerderheid van de raadsleden in de Hoeksche Waard voor herindeling is, doch dat een meerderheid in drie van de vijf gemeenteraden heeft gekozen voor samenwerking. Er is geen overtuigend draagvlak voor elk der beide modellen en toch moet er gekozen worden.

Versterkte samenwerking met doorzettingsmacht

De raadsfracties die - unaniem of in meerderheid - voor versterkte samenwerking met doorzettingsmacht zijn hebben dit model verder uitgewerkt en op 17 mei 2016 aan de provincie aangeboden. Per brief hebben zij aan Provinciale Staten op 31 mei 2016 verzocht om met toepassing van artikel 99 van de Wgr alle gemeenten in de Hoeksche Waard te verplichten tot samenwerking conform dit uitgewerkte model.

Het aangeboden samenwerkingsmodel voorziet in de uitbreiding van de huidige samenwerking in de GR SOHW met een regioraad waarin alle gemeenteraadsfracties met één persoon vertegenwoordigd gaan worden. Waar nu nog de gemeenteraden alle voorstellen van de regio dienen te bekrachtigen, krijgt de regioraad deze bevoegdheid voor alle dossiers die voor de gehele regio van belang zijn en door alle gemeenteraden aan de regioraad gedelegeerd zijn. In de regioraad zal een stemgewicht per regioraadslid gehanteerd gaan worden afhankelijk van de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen. Deskundigen van de VNG achten het model juridisch toelaatbaar. Welke gevolgen het samenwerkingsmodel gaat hebben voor de ambtelijke organisatie is door de opstellers van dit model in dit stadium niet uitgewerkt. De huidige gemeenten blijven voortbestaan.

Wij spreken onze waardering uit voor de inzet waarmee de opstellers ervan het samenwerkingsmodel hebben uitgewerkt. De betrokken raadsleden verdienen bewondering voor hun enthousiasme en bevologenheid. Door hen wordt er vooral op gewezen dat in drie van de vijf gemeenten een meerderheid van de raad – hoe nipt ook – voorstander is van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht. Wij hebben dit argument terdege serieus genomen en objectief beoordeeld of het samenwerkingsmodel het beste biedt voor de toekomst van het gebied.

Inhoudelijk kunnen wij, op grond van onze bevindingen in het afgelopen half jaar, niet anders concluderen dan dat het samenwerkingsmodel onvoldoende oplossingen biedt voor de toekomst van de Hoeksche Waard.

Het voorstel tot intensieve samenwerking herbergt een inherente paradox: aan de ene kant wordt beoogd om een regioraad in te stellen met doorzettingsmacht, terwijl tegelijkertijd evenzeer wordt beoogd gemeenten hun autonomie en zelfstandigheid te laten behouden. Effectieve doorzettingsmacht die nodig is om de lastige opgaven op een voortvarende wijze op te kunnen pakken is in het model theoretisch voorzien, maar nauwelijks echt toepasbaar in de praktijk van evenwichtige en duurzame bestuurlijke verhoudingen. De optie om als gemeenten elkaar – eventueel met hulp van de provincie – te dwingen tot uitvoering van op regionaal niveau genomen besluiten bestaat vooralsnog in de Nederlandse bestuurspraktijk vooral op papier, niet in de praktijk. De inherente paradox leidt dus tot een spagaat in de praktijk:

Ofwel het wordt inderdaad in de een model met doorzettingsmacht. In dat geval voorzien wij niet alleen veel onenigheid, chaos en uiteindelijk draagvlakverlies voor het model zelf. Ofwel dat zal

niet het geval zijn, en dan wordt feitelijk de nu bestaande situatie gecontinueerd. En dat was niet de bedoeling.

Wij vinden het ook niet wenselijk om de Wgr naar letter en geest zo ver op te rekken als door de voorstanders van samenwerking met dit model wordt voorgesteld. Het voorstel gaat wat betreft delegatie van lokale bevoegdheden naar het regionaal niveau aanmerkelijk verder dan bijvoorbeeld het samenwerkingsmodel van de Drechtsteden en impliceert feitelijk een interpretatie alsof de Wgr-plus in versterkte vorm nog zou bestaan. Er zouden aldus in de Hoeksche Waard de facto twee lokale bestuurslagen ontstaan, waarbij wij voortdurend competentiegeschillen voorzien tussen het niveau van de lokale raden en de vierde bestuurslaag daarboven. De conclusies van de ERS, dat er op het eiland onvoldoende strategisch vermogen en uitvoeringskracht wordt gegenereerd worden met het voorgestelde samenwerkingsmodel niet opgelost. De voorstanders van samenwerking hebben in de gesprekken met ons overgebracht dat de samenwerkingsverhouding in de Hoeksche Waard naar hun oordeel goed is, maar dit beeld komt niet overeen met de praktijk die is beschreven in de resultaten van ERS en OBT en ook helemaal niet met de spiegel die middenveld en bedrijven de gemeenten voor houden. Afgezien van het verloop van concrete besluitvorming over ruimtelijke locaties, speelt wat ons betreft ook mee dat de politiek-bestuurlijke verhoudingen in de Hoeksche Waard nog steeds gedomineerd worden door de historisch gegroeide fricties tussen Oud-Beijerland en de andere gemeenten. De gunfactor is afwezig, het onderling vertrouwen gering. Dit blijkt ook uit het feit dat, op een enkele uitzondering na, op alle terreinen, in alle gremia en op alle niveaus alle vijf gemeenten zich vertegenwoordigd moeten weten.

In onze gesprekken met de raadsleden hebben zij ons verteld hoe de onderlinge verhoudingen in de Hoeksche Waard als gevolg van de discussie over de bestuurlijke toekomst de afgelopen jaren zijn verhard. In dit politiek-bestuurlijk klimaat zien wij voor het samenwerkingsmodel weinig concrete kansen. En als in dit klimaat een beroep zou moeten worden gedaan op de in theorie in de Wgr voorziene dwingende instrumentaria, voorzien wij vooral verdere onenigheid en verzwakking van de bestuurskracht op het eiland als resultaat ontstaan.

Het samenwerkingsmodel ontbeert personele en financiële uitwerking. Het is daarom lastig in te zien hoe de door de voorstanders veronderstelde vermindering van bestuurlijke drukte en vergroting van snelheid en uitvoeringskracht concreet vorm en inhoud gegeven kan worden. Daarbij blijft voorop staan dat in de Hoeksche Waard een sterke centrumgemeente ontbreekt die de beoogde intensieve samenwerking in de praktijk kan gaan organiseren. Wij zien niet waar de vereiste kwaliteitsslag in de besluit- en beleidsvoorbereiding gemaakt gaat worden die met het samenwerkingsmodel wordt verondersteld.

Wij kiezen met de wetgever – zie recente besluitvorming over de Wgr-plus - voor versterking van de positie van de democratisch gekozen organen, i.c. de gemeenteraad. De positie van de lokale raden zou met het samenwerkingsmodel naar ons oordeel teveel worden uitgehold

Kort samengevat zijn dit voor ons afdoende redenen om niet te kiezen voor enig model van versterking van de samenwerking tussen de gemeenten in de Hoeksche Waard.

Ons kenmerk
PZH-2016-557988334

Herindeling

Wij kiezen voor de vorming van één gemeente van ca. 85.000 inwoners als beste oplossing voor de Hoeksche Waard. Daarmee ontstaat een toekomstbestendige, bestuurs- en uitvoeringskrachtige gemeente die toegerust is op de huidige en toekomstige opgaven en problemen en zo haar rol kan pakken in de samenwerking met inwoners, maatschappelijk middenveld, bedrijven en medeoverheden.

Overwegende bezwaren tegen herindeling die ons in de open fase hebben bereikt hebben betrekking op de vrees voor een toenemende afstand tussen bestuur en inwoners. Inderdaad blijkt uit onderzoek dat deze afstand na een herindeling vaak als groter wordt ervaren. Voor de nieuwe gemeente Hoeksche Waard zien wij dit dan ook als een van de grootste uitdagingen, waarbij wij als provincie de nieuwe gemeente actief terzijde zullen staan. Wij hebben o.a. tijdens de inspiratiebijeenkomst van 31 mei 2016 goede voorbeelden gezien hoe dit in de praktijk kan worden georganiseerd.

Wij zien vorming van één gemeente Hoeksche Waard als de kans om de identiteit van de kernen niet alleen te behouden, maar juist te revitaliseren. Met de vorming van een eilandgemeente ontstaat de benodigde hoeveelheid grootschaligheid om in de praktijk juist de kleinschaligheid beter tot zijn recht te kunnen laten komen en actief te organiseren. Respect voor en stimulering van de cultuur, (geloofs)overtuiging en gebruiken van de kernen wordt wat ons betreft het centrale adagium van de nieuwe gemeente.

Een belangrijke rol bij onze afweging om voor samenvoeging te kiezen heeft zeker gespeeld, dat het maatschappelijke middenveld en het bedrijfsleven in de Hoeksche Waard in overwegende mate pleiten voor de vorming van één gemeente. De maatschappelijke werkelijkheid heeft in de Hoeksche Waarde de bestaande gemeentelijk indeling feitelijk ingehaald. Het maatschappelijk leven speelt zich voornamelijk af op het niveau van de Hoeksche Waard of de zeventien kernen en veel minder op het niveau van de huidige gemeenten.

Vanuit de tegenstanders van herindeling is er op gewezen dat deze geluiden vanuit maatschappelijke partijen niet representatief zouden zijn. Dat is per definitie waar. Het bedrijfsleven noch het middenveld houden verkiezingen. Maar de signalen die wij vanuit de maatschappij van de Hoeksche Waard hebben ontvangen pleiten toch vrij eenduidig voor herindeling. Dat laatste geldt ook in opvallende mate voor de inwoners, die zich hetzij via onze website, hetzij schriftelijk dan wel via de inloopavonden hebben geuit. Minder eenduidig, maar een substantiële meerderheid van de inwoners spreekt zich uit voor samenvoeging van de gemeenten op het eiland.

Voor veel inwoners die zich fel tegen herindeling uitspreken staat centraal de gewenste fysieke nabijheid van bestuur, politiek en burgers. Men moet elkaar op straat kunnen tegenkomen en aanspreken. Wethouders en raadsleden moeten de mensen, de plekken, en de kernen echt kennen. Dit zou bij de vorming van een gemeente van ca. 85.000 inwoners allicht minder kunnen worden.

De provincie heeft er bewust voor gekozen niet zelf over te gaan op volksraadplegingen, laat staan een referendum. Wij hebben geopteerd voor inhoudelijke gesprekken met zo veel mogelijk betrokkenen uit alle geledingen van de Hoeksche Waard om tot zo goed mogelijk begrip van en inzicht in de afwegingen en argumenten te komen.

Op grond van de overwegingen hierboven blijkt dat argumenten betreffende meerkernigheid, duurzaamheid en bestuurs- en uitvoeringskracht eenduidig pleiten voor herindeling. Daar komt bij – en dat vooral ook in relatie tot de beschreven inhoudelijke opgaven – de bovenlokale positionering van de Hoeksche Waard. De Hoeksche Waard komt bestuurlijk onvoldoende voor zichzelf op en mist daardoor kansen voor de eigen inwoners, bedrijven en organisaties. De bestuurlijke energie van de Hoeksche Waard is goeddeels intern gericht, op het afstemmen en onderhandelen tussen de vijf gemeenten. Maar de Hoeksche Waard wordt omringd door sterke spelers die zich bewegen binnen arena's die de toekomst van het gebied bepalen. De Hoeksche Waard is niet alleen onvoldoende zichtbaar binnen deze arena's, maar heeft ook geen inzet geformuleerd, laat staan dat er op wordt geacteerd. Juist in dit opzicht is het dringend nodig dat de Hoeksche Waard een sprong voorwaarts maakt. Alleen de vorming van één gemeente biedt in dit opzicht soelaas. Dit is een belangrijke les van vergelijkbare herindelingen in onze provincie als in Goeree-Overflakkee, Krimpenerwaard en het Westland.

Afsluitende conclusies en vervolgproces

Vanaf 12 januari jl. hebben wij inwoners, gemeentebestuurders, raadsleden, maatschappelijke organisaties en instellingen en bedrijven indringend en diepgaand gesproken over de toekomst van de Hoeksche Waard. Wij zijn elk van hen dankbaar voor deze prettige en vaak openhartige gesprekken.

Wij wisten van meet af aan dat wij voor een moeilijke afweging stonden. Er waren slechts twee oplossingen mogelijk: versterkte samenwerking of herindeling. Voor geen van deze beide richtingen bestond een overtuigend draagvlak, en dat is een half jaar later niet veranderd. Er is tussen beide partijen geen gemeenschappelijke noemer te vinden voor enig compromis. Uiteindelijk hebben wij naar eer en geweten gekozen voor de oplossing die ons inhoudelijk op basis van de informatie die ons is aangereikt het beste lijkt.

Gedurende de open fase hebben de raadsleden ons verteld hoe het voorafgaande jaar het traject van de vijf gemeenten om tot overeenstemming te komen over de toekomst van de Hoeksche Waard sporen heeft nagelaten. Als belangrijke bevinding uit het open Arhi-overleg van de afgelopen maanden tekenen wij aan, dat een open inhoudelijk gesprek tussen voor – en tegenstanders van fusie nauwelijks meer kon plaatsvinden. De emoties waren hoog opgelopen en het is nu zaak de handen weer ineen te slaan, in het belang van de Hoeksche Waard en haar inwoners.

Wij roepen alle gemeentebestuurders dan ook op om nu als vijf gemeenten en provincie tezamen te gaan werken aan de toekomst van de Hoeksche Waard. De discussie over de bestuurlijke structuur kan worden omgezet in denken en werken aan de inhoudelijke kansen en opgaven van de toekomst. Als provincie benoemen wij daarbij als ambities: een Integrale Gebiedsaanpak van de Hoeksche Waard – met inzet van menskracht en middelen – en een exemplarisch programma om de eigen identiteit en autonomie van elk van de zeventien kernen te borgen.

Wij vragen ons in dat verband af of het verstandig is om de vroegst mogelijke datum – 1 januari 2019 – na te streven als datum van ingang voor de nieuwe gemeente. Vooral ook gelet op de gespannen politiek-bestuurlijke verhoudingen concluderen wij uit de open fase dat de factor tijd

Ons kenmerk
PZH-2016-557988334

een gunstige rol kan spelen. Wij hebben de indruk dat 1 januari 2020 als streefdatum de kans vergroot op een gezamenlijk proces waarin alle partijen elkaar weer kunnen gaan vinden. Wij beseffen dat dit laatste echt tijd vergt.

In alle gevallen doen wij een dringend beroep op de vijf gemeenten om wel zo snel mogelijk – bijvoorbeeld per 1 januari 2018 – de betrokken ambtelijke apparaten van de vijf gemeenten en de SOHW reeds samen te voegen. Dit zowel om bij het personeel onzekerheden weg te nemen, als om zo snel mogelijk de ook door hen gewenste kwaliteitsslag te kunnen realiseren. Bovendien – en dat is cruciaal – kan het bestuurlijk fusieproces dan adequaat en krachtig worden voorbereid en ondersteund.

Het besluit om over te gaan tot herindeling van de vijf gemeenten tot één gemeente Hoeksche Waard betekent dat wij na de zomer een herindelingsontwerp zullen vaststellen. De gemeenten hebben vervolgens drie maanden de tijd om een zienswijze in te dienen. Maatschappelijke partijen, bedrijven, inwoners en mede-overheden staat het eveneens vrij een zienswijze te geven binnen een wettelijke termijn van 8 weken.

Na deze zienswijzeprocedure zal het ontwerp als herindelingsadvies begin 2017 ter vaststelling worden voorgelegd aan Provinciale Staten van Zuid-Holland. Vervolgens wordt het verzonden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Wij zien uit naar een vervolotraject waarbij alle vijf de gemeenten in de Hoeksche Waard samen met de inwoners, instellingen en bedrijven, én samen met ons als provincie, eendrachtig samen optrekken en werken aan de toekomst van de Hoeksche Waard ,

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. J.H. de Baas

voorzitter,

drs. J. Smit

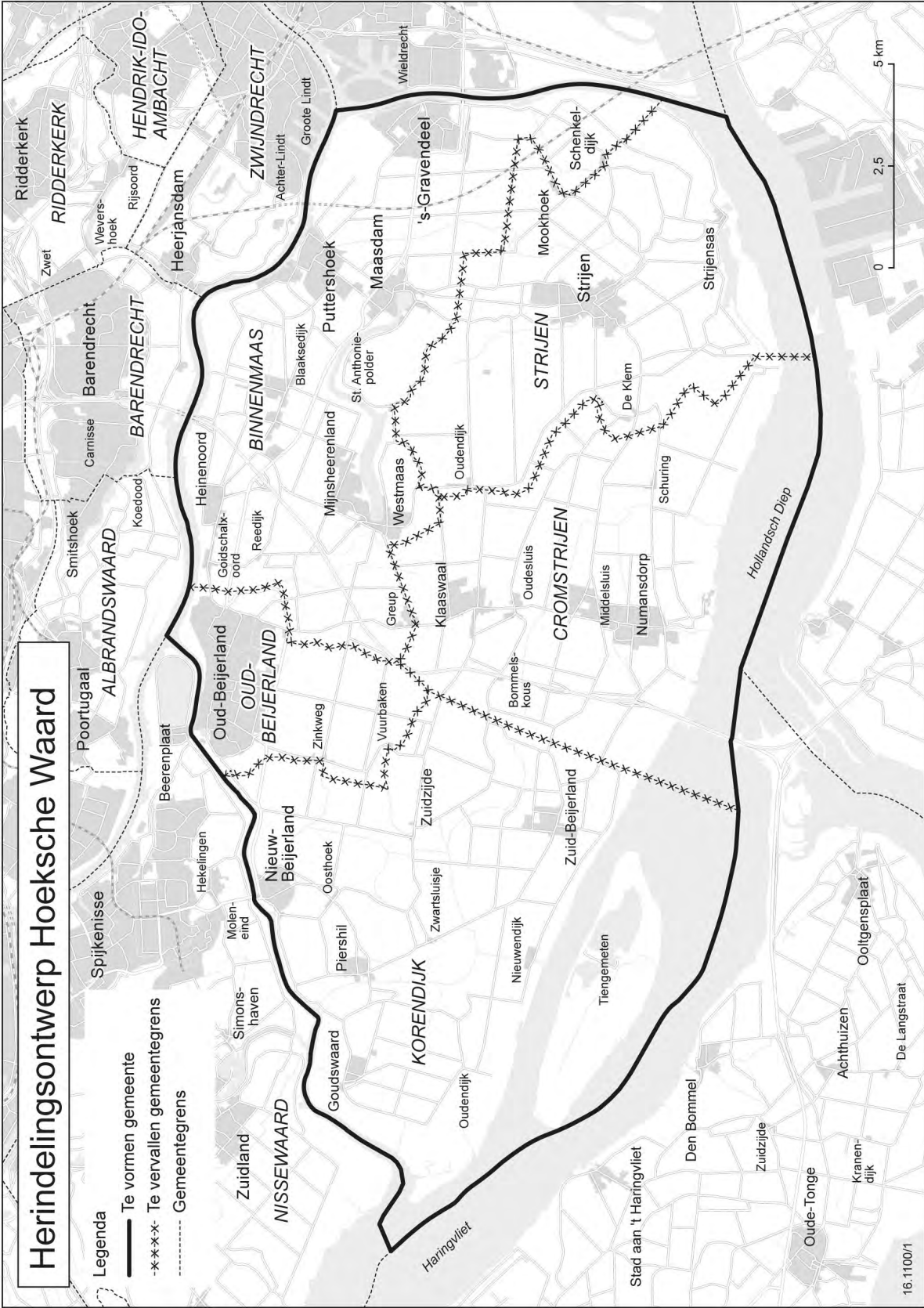
Bijlagen:

- Verslag open overleg Hoeksche Waard
- Financiële scan Hoeksche Waard

Afschrift aan:

- Provinciale Staten van Zuid-Holland
- De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

12.1 Kaart wijziging gemeentegrenzen Hoeksche Waard

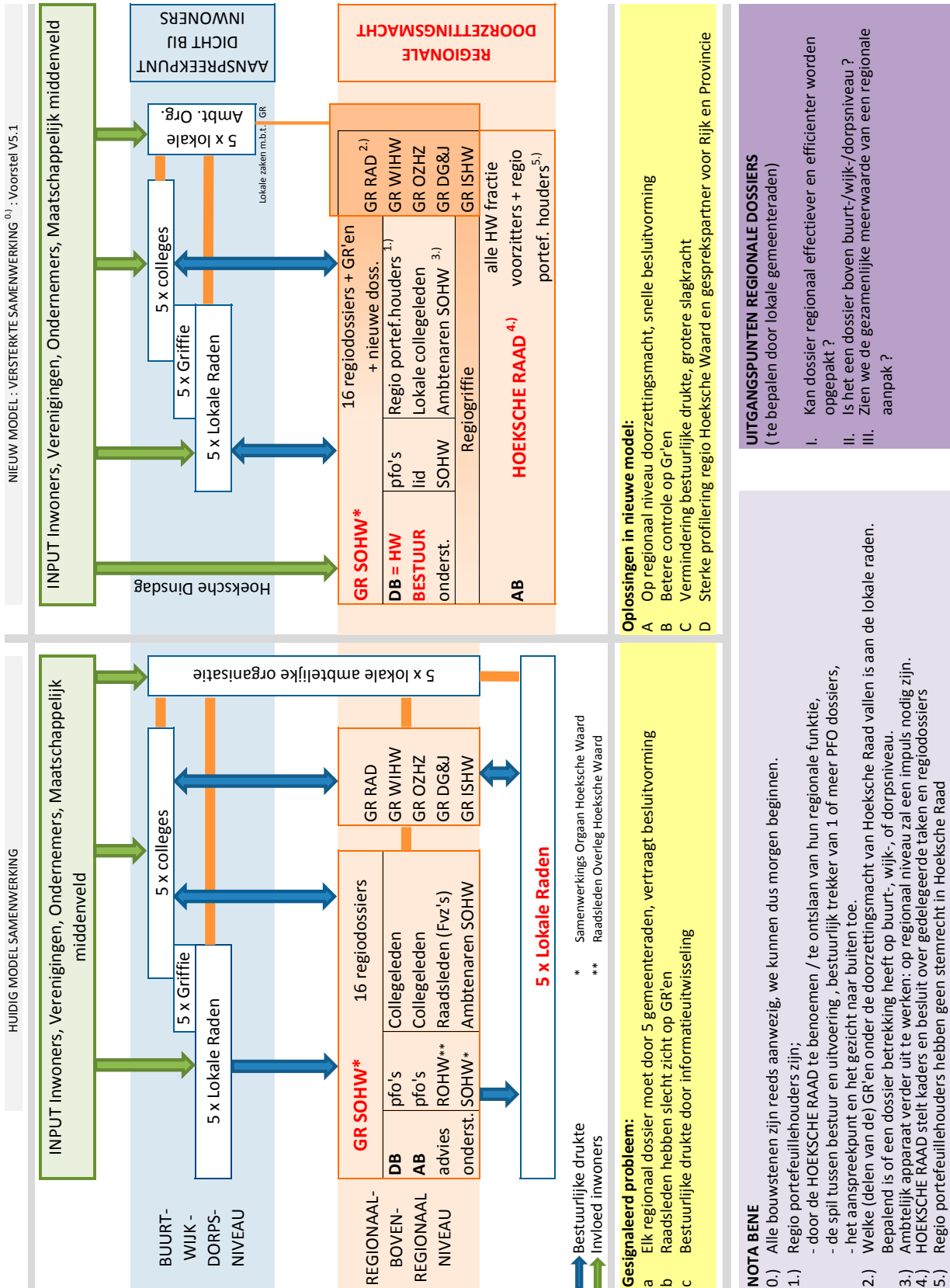

12.2 Evaluatie regionale samenwerking Hoeksche Waard (ERS) *separaat*

12.3 Onderzoek bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard (OBT) *separaat*

12.4 Uitwerking versterkte samenwerking met doorzettingsmacht, model + toelichting

Secretariaat:
Kolgangsstraat 18
3291 VC Strijen
j.oosterkamp1@chello.nl
0622415421

Toelichting Versterkte Samenwerking met Doorzettingsmacht in de Hoeksche Waard,

Voorstel versie 5.1, 9 mei 2016

Samenwerken met doorzettingsmacht maakt de HW sterker en slagvaardiger

Wat maakt de situatie in de Hoeksche Waard uniek?

Wat de situatie in de Hoeksche Waard bijzonder maakt ten opzichte van andere regio's is dat er al een prima samenwerking is binnen het SOHW (SamenwerkingsOrgaan Hoeksche Waard). Deze regionale samenwerking vindt al meer dan 10 jaar plaats, nu op minstens 16 dossiers. Op grond van de aanbevelingen in het ERS-rapport is er progressie geboekt in het pro-actief samenwerken. Dit geeft een stevige basis en een logisch uitgangspunt voor verdere versterking van de samenwerking.

Wat gaat er goed?

Regionaal wordt er op veel dossiers al uitstekend samengewerkt. Dit levert effectiviteits- en efficiencywinst op. De decentralisaties op het sociale domein zijn overal met prima resultaten doorgevoerd. Maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, ondernemers en SOHW werken in het Pact van de Waard al enkele jaren nauw samen bij de aanpak van vergrijzing, ontgroening en bevolkingsdaling (de Provincie heeft hiervoor recent grote waardering uitgesproken). Op verschillende terreinen is er een stevige profilering van de regio naar buiten toe. Zo is de Hoeksche Waard pioniersregio voor Biobased economy en innovatieve landbouw. Op het gebied van recreatie en toerisme heeft de Hoeksche Waard bovenregionaal een duidelijke positie. De 5 afzonderlijke gemeenten functioneren in het algemeen ook goed.

Wat kan er nog beter?

Zoals de situatie nu is, moet elk regionaal voorstel door 5 gemeenteraden worden goedgekeurd. Dit levert vertraging op in de besluitvorming, ook naar de Provincie Zuid-Holland toe. Daar moet een efficiencyslag worden gemaakt. Ook regionaal werkende ondernemers vragen om doorzettingsmacht op regionaal niveau om sneller te kunnen schakelen.

Op welke manier kunnen we dit het beste aanpakken?

De logische volgende stap in de bestaande samenwerking is het toevoegen van doorzettingsmacht op regionaal niveau. Er is een voorstel voor een verstevigd samenwerkingsmodel (de 'wat' vraag) vormgegeven door een werkgroep van gemeenteraadsleden. De 'hoe' vraag, die de concrete uitwerking betreft (inzet ambtenaren, reglement) zal daar op volgend moeten worden ingevuld met behulp van experts (financieel, juridisch) en gemeentesecretarissen (ambtelijk apparaat). In die uitwerking zal nadrukkelijk de inbreng worden gevraagd van alle gemeenteraadsleden, dus ook die voor herindeling hebben gestemd.

Invulling van de 'wat' vraag

In grote lijnen ziet het voorgestelde model er als volgt uit, zie bijgevoegd schematische weergave ten opzichte van huidige situatie.

De huidige GR SOHW wordt verstevigd door het AB te bezetten met stemhebbende raadsleden (Hoeksche Raad). Van elke fractie in de Hoeksche Waard wordt één persoon afgevaardigd, zodat elke politieke partij, als vertegenwoordiging van kiezers in de Hoeksche Waard, regionaal inbreng heeft. Het stemgewicht van de raadsleden van de Hoeksche Raad zal gebaseerd zijn op het kiezersaantal per lokale fractie (zie BMC rapport pag. 34).

In de Hoeksche Raad worden ook wethouders benoemd. Dat is nodig omdat zij vanuit en door de Hoeksche Raad in het DB worden benoemd. De term voor deze functie in het DB kan dan zijn 'Regionaal Portefeuillehouder'. De Regionaal Portefeuillehouders zijn de bestuurlijk trekkers van de HW portefeuillehoudersoverleggen (pfo's). Dat betekent dat er op elk regionaal dossier een Regionaal Portefeuillehouder is, en dat lokale wethouders als Regionaal Portefeuillehouder kunnen worden benoemd op één of meerdere regionale dossiers. Daarin worden zij in de pfo's ondersteund en geadviseerd door de lokaal politiek verantwoordelijke wethouders, zodat ook zij hun lokale belangen kunnen inbrengen en hun politieke verantwoordelijkheid kunnen dragen naar hun eigen gemeenteraad. Zoals de pfo's op dit moment zijn ingericht, betekent dat dat ook een burgemeester deze functie kan invullen, aangezien op dit moment verschillende dossiers bestuurlijk worden getrokken door een HW burgemeester.

De Regionaal Portefeuillehouders nemen geen deel aan het beraad in de Hoeksche Raad en maken daarin geen gebruik van stemrecht. In vergaderingen van de Hoeksche Raad vervullen zij dezelfde rol als in het college ten opzichte van hun lokale raad (dualisme).

De Regionaal Portefeuillehouders vormen de verbinding tussen beleid en uitvoering van regionale dossiers. De uitvoerende taken (collegetaken) die volgen op het beleid dat is vastgesteld door de Hoeksche Raad worden aan de Regionaal Portefeuillehouders gedelegeerd. Zij vormen zo het DB van het versterkte SOHW, en zij zijn ook het gezicht voor de Hoeksche Waard naar buiten toe. Zij zijn tevens het regionale aanspreekpunt voor inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijk middenveld.

De Hoeksche Raad stelt de kaders voor regionale dossiers en neemt besluiten over deze dossiers (doorzettingsmacht, in beginsel alle dossiers die nu bij SOHW liggen en evt. een aantal GR'en).

Toelichting Versterkte Samenwerking met Doorzettingsmacht in de Hoeksche Waard

NB: lokale raden kunnen bij aanvang van de verstevigde samenwerkingsvorm dus de huidige dossiers *delegeren* naar de Hoeksche Raad. Dat betekent dat taken en bevoegdheden voor deze dossiers worden overgedragen naar de Hoeksche Raad, waar de besluitvorming plaatsvindt en dat regionale dossiers niet meer door 5 gemeenteraden moeten worden goedgekeurd. Dit levert direct efficiencywinst op in de besluitvorming. Bovendien zal er sprake zijn van een effectiviteitswinst doordat er door de Hoeksche Raad meer met een regionale bril zal worden gekeken naar de voorstellen (regio is meer dan de som van 5 gemeentes).

Wat zijn de criteria om een dossier regionaal op te pakken?

De lokale gemeenteraden bepalen welk dossier regionaal wordt gedelegeerd. Bij aanvang van de versterkte samenwerking is het de bedoeling dat de huidige SOHW dossiers kunnen worden gedelegeerd naar de samenwerking.

Dat zijn in principe 16 dossiers, zie bijlage. In bredere groep raadsleden zal een nadere afweging worden gemaakt. Wij stellen voor om ook nieuwe dossiers, zoals bijvoorbeeld Vluchtelingenopvang te delegeren aan de Hoeksche Raad. Na installatie kan de Hoeksche Raad, op eigen gelegenheid of op aangeven van het HW bestuur, voorstellen om nieuwe dossiers op te nemen op regionaal niveau. Elk nieuw dossier wordt daarbij door de lokale gemeenteraden aan drie criteria getoetst:

- Kan het dossier regionaal efficiënter en effectiever worden opgepakt?
- Is het een dossier boven dorpsniveau?
- Zien de lokale raden een gezamenlijke meerwaarde van een regionale aanpak?

De Hoeksche Waard kent momenteel een aantal GR'en. In de uitwerking van dit model voor versterkte samenwerking met doorzettingsmacht zal worden bekeken of een aantal van deze GR'en ook in de GR SOHW kunnen worden opgenomen. Voor de GR WIHW zal dit wellicht een optie zijn, maar voor de GR DG&J, die bovenregionaal is vormgegeven, is deze optie er niet.

Rol lokale raden

Elke lokale fractie kan rechtstreeks via hun vertegenwoordiger in de Hoeksche Raad invloed uitoefenen op regionaal beleid en uitvoering. De regionale dossiers worden gedelegeerd aan de Hoeksche Raad en komen niet meer ter besluitvorming terug op de lokale agenda's. De lokale agenda gaat over zaken op dorpsniveau. Dit zijn zaken die per dorp of gemeente kunnen verschillen.

Voorbeeld leefomgeving: voorzieningen zoals verenigingen en vrijwilligers blijven op de lokale agenda. Zij blijven bepalen wat het lokale subsidiebeleid is en waar de dorpskern behoefte aan heeft. Voorbeeld burgerparticipatie: lokale raden bepalen hoe ze omgaan met initiatieven vanuit inwoners. Of ze dorpsraden faciliteren of een andere overlegvorm met inwoners, en hoe ze hen betrekken bij zaken die hun directe leefomgeving aangaan.

Rol inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijk middenveld

Inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijk middenveld kunnen voortaan direct invloed uitoefenen op regionaal niveau. In navolging van de recent ingevoerde Hoeksche Donderdag voor bestuurlijk overleg (portefeuillehoudersoverleggen) zal op regelmatige basis een Hoeksche Dinsdag

worden georganiseerd. Op deze dag kunnen inwoners, verenigingen, ondernemers en het maatschappelijk middenveld spreken met raadsleden en regiowethouders over regionale aangelegenheden. De input van deze partijen wordt uitdrukkelijk meegenomen in de Hoeksche Raad en het HW Bestuur. Participatie van inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijk middenveld is op deze manier gewaarborgd op regionaal niveau.

Samenwerking met andere Overheden, Rijk/Provincie

De samenwerking met andere overheden zal in het model van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht efficiënter en op sommige vlakken ook effectiever verlopen dan thans het geval is. Op veel taakvelden die van belang zijn m.b.t. decentralisatie van bevoegdheden (Rijk→ Gemeenten) en op het gebied van regionaal/provinciaal beleid (Energie, Woonvisie) zal straks door Rijk en Provincie rechtstreeks gecommuniceerd kunnen worden met de Hoeksche Raad.

Wat is het grote voordeel van versterkte samenwerking met doorzettingsmacht?

In beginsel zijn alle bouwstenen voor dit model al aanwezig. De basis van het SOHW is stevig. De samenwerking die meer dan 10 jaar geleden is ingezet verloopt prima en het is tijd voor een volgende logische stap, de stap naar regionale doorzettingsmacht.

Financiële gevolgen van versterking van de samenwerking

Op dit moment werken de HW gemeenten al samen in de GR SOHW. Dit model betreft een versterking van die samenwerking. Deze versterking zal naar verwachting kostenvoordelen gaan opleveren o.b.v. synergie effecten (toename efficiency in besluitvorming). Daarom kunnen we er van uitgaan dat de versterking van de samenwerking bij gelijkblijvend ambitieniveau tenminste kostenneutraal kan worden geïmplementeerd en uitgevoerd. Dat betekent dat een versterking van de samenwerking volgens dit model voor de inwoners van de Hoeksche Waard niet duurder wordt.

Een meer gedetailleerde uitwerking van de financiële gevolgen van dit model is volgens VNG experts op dit moment nog niet mogelijk, omdat er in den lande geen ervaring is met deze variant (nl. vérgaande doorzettingsmacht) van het samenwerkingsmodel.

De principiële beslissing herindelen/versterkt samenwerken kan niet gemaakt worden op basis van een 'best guess' van de financiële uitwerking. Ook volgens de experts van VNG zou dit het hele proces van bestuurlijke toekomst van de HW enorm tekort doen.

Deze notitie gaat over de bestuurlijke inrichting van de samenwerking. Of en in hoeverre er ook ambtelijk zal worden samengewerkt is een andere discussie. De wijze waarop de verdergaande samenwerking 'aan de achterkant' wordt ingevuld, zal voor een belangrijk deel bepalend zijn voor de kosten van het model. Invulling van de financiële grondslag zal na de principiële keuze voor versterkte samenwerking met doorzettingsmacht moeten worden vormgegeven op basis van de nadere uitwerking van het model, in overleg met een bredere groep raadsleden en met de Provincie Zuid-Holland.

Toelichting Versterkte Samenwerking met Doorzettingsmacht in de Hoeksche Waard

Verantwoording

Het model Versterkte Samenwerking met Doorzettingsmacht in de Hoeksche Waard Voorstel versie 5 is tot stand gekomen na praktijkonderzoek (interviews met bestuurders en raadsleden) bij diverse herindelingsgemeenten en gemeenten die een vorm van versterkte samenwerking hebben. Daarnaast is literatuuronderzoek gedaan.

Wij danken Dhr. Mr. A.P.E. Jaquet, juridisch controller van Drechtsteden voor zijn ervaringen uit de praktijk van Drechtsteden. Tevens onze dank aan Mevr. Mr. J. Heijmans, griffier van Drechtsteden, voor haar toelichting op de dagelijkse praktijk van de Drechtraad.

Mevr. Drs. H. Tjalma-den Oudsten MSc en Mevr. P. Vonk van VNG danken wij voor hun praktijkgerichte adviezen m.b.t. de bestuurlijke/ambtelijke en financiële uitwerking van het model.

De presentatie in de Hoeksche Waard op 16 maart 2016 van Prof. Drs. J. Wallage over het rapport 'Wisselwerking' van de Raad voor het Openbaar Bestuur heeft bijgedragen tot de uitwerking van het model.

Bijlage

BELEIDSTAKEN DIE DOOR GEMEENTEN IN DE HOEKSCHEN WAARD KUNNEN WORDEN GEDELEGEERD AAN DE SOHW

Onderstaande lijst is onderdeel van het samenwerkingsmodel Hoeksche Waard

Algemeen

- Structuurvisie Hoeksche Waard
- Pact van de Waard (tbv demografische transitie)
- *Opvang vluchtelingen (nieuw dossier)*

Gebiedsontwikkeling

- Gebiedsontwikkeling

Ruimte

- Regionale woonvisie
- Plan van aanpak implementatie omgevingswet
- Regionale energievisie

Economie

- Sociaal Economische Visie
- Regionaal Verkeer en Vervoerplan (RVVP)
- Regionaal uitgiftebeleid bedrijventerreinen
- Regionale bedrijventerrein strategie

Landschap

- Regionale visie op (verblijfs)recreatie en toerisme
- Landschapsbeheerplan Hoeksche Waard

Samenleving

- Visie op sociaal domein
- Transformatieagenda sociaal domein
- Pact van mijn Hart (via platform Wonen, Welzijn en Zorg)

Veiligheid

- Integraal veiligheidsbeleid Hoeksche Waard

28 april 2016

12.5 Financiële scan *separate bijlage*

12.6 Verslag open overleg *separate bijlage*

12.7 Verslagen bestuurlijke overleggen

**Verslag bijeenkomst BESTUURLIJKE TOEKOMST HOEKSCHE WAARD,
georganiseerd door de provincie Zuid-Holland
gehouden op 12 januari 2016, in het Streekmuseum te Heinenoord**

Aanwezig

provincie Zuid-Holland

dhr. J.F. Weber	voorzitter
dhr. R.A.M. van der Sande	gedeputeerde
dhr. R.A. Janssen	gedeputeerde
dhr. F. Vermeulen	gedeputeerde
dhr. B. Ligterink	behandelend ambtenaar
dhr. E. Schepers	behandelend ambtenaar
dhr. D. Emmerzaal	stagiair

gemeenten

Binnenmaas

dhr. A.J. Borgdorff	burgemeester
dhr. W.W. Joosten	wethouder
dhr. R.P.B.M. Brekelmans	gemeentesecretaris

Oud-Beijerland

dhr. K. Tigelaar	burgemeester
mw. D.M. van der Werff-Weeda	wethouder
dhr. P.J. van Leenen	wethouder
dhr. H. van Waveren	wethouder
dhr. R.S.M. Heintjes	gemeentesecretaris

Cromstrijen

dhr. J.J. Luteijn	burgemeester
dhr. B. Boelhouwers	wethouder
dhr. H.J. Flieringa	wethouder
dhr. P.L. Paans	wethouder

Korendijk

dhr. S. Stoop	burgemeester
dhr. G.C. den Boer	wethouder
dhr. P. Boogaard	wethouder
dhr. M.A.I. Born	gemeentesecretaris

Strijen

dhr. A.J. Moerkerke	burgemeester
dhr. G. Janssen	wethouder
dhr. W. van Tilborg	wethouder
mw. P. Tanja	wethouder
dhr. C. de Visser	secretaris

SOHW

dhr. G.J. Metselaar	regiosecretaris
---------------------	-----------------

Verslag

dhr. P.J. Emck	Notuleerbureau De Rondvraag
----------------	-----------------------------

1. Opening en mededelingen

De voorzitter gedeputeerde Weber opent de vergadering met een woord van welkom. Hij licht toe dat de Commissaris van de Koning en mevrouw Bom-Lemstra vanmiddag zijn uitgenodigd voor de nieuwjaarsreceptie van de Koning.

De heren Mol (wethouder Binnenmaas), Van Etten (wethouder Binnenmaas), Honders (wethouder Korendijk) en Boluijt (gemeentesecretaris Cromstrijen) zijn met kennisgeving verhinderd.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard

- Uitkomst GS-bespreking bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard
- Terugblik 6 januari gesprek gedeputeerde Van der Sande met fractievoorzitters
- Hoe kijken colleges terug op OBT-traject en besluitvorming
- Reactie op insteek vervolproces Provincie Zuid-Holland
- Ideeën, tips, suggesties voor het aankomend proces die meegenomen moeten worden

De heer Van der Sande heeft op 6 januari jl. gesproken met de fractievoorzitters. In eerste instantie werden in dat gesprek wederzijds stellingen betrokken en richtte men de blik op de provincie, in de hoop dat die een besluit zou nemen dat aansloot op de eigen overtuiging. In de loop van de avond werden echter meerdere gezamenlijke conclusies geformuleerd, die wat hem betreft de basis dienen te vormen voor het verdere proces:

1. De toekomst van de Hoeksche Waard is één en ondeelbaar.
2. Zoals het nu gaat, gaat het niet goed genoeg. De Hoeksche Waard kan en verdient beter.
3. Om die verbetering tot stand te brengen is het noodzakelijk dat meer besluiten op het niveau van de Hoeksche Waard worden genomen.

In de bespreking werd geen overeenstemming bereikt over het middel waarmee dat doel zou moeten worden bereikt, te weten fusie of versterking van de samenwerking. Hij heeft gevraagd of er op dat vlak gedeelde opvattingen mogelijk zijn en heeft geschetst dat hij als gedeputeerde bereid is die ruimte te onderzoeken. Het enig mogelijke formele proces daarvoor is de Wet Arhi, maar spreker wil een proces open voeren, dus zonder vooraf ingevulde uitkomst. Er was sprake van een "instemmende stilte" en sommige aanwezigen bevestigden bereid te zijn te onderzoeken met welke invulling het benoemde doel kan worden bereikt.

Door GS is het volgende besluit geformuleerd:

1. Uitgenodigd de colleges en gemeenteraden van de gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen, Korendijk Oud-Beijerland en Strijen en het maatschappelijk middenveld, bevolking en betrokkenen voor overleg over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard
2. Bepaalt dat het onder 1 genoemde overleg gevoerd wordt in het kader van artikel 8, 1^e lid, van de Wet algemene regels herindeling.

Besloten is om tot de zomer de tijd te nemen om tot een conclusie te komen. Hij beseft dat een positieve uitkomst niet zeker is; hij is ook niet voornemens een uitkomst te forceren omdat dat waarschijnlijk juist tegenkrachten oproept. Dit betekent dat geen van de twee kampen gelijk heeft gekregen. De provincie vult haar verantwoordelijkheid in door de regie te nemen en met betrokken partijen na te gaan wat er mogelijk is.

De voorzitter vraagt hoe de gemeenten het proces, dat in de regio is doorlopen, hebben ervaren. Liggen daar aanknopingspunten voor de keus in de vorm waarmee het gezamenlijke doel kan worden nagestreefd?

De voorzitter vraagt te reageren op het zojuist weergegeven besluit van GS.

De heer Borgdorff deelt mee dat de gemeente Binnenmaas de ideeën van de gedeputeerde over de aanpak waardeert. Die aanpak sluit aan op wat in het college van Binnenmaas is besproken. Het is goed om de resultaten van de discussie in de afgelopen jaren als vertrekpunt te kiezen. Het college onderschrijft

dat de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is en dat er moet worden gezocht naar overeenstemming over de wijze waarop de ambitie om de samenwerking te verbeteren kan worden ingevuld. Het besluit van GS sluit op die lijn aan.

Hij denkt dat het goed is om het gesprek met 'de herindelers' en 'de samenwerkers' aan te gaan om te trachten tot een compromis te komen. Het college denkt dat daar politiek-bestuurlijk ruimte voor is en heeft er vertrouwen in dat de gedeputeerde dat proces op een goede manier zal leiden.

Hoewel in de Wet Arhi wordt geregeld dat de colleges een grote rol spelen, ligt in het huidige proces het voortouw bij de raden; de dialoog zou dan ook primair met hen moeten worden gevoerd. Daarbij zou het behalen van resultaat voorop moeten staan en niet het exact volgen van juridische procedures. De colleges willen uiteraard graag meedenken omdat zij beseffen dat het belangrijk is dat dit proces slaagt.

De heer Van der Sande onderschrijft het belang van het facultatieve deel met de raden.

De heer Luteijn (Cromstrijen) bevestigt dat het OBT-traject vooral een proces van de gemeenteraden was, waarin de burgemeesters een adviserende rol hebben gespeeld. Hij kan zich indenken dat wethouders de behoefte hebben daarop te reflecteren.

Het besluit van GS is in lijn met wat op 6 januari is besproken. De sfeer in die vergadering, zeker tijdens het tweede deel daarvan, leidde ertoe dat er ruimte ontstond om mogelijkheden te bespreken. Het OBT-traject heeft ook winst opgeleverd. Het besef is versterkt dat de Hoeksche Waard één en ondeelbaar is en niemand plaatst grote kanttekeningen bij de vaststelling dat het beter moet; er zijn wel verschillende sporen waarlangs dat doel kan worden bereikt. Een ander pluspunt is dat de verschillende entiteiten en politieke geestverwanten met elkaar in gesprek zijn geraakt.

Hij ondersteunt de keus om een open proces aan te gaan dat binnen een half jaar tot duidelijkheid moet leiden. Hij verwacht dat het toenemende besef van urgentie ertoe leidt dat partijen zwaarder zullen investeren in het bereiken van een resultaat. De bestaande samenwerking mag niet lijden onder dit proces of de uitkomst daarvan. Kiezen voor een versterkte samenwerking als try-out lijkt hem een goed idee, omdat de resultaten daarvan kunnen leiden tot meer vertrouwen en de bereidheid van raden om mandaten te verschuiven.

De heer Boelhouwers betreurt dat de fractievoorzitters kennelijk niet waarnemen dat de wethouders elkaar bijna dagelijks zien en veel samenwerken. Hij betreurt ook dat de polarisering ertoe heeft geleid dat diegenen die niet tot het eigen kamp behoorden voor dom werden uitgemaakt. Er is sprake van een impasse. Het is noodzakelijk dat de vijf gemeenten de samenwerking sterk verbeteren. Een stemverhouding van 4-1 of 3-2 leidt ook tot een democratisch genomen besluit. Als dat proces wordt aangegaan, zouden de gemeenten over ongeveer vier jaar kunnen concluderen dat de boekhouding en de organisatie op orde is en op dat moment overwegen om de volgende stap te zetten. De inwoners zouden daarover kunnen beslissen. Hij pleit ervoor te beginnen met versterking van de samenwerking, hetgeen op termijn zou kunnen leiden tot een fusie.

De heer Tigelaar (Oud-Beijerland) deelt mee dat zijn gemeente de tekst van het besluit van GS zal bestuderen. Hij heeft behoefte aan nadere informatie over de invulling van het proces tot aan de zomer.

Het college beschouwt het gesprek met de fractievoorzitters op 6 januari jl. als positief. Allen hebben de gelegenheid gehad het standpunt helder te verwoorden en er is draagvlak gecreëerd om als raden en colleges samen op te trekken. Het is bekend wat er het afgelopen jaar is gebeurd. De voorgeschiedenis van meer dan twaalf jaar heeft daarin uiteraard een rol gespeeld en het is voor het bepalen van de kansen en mogelijkheden van belang om het gehele perspectief te blijven zien.

De heer Boogaard (Korendijk) herinnert eraan dat in het ERS-rapport uit 2013 drie mogelijke modellen zijn voorgelegd die de Hoeksche Waard zou kunnen benutten. Het derde, niet gekozen model betrof een ambtelijke fusie. Het valt hem op dat men elkaar aanvalt op het gekozen model en niet nagaat welke argumenten de ander tot zijn keus hebben gebracht. Hij betreurt dat de raden slechts in één vergadering in hun eigen gemeente de gelegenheid hebben gekregen om zich over de bestuurlijke samenwerking uit te spreken.

Toen de stuurgroep werd ingesteld is uitgesproken dat die alleen tot taak had om het raadsvoorstel voor te bereiden en dat de getalsverhoudingen daarom geen rol in de samenstelling daarvan speelden. In een brief van een van de 'kampen' aan GS wordt er echter op gewezen dat een bepaald aantal fractievoorzitters voor de herindeling is.

Hij denkt dat als gemeenschappelijke noemer kan worden aangewezen dat beide modellen de Hoeksche Waard verder kunnen helpen. Het is bijzonder dat een van die modellen - de bestuurlijke samenwerking met doorzettingsmacht - door middel van een motie onmogelijk wordt gemaakt, terwijl dat model eerder, als onderdeel van het ERS-rapport door iedereen als mogelijkheid is geaccepteerd.

De heer Joosten (Binnenmaas) vraagt of spreker mutatis mutandis hetzelfde oordeel velt over diegenen die de mogelijkheid van herindeling blokkeren.

De heer Boogaard stelt dat de gemeenteraad met diens keus voor een bepaald model een andere uitkomst niet blokkeert. Hij wijst erop dat de genoemde blokkade het overleg met raadsleden zou kunnen hinderen en vraagt om dit aspect nog eens tegen het licht te houden.

De heer Joosten wijst erop dat anderen, die kiezen voor verdergaande samenwerking, zich daar langs andere weg op hebben vastgelegd, bijvoorbeeld in partij- of commissieprogramma's. Sommigen hebben uitgesproken zelfs niet mee te willen werken aan onderzoek naar de mogelijkheid van een herindeling.

De heer Boogaard zegt dat alléén de uitspraak waar hij op doelt tijdens een formeel besluitvormingsmoment is gedaan.

De heer Van der Sande herinnert eraan dat in het begin van 2015 tussen stuurgroep en provincie de afspraak is gemaakt dat er een gedragen, gezamenlijk besluit zou worden genomen. Men is daar niet in geslaagd. Het idee dat beslissingen bij meerderheid zouden kunnen worden genomen is niet houdbaar. De provincie is nu aan zet. Hij neemt kennis van de zojuist gevoerde betogen.

De heer Moerkerke (Strijen) veronderstelt dat men in de stuurgroep, vanaf het moment dat het erom ging spannen, teveel heeft geprobeerd de ander van het eigen gelijk te overtuigen in plaats van dat men samen op zoek is gegaan naar een acceptabele uitkomst. De bereidheid om naar argumenten van de andere partij te luisteren is afgenomen, waardoor er geen gezamenlijke uitkomst is bereikt.

Een andere observatie is dat de colleges teveel op afstand hebben gestaan. Dat heeft ertoe bijgedragen dat colleges niet hard werkten om de raden zo te positioneren dat er voor een richting werd gekozen. Om die reden vraagt hij de gedeputeerde om de colleges er in het komende proces meer bij te betrekken.

Op 6 januari jl. heeft de provincie duidelijk gemeld dat zij nu aan zet is; dat is waarschijnlijk de enige mogelijkheid. De manier waarop de provincie dat aan wil pakken is zo evenwichtig dat hij denkt dat iedereen zich daarin kan vinden. De provincie zal een keus moeten maken uit de twee opties en zal daar nadere voorwaarden bij moeten formuleren. De factor tijd zal daarin een rol spelen.

Dat de toekomst van de Hoeksche Waard een en ondeelbaar is, is al vanaf het begin een gegeven en ook de constatering dat de samenwerking op dit moment ontoereikend is om de inwoners een goede toekomst te garanderen is nog steeds juist.

Spreker vraagt of de provincie het voorgenomen proces zelf gaat uitvoeren.

De heer Stoop (Korendijk) is van mening dat men in het proces tot nu toe onvoldoende aandacht aan onderliggende motieven en drijfveren heeft besteed. Als men dat had gedaan, was er waarschijnlijk meer wederzijds begrip ontstaan over de weerstanden tegen een bepaalde modelkeus. Hij vraagt daar in het komende proces aandacht aan te besteden.

Hij respecteert het besluit van GS; de gemeenten past op dit moment niets anders.

De voorzitter hoort in de bijdragen overeenstemming over het feit dat op 6 januari een goede start is gemaakt, waarin de provincie duidelijk heeft gemaakt dat zij de regie op zich neemt. Uitgangspunt is het credo dat de Hoeksche Waard een en ondeelbaar is.

De heer Van der Sande wijst erop dat de wethouders niet formeel in het proces zijn ingeschakeld. Hij hoort graag eventuele ideeën over mogelijke toevoegingen aan het proces. Hij weet niet of hij erin zal slagen om

alle onderliggende drijfveren en motieven te achterhalen. Dit dossier kent een lange (ambtelijke) geschiedenis. Soms wil men drijfveren en motieven niet bloot geven. Hij hoopt in de gesprekken vast te stellen wat de bepalende elementen zijn; hopelijk leidt dat ertoe partijen stappen zetten in de keus van het model.

De provincie neemt de regie op zich en hij is van mening dat hij als gedeputeerde dan zelf de uitvoerder dient te zijn. Hij wil voorkomen dat zijn collegae en hij opnieuw een besluit moeten nemen op grond van een door een ander gevoerd proces. Uiteraard zal hij de benodigde expertise inzetten om de komende intensieve gespreksrondes voor te bereiden en de uitkomsten te verwerken. Op 20 januari a.s. vergadert de Statencommissie over dit onderwerp.

De voorzitter vraagt de wethouders om op de gestelde vraag te reageren. Wellicht hebben zij ook ideeën over het betrekken van het maatschappelijk middenveld bij dit proces.

De heer Tigelaar vraagt de gedeputeerde om in het komende proces plaats in te ruimen voor gesprekken met de afzonderlijke colleges om te spreken over hun opvatting over de vorm waarin de samenwerking moet worden gegoten. De beleving van de inhoud van de conclusie dat de huidige samenwerking tekortschiet is ook divers en het is goed om ook daarover met de dagelijkse besturen te spreken. In dat proces is plaats voor inbreng van wethouders.

De heer Van der Sande bevestigt dat het in zijn voornemen ligt om alle colleges apart te spreken. De specifieke vraag die aan de orde is gesteld, is of wethouders, die tot op heden niet in de procedure zijn aangehaakt, van mening zijn dat er informatie ontbreekt. Een mogelijke aanvulling kan helpen om het begrip over en weer te vergroten.

De heer Joosten krijgt de indruk dat de stellingname dat sprake zou zijn van misinformatie of een gebrek aan informatie voor waar wordt aangenomen. Als dat zo is, wil hij dat tegenspreken. Hij heeft geen informatie gemist en is langs veel verschillende wegen op de hoogte gehouden.

In 2013 is een exclusief collegetraject georganiseerd waarin wethouders en burgemeesters zich hebben ingezet om een gezamenlijk draagvlak tot stand te brengen voor het toen voorliggende voorstel. Zij zijn daar helaas niet in geslaagd.

In het daaropvolgende traject waren de raden aan zet en de colleges hadden daarom een minder zware rol. Toch is aan alle colleges de mogelijkheid geboden om hun zegje te doen en nagenoeg alle leden hebben daar gebruik van gemaakt. Ook in dit proces kwam men niet tot overeenstemming.

Hij ziet de rol van de wethouders in het komende proces als uiterst bescheiden. Het zijn de partijen die elkaar moeten vinden en wethouders hebben daar in de huidige dualistische structuur weinig invloed op. Zij zouden wel een soort makelaarsrol kunnen vervullen.

Het is bekend dat het middenveld graag bij dit proces wordt betrokken. Om te garanderen dat de vertegenwoordigers daarvan vrijuit kunnen spreken raadt hij aan om geen plaatselijke politieke vertegenwoordigers of bestuurders bij die gesprekken uit te nodigen.

De heer Boelhouwers vraagt welke definitie van maatschappelijk middenveld wordt gehanteerd. De burger moet daarbij niet worden vergeten.

De heer Joosten is het ermee eens dat iedere burger daar onderdeel van uitmaakt. Daarnaast beschikt zijn gemeente over een lijst 'Organisaties maatschappelijk middenveld' en het spreekt vanzelf dat die aan de provincie wordt verstrekt.

De heer Van der Sande verwijst naar de brede omschrijving die in het voorgenomen besluit van GS is opgenomen.

De heer Borgdorff benadrukt dat het een strategische fout zou zijn om, conform artikel 8 van de Wet Arhi, de colleges centraal te stellen in het de komende maanden te voeren proces. Het afgelopen jaar lag het

primaat, met instemming van de colleges, bij de raden en hij raadt daarom aan hen primair aan te spreken. Hij verwacht dat daar ruimte ligt.

De heer Van der Sande beschrijft dat in de Wet Arhi het overleg met de colleges verplicht wordt gesteld en dat daarnaast - facultatief, maar wel zeer wenselijk - met de raden kan worden gesproken. Het is de provincie duidelijk dat de raden in de Hoeksche Waard een rol hebben.

Hij heeft iemand de opmerking horen plaatsen dat wethouders onvoldoende bij het proces waren betrokken en voelde zich daarom geroepen om dit bij betrokkenen na te gaan.

De heer Van Leenen (Oud-Beijerland) meldt dat wethouders in een aantal gremia gesprekken voeren met het maatschappelijk middenveld en veel gesprekken met burgers voeren over hun belangen. Wethouders zijn sterk betrokken bij de gemeenschap en de toekomst daarvan.

Als bestuurder van een maatschappelijke organisatie heeft hij 30 jaar ervaring opgedaan met samenwerking binnen gemeenten. Via zijn politieke partij heeft hij invloed op het zoeken naar verbindingen met anderen en met andere standpunten.

Wethouders kunnen al deze lijnen benutten om een bijdrage te leveren aan het proces en hebben dus meer te bieden dan alleen het contact met de raad.

De heer Flieringa (Cromstrijen) onderschrijft de woorden van de vorige spreker.

Hij wijst erop dat ook het maatschappelijk middenveld, waarvan overigens maar de vraag is of dit representatief is omdat lokaal opererende organisaties er geen deel van uitmaken, verdeeld is over de vraag of gemeenten moeten kiezen voor fusie of verdergaande samenwerking. Hij is van mening dat inwoners moeten worden geïnformeerd over voor- en nadelen van de twee keuzes. Dat is het afgelopen jaar niet gebeurd.

De heer Van der Sande deelt mee dat het hem in de gesprekken met het maatschappelijk middenveld niet gaat om het vaststellen van de voor- en tegenstanders van de keuzes. Hij wil achterhalen wat de beweegredenen en onderliggende motieven zijn en welke verbeterpunten in de bestaande samenwerking men ziet.

De heer Van Waveren ziet als een van de opgaven dat moet worden vastgesteld op welke punten verbetering in de Hoeksche Waard mogelijk is. De colleges zien zich dagelijks voor deze opgave gesteld en hij suggereert om wethouders met dezelfde portefeuille uit te nodigen om daar op dossierniveau over te spreken. Dat draagt er ook toe bij dat men elkaar in ander verband leert kennen. Hij is recent aangetreden, maar het heeft hem nu al verbaasd dat voor het formuleren van gezamenlijke inhoudelijke opgaven geen structuur aanwezig is.

De heer Van der Sande vraagt of dat ook geldt voor het proces van samenwerking. Zijn colleges voldoende bevraagd op wat de gemeenten drijft?

De heer Born (Korendijk) merkt op dat in het ERS-onderzoek aandacht aan die vraag is besteed. In het OBT-traject stond de vergelijking tussen de modellen en de toepasbaarheid binnen de Hoeksche Waard centraal.

De heer Boogaard geeft aan dat onlangs in een informeel gesprek een aantal wethouders aan de hand van een bepaald dossier voor het eerst hebben gesproken over de problemen in de besluitvorming in de Hoeksche Waard. De analyse daarvan verschilde per persoon. Hij acht het zinvol om dat vaker te doen, en de leerpunten kunnen door wethouders in het proces worden ingebracht. Verder vindt hij dat zij een makelaarsrol kunnen vervullen. Ten slotte kennen zij veel raadsleden en hun beweegredenen en ook die kunnen zij inbrengen.

De keuze is digitaal: of het ene model, of het andere. Wel kan de factor tijd worden benut om vanuit de minder ver gaande keus voor versterking van de samenwerking een organisch model op te gang te brengen.

De op regionale schaal opererende organisaties worden meestal het maatschappelijk middenveld beschouwd, maar de - vaak bewust - lokaal georganiseerde kerk, voetbal- en toneelvereniging behoren daar ook toe. Hij pleit ervoor om die in de raadpleging niet over te slaan.

De heer Van Tilborg (Strijen) onderschrijft het belang van het nagaan van beweegredenen. Hij hoort een aantal suggesties over het betrekken van wethouders, maar in het laatstgevoerde traject is gekozen voor een proces met de raden. Inwoners van de Hoeksche Waard hadden en hebben veel mogelijkheden om hun stem in deze langlopende discussie te laten horen en daar is alle gelegenheid toe gegeven. Zijn indruk is dat dit het laatste deel van de rituele dans op weg naar besluitvorming is. In de wandelgangen erkennen tegenstanders van verdere samenwerking dat zij de verandering niet tegen kunnen houden.

De dossiers waarop gemeenten samenwerken gaan vaak goed.

Spreker is geen voorstander van het organiseren van veel sessies met allerlei groepen. Er is veel materiaal beschikbaar en het standpunt van het maatschappelijk middenveld ligt al jaren vast. Wethouders hebben veel verstand van het bestuurlijke veld, maar kunnen die kennis tijdens het overleg met de colleges in voldoende mate inbrengen.

De heer Van der Sande hoort veel sprekers 'tijd' als een element noemen, maar hij verwacht niet dat die factor op zich de oplossing zal bieden. Als andere elementen ziet hij onvermijdelijkheid, de eigenheid van de dorpen en het nog niet benoemde financiële element. In de komende gesprekken kan veel aan de orde komen; hij streeft echter geen volledigheid na en zal de inbreng zeker richten op dat wat behulpzaam is om tot een oplossing te komen. De gekozen beperking in tijd heeft mede als doel om de vaart in het proces te houden.

De indicatieve planning is dat in februari met de colleges en de raden wordt gesproken; dat in maart en april met het maatschappelijk middenveld wordt gesproken; dat in mei de financiële situatie wordt onderzocht en dat medio juni de conclusie wordt geformuleerd.

3. W.v.t.t.k en sluiting

De heer Boelhouwer vraagt hoe de communicatie wordt vormgegeven.

De heer Van der Sande deelt mee dat het besluit van het college van GS met een aanbiedingsbrief aan de colleges en de raden van de gemeenten zal worden aangeboden. De stukken zullen ter publicatie aan de griffie van de provincie worden aangeboden.

Zo mogelijk zal vanavond een kort bericht op de website van de provincie worden geplaatst, waarin wordt gemeld dat partijen een open procedure ingaan en dat aan het eind daarvan wordt bezien of een gezamenlijke conclusie kan worden getrokken.

Hij betreurt dat, ondanks het feit dat hij het bovenstaande in eerdere communicatie heeft benadrukt, in de media bij voorbaat de conclusie wordt getrokken dat de provincie aanstuurt op herindeling.

Het proces is vanaf nu openbaar.

De voorzitter concludeert dat de feiten zijn dat GS nu de regie nemen; dat er nog geen conclusies zijn getrokken; dat in het proces, dat het komende half jaar zal nemen, GS zich gedegen zullen oriënteren; dat pas na het verstrijken van die tijd een conclusie zal worden geformuleerd.

Hij dankt een ieder voor zijn of haar aanwezigheid en inbreng en sluit om 16.15 uur de vergadering.

**Verslag overleg gedeputeerde Rogier van der Sande (provincie Zuid-Holland) met het college van
Burgemeester en Wethouders van Binnenmaas,
gehouden op 13 juni 2016 in het gemeentehuis van Oud-Beijerland**

Aanwezig

Provincie Zuid-Holland

dhr. R.A.M. van der Sande	gedeputeerde
dhr. D. Berkhout	
dhr. A.R. Abawi	
dhr. E. Schepers	

College Binnenmaas

dhr. A.J. Borgdorff	burgemeester
dhr. A. Mol	wethouder
dhr. W.W. Joosten	wethouder
dhr. G.A. Stoop	loco-gemeentesecretaris

Met kennisgeving afwezig

dhr. H.C.J. van Etten	wethouder
dhr. R.P.B.M. Brekelmans	gemeentesecretaris

Verslag

mw. M. Bolle	Notuleerbureau De Rondvraag
--------------	-----------------------------

---

1. Opening

De heer Van der Sande opent de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

Dit is de laatste ronde gesprekken voordat de provincie tot besluitvorming overgaat. Het besluit wordt op 5 juli bekendgemaakt. De op 30 juni geplande bijeenkomst met de raadsleden was bedoeld om te praten over de gemeenschappelijke gronden tussen voorstanders van een fusie en voorstanders van versterkte samenwerking. Omdat de gesprekken helaas niet hebben geleid tot gemeenschappelijke gronden, gaat die bijeenkomst niet door.

2. Discussieronde

De heer Van der Sande meldt dat verschillende varianten zijn besproken. Gesteld is dat als voor een fusie wordt gekozen, er een redelijke termijn moet zijn om het voor te bereiden. Als het samenwerking wordt, moeten voldoende onderwerpen op het niveau van de Hoeksche Waard worden afgesproken. Het zijn goede gesprekken geweest. Er zitten lagen onder waarop men elkaar vindt maar die leiden bij beide kampen niet tot wijziging van het standpunt.

De heer Borgdorff is ook mediator en wijst op het belang om na de fase van standpunten, een slag dieper te gaan door te zoeken naar de gemeenschappelijke belangen. Als voorbeeld meldt hij dat Oud-Beijerland unaniem kiest voor herindeling, maar dat het onderliggende belang onduidelijk blijft. Hij had gehoopt dat de provincie die slag zou maken. De gemeenten in de Hoeksche Waard weten dat ze samen verder moeten.

Een besluit voor fusie of versterkte samenwerking leidt er momenteel toe dat een groep ontevreden achterblijft.

De heer Van der Sande heeft daarover gesproken, zowel met de colleges als met individuele raadsleden. Het gaat om nog betere samenwerking, maar de manier waarop is verschillend – fusie of versterkte samenwerking met doorzettingsmacht. Er was sprake van moties. Dat is begrijpelijk vanuit de emotie van het moment, maar het zou destructief zijn als dat terugkomt. Daarmee wordt samenwerking onmogelijk. Hetzelfde geldt voor de moties rondom volksraadpleging. Spreker gaat op 5 juli namens GS een deel van de aanwezigen niet hun zin geven. Desalniettemin heeft iedereen, ook de provincie, de verplichting om te zorgen dat men stappen zet. Beide varianten kunnen nog jarenlang worden gefrustreerd. Een fusie kan tot en met de Eerste Kamer worden aangevochten en de versterkte samenwerking kan worden gefrustreerd door niet mee te werken. In het belang van de Hoeksche Waard moet men snel van procedure- en structuurdiscussies naar de inhoud toe.

Op de vraag van de heer Mol naar de termijnen, meldt de heer Van der Sande dat de samenwerkingsvariant vrij eenvoudig is. De provincie blijft erbij betrokken. Het model dat er ligt is theoretisch en nog niet praktisch uitvoerbaar. De discussie gaat over de onderwerpen voor de samenwerking. De handreiking van de voorstanders van samenwerking naar de voorstanders van fusie zal onder andere zijn om op meer onderwerpen samen te werken. Dat gesprek moet worden gevoerd. Ook moet worden gesproken over de invulling van doorzettingsmacht. Het is geven en nemen en getracht moet worden zoveel mogelijk mensen mee te krijgen.

De heer Joosten memoreert dat men al lang bezig is. Sinds eind jaren '90 wordt over fusie gesproken. In 1966 is al een rapport geschreven. De standpunten worden al langer hard ingenomen.

De heer Van der Sande licht toe dat, indien het samenwerking wordt, de komende drie jaar niet over een fusie wordt gesproken, want zo lang duurt de Statenperiode. Een bestuurder zal er dan voor zorgen zo goed mogelijk samen te werken. De verwachting is dat men er, in het belang van de Hoeksche Waard, het beste van maakt. Het besluit komt 7 september in de Statencommissie. Daarna moeten afspraken worden gemaakt om voor het eind van het jaar een samenwerkingsmodel te hebben, inclusief een besluitvormingstraject in de gemeenteraden. Het is een kwestie van willen en kan gefrustreerd worden. In het geval van een fusie, hebben de gemeenten drie maanden de tijd om te reageren op het concept-herindelingsplan. Daarna zullen GS een definitief voorstel neerleggen bij de PS. Besluitvorming vindt plaats rond de jaarwisseling. Het besluit gaat voor de Tweede Kamerverkiezingen naar BZK. BZK stuurt het door naar de Tweede Kamer, maar de huidige Tweede Kamer zal er niet meer over besluiten. Als het niet controversieel wordt verklaard, kan besluitvorming in de Tweede Kamer voor maart 2018 plaatsvinden. Dat is van belang omdat eventuele verkiezingen in maart 2018 dan geen rol spelen. Als dat loopt en ook door de Eerste Kamer komt, kan per 1 januari 2019 worden gefuseerd en kunnen in november 2018 verkiezingen worden gehouden. Het kan ook 1 januari 2020 of 1 januari 2021 worden, maar als het 1 januari 2019 wordt, kunnen de gemeenteraadsverkiezingen worden uitgesteld tot november 2018. Als het 1 januari 2020 of 1 januari 2021 wordt, kunnen wel in maart 2018 verkiezingen worden gehouden. Dan is de besluitvorming geweest en gaan de verkiezingen daar niet over. Ook dat traject kan tot het eind toe gefrustreerd worden. De hoop is dat de voorstanders van samenwerking niet tot het eind toe blijven lobbyen. Dat is gebeurd in de Krimpenerwaard, waardoor er slechts acht maanden de tijd was om zaken voor te bereiden. Dat legt een grote hypotheek op een nieuwe gemeente. Er ligt een morele oproep om na 5 juli constructief mee te werken.

Op de vraag van de heer Stoop welke rol de provincie heeft in het samenwerkingsmodel de tweede helft van het jaar, meldt de heer Van der Sande dat de provincie actief deelneemt aan het opstellen van een levensvatbaar en juridisch haalbaar samenwerkingsmodel. Er is waardering voor wat de voorstanders van samenwerking hebben gedaan maar er zitten enkele theoretische kantjes aan waarvan het de vraag is of die zo werken. Het borgen van doorzettingsmacht vergt nog werk.

Op de vraag van de heer Joosten of doorzettingmacht juridisch kan worden geborgd, wijst de heer Van der Sande op het voorbeeld van het bestemmingsplan. Indien gemeenten hebben besloten dat er een pretpark komt en de gemeente waar het park moet komen het bestemmingsplan niet vaststelt, kan de provincie worden gevraagd doorzettingmacht te gebruiken. Het kan niet op alle onderwerpen. Als gemeenten in een samenwerkingsmodel afspraken hebben gemaakt in een GR, kan een gemeente de bijdrage niet verlagen. Dat kan een discussie zijn maar de meerderheid in de GR besluit.

De heer Berkhout memoreert dat het samenwerkingsmodel een theoretisch model blijft, dat verder gaat dan het Drechtstedenmodel. In theorie worden bijna alle zaken overgedragen en dat is nieuw in Nederland. De heer Van der Sande voegt toe dat het met veel deskundigen is besproken. Er zijn artikelen die ervoor zouden kunnen gelden. Het is mogelijk de provincie te vragen in te grijpen. Maar de provincie gaat niet zomaar ingrijpen als gemeenten er niet uitkomen. Het is ook de vraag of het standhoudt bij de bestuursrechter. Indien een aantal zaken niet lukt, ontstaat een lager niveau van doorzettingmacht. Het model kan niet zonder meer worden geïmplementeerd. Van belang is dat de structuurdiscussie na 5 juli stopt en dat iedereen, ook als men niet zijn zin heeft gekregen, gaat werken binnen het gekozen model.

De heer Borgdorff stelt dat het Holland blijft. Een Hollander bepaalt vaak zelf of hij iets moet. Dat is een risico voor de provincie, die een 'oordeel' velt.

De heer Van der Sande meldt dat het een standpunt is. Er zijn twee discussieronden geweest maar men is er niet uitgekomen. De tweede keer was de conditie dat als de gemeenten er gezamenlijk niet uit zouden komen, de provincie de regie zou nemen. Er is getracht gemeenschappelijke gronden te vinden. Er zijn schakeringen maar er is niemand die voor 5 juli beweegt. De tegenkrachten vallen mee; men beseft dat er een verantwoordelijkheid ligt naar de eigen inwoners en het hele eiland.

De heer Borgdorff roept, als burgemeester van Binnenmaas en voorzitter van het SOHW, de provincie op om alsnog het gezamenlijk belang van partijen naar voren te brengen. Het is een eiland en de inwoners weten dat ze het samen moeten doen. Om de een of andere reden is het niet gelukt die brug te slaan. Spreker had de hoop dat de provincie in staat zou zijn het gezamenlijke belang en de consensus te vinden. De traditie in Holland is compromissen sluiten.

De heer Van der Sande bevestigt dat er veel gemeenschappelijke zaken zijn en dat er veel beelden worden gedeeld. Alleen de eindconclusie blijft verschillend. Beide kanten zien elkaars belangen en redenen. De belangen zijn beter naar voren gekomen. Er zijn mensen die bereid zijn een switch te maken, maar niet voor 5 juli. Men wil weten wat eruit komt alvorens een stap te zetten. Die volgende stap is bouwen aan de gezamenlijke opgave voor de Hoeksche Waard in een al dan niet ideaal geachte oplossing. Er zijn geen tussenvarianten.

De heer Borgdorff denkt dat partijen elkaar op de inhoud dicht zijn genaderd. Het zijn twee kanten van dezelfde medaille. Erkend moet worden dat beide kanten het beste voor de Hoeksche Waard zoeken. Zijn zorg is dat de hakken in het zand gaan en dat men daardoor verder achterop raakt.

De heer Van der Sande heeft geen model gevonden die beide kampen tevreden stelt. Ook de factor tijd is meegenomen – nu beslissen om op een later moment te fuseren. De voorstanders van het samenwerkingsmodel kunnen zich dat voorstellen maar willen eerst samenwerken en het besluit tot fusie over vier jaar nemen. De voorstanders van fusie stellen dat men dan weer een paar jaar verder is. Er is discussie geweest over de samenwerkingsvariant waarbij aan beide kampen is gevraagd over welke zaken op het niveau van de Hoeksche Waard moet worden besloten. De mensen van het samenwerkingsmodel stellen dat hoe meer zaken het zijn, hoe meer het op een fusie lijkt. Dan kunnen ze niet meer verkopen voor samenwerking te zijn en haken af. Ze realiseren zich wel dat als wordt gekozen voor samenwerking, ze opnieuw in gesprek moeten met de voorstanders van een fusie om te komen tot een definitief pakket. Er is bereidheid om positief mee te denken, maar niet voor 5 juli. Het zijn ten principale conflicterende modellen,

maar er is voldoende grond gevonden om te verwachten dat men na 5 juli mee gaat denken over het vervolg.

De heer Borgdorff denkt dat het meer in de cultuur van de Hoeksche Waard zit; het is een eiland. De gemeenten zijn de afgelopen jaren sterk naar elkaar toegegroeid. In de cultuur en de ratio zit een opschuiven naar het schaalniveau van de Hoeksche Waard en een besef dat de gemeenten samen verder moeten. Het samenwerkingsorgaan heeft ook een bepaalde ontwikkeling doorgemaakt. Vanuit die cultuur heeft spreker de bestuurlijke overtuiging dat een compromis haalbaar is.

Op de melding van de heer Van der Sande dat de haalbaarheid van verder praten groter is op het moment dat er voor een hoofdmodel is gekozen, stelt de heer Borgdorff dat het een dilemma is. Het oordeel op 5 juli leidt ertoe dat de ene groep tevreden is en de andere niet. Beide groepen hebben hun achterban.

De heer Van der Sande licht toe dat iedereen vindt dat de provincie snel met het oordeel moet komen omdat langer praten geen zin heeft. De hardliners aan beide zijden zijn altijd ontevreden; die krijgt men nooit mee.

Op de stelling van de heer Borgdorff dat theoretisch voor een tussenvariant met een compromisvoorstel kan worden gekozen, meldt de heer Van der Sande dat er aangepaste varianten zijn besproken. Daar krijgt hij voor 5 juli en wellicht voor 7 september niet de handen voor op elkaar. Men is niet bereid het standpunt bij voorbaat te verlaten. Aan beide kanten is er echter bereidheid mee te werken, ook als het oordeel anders is dan de voorkeur. De gemeenten zijn ver gekomen en doen veel samen. Dat moet worden vastgehouden. De colleges en in het bijzonder de burgemeesters spelen daar een grote rol in. In beide gevallen is er een mogelijkheid om het proces nog lang te traineren. De meerderheid wil dat niet. Bij een klein deel zit zoveel emotie, dat men er niet doorheen komt. Als het geen fusie wordt, gaan de gesprekken met de voorstanders van een fusie over het aantal onderwerpen dat op Hoeksche Waard niveau moet liggen, waarvoor de doorzettingsmacht moet worden gematerialiseerd. Men vindt een fusie ten principale beter en heeft voorstellen gedaan om de nadelen die altijd aan een fusie zitten, op te lossen. De appreciatie van het eindmodel is fundamenteel verschillend.

De heer Mol memoreert dat er een berekening is gemaakt waaruit bleek dat de ene gemeente geld overhoudt en de ander moet korten. Daarin missen de gebouwen. Het gemeentehuis van 's-Gravendeel wordt binnenkort afgebroken. Er komt wellicht een nieuw gemeentehuis of er wordt er één uitgebreid, waarmee er vier of vijf leeg komen te staan. De vraag is of die kosten worden meegenomen.

De heer Van der Sande stelt dat er structureel op de begroting geen sprake is van een tekort. Wat gemeenten verliezen in het gemeentefonds, wordt gecompenseerd door het teruglopen van de kosten van bestuurders. Er is structureel geen nadeel in het gemeentefonds en als het gemeentefonds verandert, geldt dat zowel voor één gemeente als voor de vijf. Structureel hoeven gemeenten zich geen zorgen maken bij een fusie. Alle besluiten over onroerend goed – sportaccommodaties of een gemeentehuis – kunnen binnen de huidige begroting worden opgelost. De vraag is of men kiest voor het bouwen van een nieuw gemeentehuis en de andere leeg laat staan. Wat wordt gedaan met het personeel, de secretarissen en de griffiers, past in de € 21,5 miljoen frictiekosten. BZK heeft het frictiekostenbudget opgeschroefd. In het verleden was het verlies van de vaste voet uit het gemeentefonds groter dan de winst van minder kosten aan bestuurders. Er zat een malus op fusie. De structurele kosten in het gemeentefonds zijn gelijk gezet en in de frictiekosten is een bodem aangebracht. De rest is afhankelijk van de keuzes die de nieuwe gemeente maakt. Men kan kiezen voor het laagste OZB-tarief. Er zijn meer zaken om te harmoniseren – bouwleges, hondenbelasting en toeristenbelasting. Er kan naar subsidies worden gekeken maar de tarieven moeten gelijk zijn.

De heer Joosten meldt dat de nieuwe precariobelasting al gezamenlijk is bepaald, met uitzondering van de precario voor reclame.

De heer Van der Sande licht toe dat het van belang is zoveel mogelijk te harmoniseren voordat een fusie plaatsvindt. Iedere gemeente heeft ergens een nadeel bij en dat is geen goede start voor een nieuw college. De provincie kan daarbij helpen. Men heeft veel kennis in huis om advies te geven. Kortgeleden heeft de provincie een bijgewerkte versie van de 'Handreiking herindeling' uitgegeven. Er is veel ervaring rond samenwerkingsmodellen maar de specifieke situatie van de Hoeksche Waard moet worden uitgewerkt.

Op de vraag van de heer Stoop naar draagvlak voor het compromis om de eerste jaren versterkt samen te werken met een herindelingsdatum in bijvoorbeeld 2023/24, meldt de heer Van der Sande dat er twee varianten zijn – eerst samenwerken en over vier jaar bekijken of dat leidt tot fusie (de uitgestelde besluitvorming) of nu besluiten tot een fusie maar de tijd nemen om het goed te doen en ernaar toe te groeien. Dat was voor een aantal voorstanders van samenwerking te onherroepelijk. De factor tijd is vaak genoemd. De varianten zijn gedeeld maar hebben niet tot overeenstemming geleid.

3. Sluiting

De heer Van der Sande dankt het college voor de discussie en sluit de bijeenkomst.

**Verslag overleg gedeputeerde Rogier van der Sande (provincie Zuid-Holland) met het college van
Burgemeester en Wethouders van Cromstrijen,
gehouden op 13 juni 2016 in het gemeentehuis van Oud-Beijerland**

Aanwezig**Provincie Zuid-Holland**

dhr. R.A.M. van der Sande	gedeputeerde
dhr. D. Berkhout	
dhr. A.R. Abawi	
dhr. E. Schepers	

College Cromstrijen

dhr. J.J. Luteijn	burgemeester
dhr. B. Boelhouwers	wethouder
dhr. P. Paans	wethouder
dhr. G.P. Boluijt	gemeentesecretaris

Met kennisgeving afwezig:

dhr. H.J. Flieringa	wethouder
---------------------	-----------

Verslag

mw. M. Bolle	Notuleerbureau De Rondvraag
--------------	-----------------------------

---

1. Opening

De heer Van der Sande opent de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

Dit is de laatste ronde gesprekken voordat de provincie tot besluitvorming overgaat. Het besluit wordt op 5 juli bekendgemaakt. De op 30 juni geplande bijeenkomst met de raadsleden was bedoeld om te praten over de gemeenschappelijke gronden tussen voorstanders van een fusie en voorstanders van versterkte samenwerking. Omdat de gesprekken helaas niet hebben geleid tot gemeenschappelijke gronden, gaat die bijeenkomst niet door.

2. Discussieronde

De heer Van der Sande meldt dat de onderwerpen die zijn genoemd in het model van versterkte samenwerking voor de voorstanders van een fusie niet voldoende zijn. Als wordt besloten tot versterkte samenwerking, volgt nog discussie over de dossiers die moeten worden overgedragen aan de Hoeksche Raad. De vraag is of er meer zaken zijn waarover op het niveau van de Hoeksche Waard moet worden besloten en welke onderwerpen niet mogen worden overgedragen.

De heer Luteijn is van mening dat een aanzienlijk aantal onderwerpen op Hoeksche Waard niveau komt te liggen. Dat was in het begin niet duidelijk en is concreter benoemd. Het is geen volledig pakket zoals bij een herindeling. Men is echter verder gekomen dan verwacht, gezien de verschillen van opvatting. In de gemeenteraad van Cromstrijen wordt niet regelmatig over dat pakket gesproken.

De heer Paans vindt dat er een groot pakket wordt overgedragen. Dat is vrij ambitieus.

De heer Boelhouters stelt dat als nog meer wordt overgedragen, het de vraag is of het nog samenwerken is. Ook hij vindt 16 onderdelen veel. Er blijft niet veel over.

De heer Van der Sande stelt dat de 16 onderwerpen het minimumbod is en ook het gewenste theoretisch beschreven model van besluitvorming. Er zitten haken en ogen aan om zo te werken, maar de intentie is dat de Hoeksche Raad afdwingt. De discussie gaat over de mate waarin de uitvoering erbij zit en soms over onderwerpen die te maken hebben met sport en cultuur, die elders gevoelig liggen.

De heer Luteijn denkt dat sport een onderwerp is dat ook bij Cromstrijen leeft. Als men lokaal kan blijven acteren in een samenwerkingsmodel is dat een domein waar men excellent op probeert te sturen en de zichtbaarheid belangrijk vindt.

Op de vraag van de heer Van der Sande of dat verloren gaat bij fusie, meldt de heer Paans dat men dan met 15 voetbalverenigingen te maken heeft. Wellicht is één voetbalcomplex mogelijk.

De heer Boelhouters stelt dat twee voetbalstadions te overzien zijn. Als dat in het grote gebied wordt getrokken, geldt de wet van de grote getallen. Niet alle kernen kunnen op hetzelfde moment een kunstgrasveld krijgen. De discussie is in een kleine gemeenschap gemakkelijker te voeren dan voor de hele Hoeksche Waard.

Op de vraag hoe de eigen identiteit van de kernen in één gemeente Hoeksche Waard kan worden behouden, meldt de heer Boelhouters dat Rotterdam ervaring heeft. Het is nu één grote gemeente, maar er zijn nog steeds aparte delen zoals Charlois en Spangen. Ook Hillegersberg is een apart dorp. Na jaren is er nog steeds sprake van emotie. Daar moet aandacht voor zijn. De bestuurlijke constructie heeft invloed op de kern. Numansdorp en Klaaswaal zijn sinds 1984 samen. Dat blijven twee kernen. De 16 kernen in de Hoeksche Waard zijn teruggebracht tot vijf gemeenten. De kernen hebben nog steeds hun eigen identiteit. In één Hoeksche Waard met één bestuur waar de kernen hun identiteit moeten behouden, zou Cromstrijen worden opgeheven en is het weer Numansdorp en Klaaswaal. Dat leeft in de Hoeksche Waard. Dan is Numansdorp de tweede kern van de Hoeksche Waard. Cromstrijen is niet de tweede kern.

De heer Luteijn merkt op dat Klaaswaal dan wedijvert met een kern van dezelfde omvang. Westmaas en Klaaswaal hebben op cultureel gebied meer met elkaar dan met Numansdorp. In het verleden zijn administratieve grenzen om gemeenten getrokken waarbij socialemotionele factoren niet bepalend waren. Dat is bijvoorbeeld bij de brandweer het geval. Het is in elk model van belang aandacht te besteden aan het kernenbeleid. Daar wordt vanuit het sociale domein naar gekeken maar ook vanuit een principe van loslaten – wat kan de bevolking zelf oppakken.

Op de vraag van de heer Van der Sande wat de grootste emotie is bij een fusie, meldt de heer Boelhouters dat het idee van de Hoeksche Waard is dat zodra de vijand van buiten komt, de Hoeksche Waard de gelederen sluit. Men vindt het opgelegd. De vijf gemeenten die zijn gevormd, vond men ook al niets. Men vraagt zich af waar een fusie voor nodig is.

De heer Van der Sande memoreert dat de gemeenten zelf hebben gezegd dat er sprake moet zijn van een ongedeelde toekomst, dat het niet zo door kan gaan en dat er meer moet op het niveau van de Hoeksche Waard.

Los van de volksverhalen, is het de vraag wat er mis is met Oud-Beijerland. Ook bestuurders zeggen dat de Oud-Beijerlandse bestuurders anders zijn.

De heer Boluijt meldt dat er cultureel gezien wel eens wat wordt gezegd over Oud-Beijerland. Oud-Beijerland claimt de centrumfunctie, maar heeft die positie ook. Dat valt bestuurlijk soms minder goed; men wil ook wat voor de eigen kern realiseren.

De heer Luteijn voegt toe dat de zorg is dat bij een herindeling een druk op de voorzieningen ontstaat en dat Oud-Beijerland alles zal binnenhalen. Het is de grootste kern. De MAVO is van Numansdorp naar Oud-Beijerland gegaan. Dat heeft pijn gedaan. De politiebureaus zullen op termijn loketten worden. Dat heeft met de nationale politie te maken, maar het bureau van het basisteam staat in Oud-Beijerland. Dat is een emotie. Een andere zorg is de zichtbaarheid van de bestuurders. Er zullen minder bestuurders zijn en minder raadsleden die zich kunnen verbinden met lokale evenementen. Die twee emoties – de nabijheid van bestuurders en Oud-Beijerland – spelen een rol.

De heer Boelhouwers stelt dat de voorzieningen naar de grote kernen trekken. Iemand die een winkel heeft in Klaaswaal en zeker weet dat hij in Oud-Beijerland het dubbele aantal klanten krijgt, gaat naar Oud-Beijerland.

De heer Van der Sande betwijfelt of een ondernemer zich laat beïnvloeden door het feit dat het één gemeente is of vijf gemeenten. Als hij denkt meer klanten te krijgen, zal hij sowieso verhuizen.

De heer Boelhouwers stelt dat het college zijn best doet de voorzieningen overeind te houden. In een grotere gemeente zijn de bestuurders wat afstandelijker; ze komen wellicht van buitenaf. Als de bestuurders dichterbij zitten en meer zicht hebben op het geld, kunnen voorzieningen in de kernen wellicht langer open blijven.

De heer Van der Sande stelt dat het risico is dat iedereen zijn eigen kern overeind wil houden en concurrerende activiteiten ontplooit. Het drama van het sportfondsenbad in Nederland is hierop gestoeld. Iedere gemeente wilde minimaal één zwembad. Ook al ging het ten koste van het dorp ernaast, er kwam toch een zwembad bij.

De heer Paans meldt dat in het portefeuillehouderoverleg economie wordt gesproken over het feit dat Klaaswaal te weinig volume heeft om iets overeind te houden. Dat moet worden geaccepteerd.

De heer Boelhouwers denkt dat het van belang is met elkaar over zaken van de eigen kern te praten en de gemeenschap iets te geven. Dat kan vanuit het college van Cromstrijen gemakkelijker dan in het grote geheel.

De heer Van der Sande stelt dat er minder bestuurders komen. Het gaat ook om de ambtelijke organisatie die moet weten wat er speelt in het gebied. Er moet niet ergens een ambtelijke organisatie zitten die de rest van het gebied alleen kent via google maps. Het zit niet alleen bij bestuurders maar ook hoe de ambtelijke organisatie wordt ingericht.

Het baart de heer Paans zorgen als iemand van het Waterschap op google earth moet kijken hoe het gebied in elkaar zit.

De heer Boelhouwers stelt dat veel ambtenaren niet wonen in het dorp waar ze werken. Die zijn er minder bij betrokken. Dat is vooral emotie.

De heer Van der Sande denkt dat dit minder te maken heeft met samenwerken of fuseren maar meer met het gevoerde beleid. Dat is niet onderscheidend maar hangt samen met hoe het wordt georganiseerd. Hij memoreert dat er een licht financieel voordeel is bij een fusie. De gemeenten gaan er niet op achteruit en de verschillen zijn overbrugbaar.

De heer Luteijn meldt dat Binnenmaas en Cromstrijen qua lokale lasten en reserves het beste scoren, maar de verschillen zijn klein.

De heer Boelhouwers brengt naar voren dat gemeenten zich afvragen waar de reserves blijven als de ene gemeente er beter voorstaat dan de andere. Als Cromstrijen geen hondenbelasting in rekening brengt en

Oud-Beijerland wel, zal Cromstrijen ook moeten gaan betalen. De uitvoering kan voor iedereen anders uitvallen.

De heer Van der Sande vraagt hoe men de voorstanders van een fusie aan boord houdt indien wordt gekozen voor versterkte samenwerking in de Hoeksche Waard. Meer onderwerpen zullen het niet worden. De vraag is of met de doorzettingsmacht te leven valt.

De heer Paans stelt dat er al wordt samengewerkt, zowel op het niveau van de Hoeksche Waard als in Zuid-Holland Zuid. Hij zou graag willen weten welke onderwerpen missen. Structuren maken niet het verschil; dat doen mensen. Hij wijst op de stroperigheid om tot besluitvorming te komen in het sociale domein, wat over mensen gaat en gevoelig ligt. Er wordt goed samengewerkt. Het nadeel is dat zaken waar overeenstemming over is, nog een hele uitvoeringsweg moeten gaan. Dat gaat niet over de inhoud maar alleen over de uitvoering. Het zou goed zijn als dat met doorzettingsmacht wordt verminderd.

De heer Van der Sande licht toe dat dan op Hoeksche Waard niveau wordt besloten en dat gemeenten worden geacht het uit te werken. Als een gemeente dat niet wil moet er een manier worden gezocht om te overrulen. Het voorbeeld tijdens de presentatie van het samenwerkingsmodel ging over een bestemmingsplan, waar de provincie over besluit. Dan gaat de gemeenteraad van Cromstrijen er niet meer over.

De heer Paans stelt dat in de regionale sociale dienst wordt samengewerkt. Wat individuele gemeenten qua beleid aanpassen is minimaal.

De heer Van der Sande constateert dat er consensus wordt gezocht. Op de stelling dat er altijd sprake is van compromissen, meldt de heer Paans dat het van belang is het goed uit te leggen. Qua financiën waren er voordeel- en nadeelgemeenten. Met deze grote opgave is het van belang dat gemeenten solidair zijn, ondanks dat Oud-Beijerland moet worden gesponsord. Als dat goed wordt uitgelegd, snappen mensen dat het nodig is.

De heer Boelhouwers vult aan dat indien in het portefeuillehouderoverleg vier wethouders het eens zijn en één niet, men teruggaat naar de gemeenteraad. Die heeft in principe het laatste woord. Hij vindt 4-1 ook democratie. Dan moet de wethouder die het er niet mee eens is, zijn gemeenteraad melden wat de situatie is. Als de gemeenteraad in stelling wordt gebracht voordat een onderwerp in het portefeuillehouderoverleg wordt besproken, ontstaat doorzettingsmacht en heeft het portefeuillehouderoverleg zin. Dan hoeft men niet terug naar de gemeenteraad en kan de uitvoering democratisch zijn weg vervolgen.

De heer Van der Sande stelt dat de voorstanders van fusie op het moment van samenwerken loyaal moeten meewerken. De moties in Strijen en Oud-Beijerland in december wezen daar niet op. Als 5 juli voor het model van versterkte samenwerking wordt gekozen, moet aan de zaken rond versterkte samenwerking uitvoering worden gegeven. Dat betekent dat alle gemeenten moeten samenwerken. Dan moeten de zeven raadsleden die voor een fusie zijn, ook mee in de versterkte samenwerking. Als het een fusie wordt hoopt spreker, zonder in te willen breken op democratische processen, dat de structuurdiscussie klaar is. Op 5 juli wordt gekozen. Op 7 september vergaderen de Staten erover. In het geval van versterkte samenwerking kan men gelijk aan de slag; in het geval van een fusie volgt een ontwerp-indelingsadvies. Daar moeten alle gemeenten op reageren en volgt het besluit van de PS rond de jaarwisseling. De hoop is dat daarna over de inhoud kan worden gesproken. Het is zonde als de energie naar de structuur blijft gaan. Dat geldt zowel voor fusie als samenwerking. Als het geen fusie wordt, komt er de eerste drie jaar geen voorstel meer voor een fusie. Als het een fusie wordt, zijn er mogelijkheden om naar de Tweede en Eerste Kamer te gaan. Dat is echter destructief voor de samenwerking, ook met de buitenwereld en slecht voor de voorbereiding. Het is ook de verantwoordelijkheid van bestuurders om in beide situaties de tegenstanders mee te nemen. De vraag is wat in elk geval zo goed mogelijk geregeld moet zijn en waar in de periode na 5 juli extra aandacht aan moet worden besteed.

De heer Boelhouters is van mening dat de strijd tussen de kampen moet stoppen.

De heer Paans wijst op het belang dat er goed voor de medewerkers wordt gezorgd. Het is een opgave om van gemeenten van 13.000 inwoners naar 85.000 inwoners te gaan. Er moet recht worden gedaan aan de medewerkers. De herindeling of samenwerking lukt wel, maar de medewerkers schieten er in de processen vaak bij in. Daarnaast is het van belang het draagvlak bij ondernemersverenigingen in Cromstrijen te vergroten. Momenteel is 7% lid. Dan kan men niet stellen te spreken namens de ondernemers in Cromstrijen. Het MKB waardeert het als bestuurders langskomen.

De heer Luteijn stelt dat een evenwichtige spreiding van voorzieningen deel kan uitmaken van het kernenbeleid. Daarnaast wijst hij op een infrastructureel knelpunt. Tussen Numansdorp en Oud-Beijerland is geen goede provinciale verbinding. Eén dorp is er extra de dupe van maar het raakt alle gemeenten, zeker met de druk op de A29 en de A4. Dat is een regionaal vraagstuk waar gemeenten in loyaliteit naar moeten kijken.

De heer Van der Sande kent de casus. Regionale ontsluiting is een regionaal probleem. Hij bevestigt dat het gebied meer aandacht verdient. Een kernenbeleid moet er altijd zijn, niet alleen bij een fusie. De voorzieningen moeten over de gemeentegrenzen worden afgestemd. Als er op dit moment in de financiën geen reden is om te bezuinigen, hoeft dat in het geval van een versterkte samenwerking of een fusie ook niet zo te zijn. Als het gemeentefonds door een volgend kabinet ongemoeid wordt gelaten, is er in beide varianten ruimte om zaken af te stemmen. Dat is één van de redenen waarom sommigen vinden dat sport op het niveau van Hoeksche Waard moet worden afgewogen.

De heer Boelhouters meldt dat Cromstrijen '98 zorgt voor de mensen van Cromstrijen. Hoe de uitkomst ook zal zijn, men blijft die belangen behartigen.

De heer Van der Sande hoopt dat hoe het besluit ook luidt, men snel van de structuurdiscussie naar de inhoud kan. Er zal in beide varianten nog discussie blijven, maar het is in het belang van de Hoeksche Waard om zo snel mogelijk het inhoudelijke debat te voeren.

3. Sluiting

Het college geeft de provincie de complimenten voor de ambities die zijn tentoongespreid en wenst de heer Van der Sande veel wijsheid toe in het oordeel dat geveld moet worden.

De heer Van der Sande dankt het college voor de discussie en sluit de bijeenkomst.

**Verslag overleg gedeputeerde Rogier van der Sande (provincie Zuid-Holland) met het college
van Burgemeester en Wethouders van Korendijk,
gehouden op 13 juni 2016 in het gemeentehuis van Oud-Beijerland**

Aanwezig

Provincie Zuid-Holland

dhr. R.A.M. van der Sande	gedeputeerde
dhr. D. Berkhout	
dhr. A.R. Abawi	
dhr. E. Schepers	

College Korendijk

dhr. S. Stoop	burgemeester
dhr. G.C. den Boer	wethouder
dhr. P. Boogaard	wethouder
dhr. L.P.T. Honders	wethouder
dhr. M.A.I. Born	gemeentesecretaris

Verslag

mw. M. Bolle	Notuleerbureau De Rondvraag
--------------	-----------------------------

---

1. Opening

De heer Van der Sande opent de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

Dit is de laatste ronde gesprekken voordat de provincie tot besluitvorming overgaat. Het besluit wordt op 5 juli bekendgemaakt. De op 30 juni geplande bijeenkomst met de raadsleden was bedoeld om te praten over de gemeenschappelijke gronden tussen voorstanders van een fusie en voorstanders van versterkte samenwerking. Omdat de gesprekken helaas niet hebben geleid tot gemeenschappelijke gronden, gaat die bijeenkomst niet door.

2. Discussieronde

De heer Van der Sande meldt dat de afstand tussen de overheid en de gemeenschap een terugkerend thema is in gesprekken met bestuurders en inwoners. De vraag is hoe nabijheid van de overheid bij de kernen kan worden georganiseerd. Dat gaat om zaken als wie Sinterklaas inhaalt en of de burgemeester in staat is alle 100-jarigen te bezoeken, maar heeft ook met de ambtelijke organisatie te maken. Ondernemers willen een vergunning aanvragen bij iemand die begrijpt wat er speelt. Zowel bij een fusie als bij versterkte samenwerking ontstaat een bepaalde verwijdering. Er is een wens tot nabijheid van bestuurders en ambtelijke organisatie.

De heer Stoop herkent die vraag. Het is voor een deel symboliek. Zaken als het bezoeken van 100-jarigen en het inhalen van Sinterklaas zijn altijd te organiseren. Dat is meer emotie en moet niet bepalen wat er met de Hoeksche Waard gebeurt. Wat meespeelt, is dat mensen die de ambtelijke organisatie benaderen, een belang hebben en iets willen van de gemeente. Het antwoord op de vraag of het contact met de gemeente

goed is geweest, hangt af van het resultaat. Als ze hun zin niet hebben gekregen, zijn ze niet tevreden en is het contact slecht geweest.

De heer Boogaard merkt op dat mensen sneller met hem contact opnemen omdat hij in Korendijk is geboren en de lokale situatie goed kent. Dat is wellicht emotie maar het speelt wel. Er zijn ook zaken die niet worden uitgesproken. Het schrikbeeld bij veel inwoners van de Hoeksche Waard is dat het gemeentehuis van Oud-Beijerland het nieuwe gemeentehuis wordt.

De heer Van der Sande hoort van inwoners, maar ook van bestuurders en raadsleden dat Oud-Beijerland alleen wil fuseren om de andere gemeenten financieel leeg te zuigen. Op de vraag waar dat in zit, wijst de heer Den Boer op hét bedrijf van Oud-Beijerland – DAVO. Dat bedrijf verstond de koopmanskunst en stond voor 'de afleggers van Oud-Beijerland'. Dat is het beeld in de Hoeksche Waard, zeker bij de oudere bewoners.

De heer Honders heeft gemerkt dat Oud-Beijerland bestuurlijk vaak het voortouw nam, wat de andere gemeenten niet altijd goed uitkwam. Het kwam ook wel eens achteraf, wanneer er al lang over werd gediscussieerd, waarbij werd gesteld dat de gemeenten niet konden samenwerken. Oud-Beijerland is professioneler en al lang een centrumgemeente. Dat blijkt ook uit de bestuurlijke uitstraling.

De heer Boogaard voegt toe dat Korendijk het niet alleen kan en altijd compromissen zal moeten sluiten. Oud-Beijerland hoeft dat niet en kan druk op een bepaald dossier leggen. Dat is geen probleem want gemeenten kunnen ook besluiten niet mee te doen. Oud-Beijerland pakt het vluchtelingenvraagstuk op en stelt dat gemeenten zich al dan niet aan kunnen sluiten. Men heeft de menskracht en heeft het goed georganiseerd. Het leidde echter bij de andere gemeenten tot de vraag waarom men niet in de consensus mode bleef zitten. Het kan ook opluchtend werken. De doorzettingsmacht is er al in de Hoeksche Waard met Oud-Beijerland.

De heer Born merkt op dat de huidige bestuurlijke verhouding bij een herindeling verandert. Dan gaat de nieuwe gemeenteraad over het geheel.

De heer Honders stelt dat er sprake is van enige animositeit sinds Binnenmaas de grootste gemeente is.

De heer Stoop meldt dat de gemeente die de ruimte pakt, die ruimte krijgt. De andere gemeenten kunnen gezamenlijk iets blokkeren, maar dat gebeurt niet. Als iemand de ruimte pakt en het valt inhoudelijk blijkbaar niet verkeerd, dan gebeurt het.

De heer Den Boer stelt dat in het portefeuillehouderoverleg wordt gezocht naar wat het beste is voor het eiland, niet zozeer voor een gemeente. Korendijk heeft vier kernen, waar een groot verschil tussen is. Koningsdag wordt in Zuid-Beijerland anders gevierd dan in Goudswaard. Het is van belang te onderzoeken hoe met het kernenbeleid moet worden omgegaan.

De heer Van der Sande denkt dat het kernenbeleid, bij fuseren of versterkt samenwerken, een boost zou kunnen krijgen. Korendijk heeft daar een voorbeeldrol in.

De heer Stoop meldt dat college, gemeenteraad en ambtelijke organisatie proberen in contacten met de dorpsverenigingen te stimuleren dat men de eigenheid kan behouden. Dat zou in het grotere geheel ook moeten lukken.

De heer Den Boer denkt dat het persoonlijk contact tussen bestuurders en inwoners minder wordt. Een burgemeester zal niet naar Goudswaard komen om Koningsdag te vieren. De afstand tussen de inwoners en de bestuurders wordt groter. Dat is de ervaring in de gesprekken met inwoners en met maatschappelijke organisaties. Daarnaast is het de vraag hoe dicht men bij het bestuur staat en hoe dichtbij het bestuur wil staan.

De heer Boogaard denkt dat de kloof kan worden overbrugd door middel van dorpsverenigingen. Maar dat kost heel veel tijd en ambtelijke inzet. Er moet ook worden geïnvesteerd in een soort opbouwwerker.

De heer Born memoreert dat in het ERS-rapport is beschreven dat als de gemeente dichtbij zit, de zelfredzaamheid van de inwoners minder wordt gestimuleerd. De noodzaak om zelf zaken te organiseren wordt bij meer afstand als logisch gezien en de samenleving blijkt dat dan ook op te pakken.

De heer Boogaard wijst op het stuk in het rapport over Zuidzijde – dat hoort bij Korendijk maar men voelt zich meer bij Oud-Beijerland horen. Vermeld is dat de gemeente zich niet met Zuidzijde bemoeit maar Zuidzijde ontplooit zelf ook geen activiteit. De verbondenheid in een kern is kleiner. Om dat vlot te trekken, is veel tijd en ambtelijke inzet nodig.

De heer Honders stelt dat bewonersorganisaties in het verleden een doorsnee van de samenleving waren. Hier is het soms bijna een elitaire club en geen afspiegeling van de samenleving.

De heer Van der Sande werpt de vraag op of burgerparticipatie is dat er zoveel mogelijk mensen bij worden betrokken, of dat de overheid maatschappelijke initiatieven ondersteunt. Het is altijd een kleine club; iedere vereniging draait op dezelfde vrijwilligers. Dat is geen probleem; het is wellicht zelfs goed dat niet iedereen zich ermee bemoeit.

De heer Stoop meldt dat de dorpsverenigingen ervoor moeten zorgen geen actiegroep te worden en geen deelbelang naar voren moeten brengen. Het is van belang te zorgen voor representativiteit en voldoende draagvlak voor initiatieven. Ze moeten gelegitimeerd zijn als een vooruitgeschoven post van het dorp en moeten geen zaken bedenken waar het dorp het niet mee eens is.

Op de stelling van de heer Boogaard dat men in Goudswaard al ongeveer acht jaar bezig is maar het nog niet helemaal is gelukt, licht de heer Stoop toe dat het te maken heeft met botsingen tussen persoonlijkheden en/of verschil in visie of tegengestelde belangen.

De heer Den Boer brengt naar voren dat er wel zaken worden georganiseerd, zoals de Costa del Spui van Goudswaard. Dat heeft niets met dorpsverenigingen te maken.

Op de vraag van de heer Van der Sande wat er bij een fusie met de zondagsrust gebeurt, stelt de heer Boogaard dat dit voor de raad van Korendijk een belangrijk punt is. De vraag is of een gemeente van 85.000 inwoners iets doet met de zondagsrust. De vraag is ook in hoeverre het college invloed heeft op de zondagsrust.

De heer Van der Sande vraagt of de samenleving het al dan niet zelf regelt. Indien het één gemeente wordt van 85.000 inwoners en alle zondagen worden koopzondagen omdat het goed is voor de middenstand, is het de vraag wat dat doet met de huidige Korendijkse gemeenschappen.

De heer Stoop denkt dat het vervreemdend zal werken. Mensen ervaren dan een tegenstelling met wat ze lokaal belangrijk vinden.

Op de stelling van de heer Van der Sande dat er geen gebruik van de koopzondag hoeft te worden gemaakt, meldt de heer Bogaard dat 'Bas van der Heijden' werd geboycot en snel weer dicht is gegaan. De markt reguleert zichzelf.

De heer Van der Sande stelt dat het de vraag is of de gemeente het kan afdwingen. Het is momenteel goed geregeld. Op de vraag of dat wegvalt of zichzelf reguleert, meldt de heer Den Boer dat als wordt besloten dat alle winkels in de Hoeksche Waard elke zondag open mogen, Korendijk daar niet aan mee zal doen. Als voorbeeld: een voetbalwedstrijd begint uit respect een uur later als er een begrafenis is. De verwachting is dat dit niet zal veranderen zolang er lokaal invloed is op de voetbalvereniging.

De heer Boogaard voegt toe dat in de multifunctionele accommodatie ook een opbaarruimte komt. In de afspraken is opgenomen dat indien er iemand ligt opgebaard, er geen activiteiten worden georganiseerd. Hij gaat ervan uit dat dit ook zou gebeuren als het niet was vastgelegd, maar dat is niet zeker.

De heer Honders denkt dat in een grotere gemeente een bepaalde verwatering zal plaatsvinden. Het respect zal blijven; dat reguleert zichzelf. Er zal discussie ontstaan over het al dan niet openen van accommodaties op zondag. Dat geeft voor een bepaalde groep mensen wat spanning. Op een gegeven moment zal ook de zondagsrust ter discussie worden gesteld.

De heer Den Boer wijst op de ontwikkeling van Hoeksche Waard West. Het uitgangspunt in Korendijk is om het op de schaal van Korendijk te doen. Als het straks één gemeente wordt, die daar veel koopwoningen wil neerzetten, is het de vraag wie zich er nog druk om maakt.

De heer Van der Sande stelt dat in het model van de samenwerking, een besluit wordt genomen op het niveau van de vijf gemeenten in de Hoeksche Raad. Vervolgens moet dat formeel worden vastgesteld door één van de vijf gemeenteraden. Als die het gemeenschappelijke standpunt niet verwerkt in het bestemmingsplan, is er een opschalingsprocedure naar de provincie om de collectiviteit zijn zin te geven. Dat is een variant. Als GS kiezen voor versterkte samenwerking zullen er meer onderwerpen op het niveau van de Hoeksche Waard komen te liggen. Een deel van de voorstanders van samenwerking zou dan kunnen afhaken. Dat wordt de spanning. In beide gevallen, een fusie of versterkte samenwerking, is de provincie hier na 5 juli nog niet weg. Ook als wordt gekozen voor het samenwerkingsmodel, moeten nog zaken worden geregeld, niet alleen qua vorm maar ook wat wordt gedaan en op welke manier. Wat er ligt is een start en minimumvariant voor versterkte samenwerking.

De heer Den Boer deelt de analyse. Het is echter een theoretisch model dat praktisch vorm moet worden gegeven, zodat men kan overrulen. Het is de kracht van het SOHW om te zoeken naar de mogelijkheden en die vast te leggen. Dat is het model waarin de gemeenten samen kunnen bekijken wat goed is voor het eiland, ook voor Korendijk met de zondagsrust. Een toeristische attractie zou er bij de bevolking inhakken.

De heer Honders stelt dat het bij samenwerken gaat over geven en nemen. Partijen willen eruit komen en het is niet altijd in het belang van het hele eiland, maar soms in het belang van een bepaalde gemeente die moet worden geholpen. In een fusiegemeente ligt dat anders en in een samenwerking hangt het boven de markt.

De heer Stoop is van mening dat, ook als een nieuw gemeentebestuur beslissingen neemt die voor de hele Hoeksche Waard relevant zijn, dat gemeentebestuur zich zal moeten vergewissen hoe dat landt in de lokale gemeenschappen, zoals bijvoorbeeld Strijensas en Goudswaard.

De heer Van der Sande meldt dat de impact van Strijensas in een gemeente van 85.000 inwoners minder groot is dan die in de huidige gemeente.

De heer Born denkt dat dit geldt voor elke gemeente van enige omvang in Nederland. De angst is dat kleine gebiedjes worden overruled en dat er dingen gebeuren waar de lokale gemeenschap het niet mee eens is. Dat is niet het geval.

Op de stelling van de heer Stoop dat er voldoende kracht gemobiliseerd kan worden om iets anders naar voren te brengen, meldt de heer Boogaard dat het binnen Korendijk in Zuidzijde al zo wordt gevoeld. Dat zal in één Hoeksche Waard voor Goudswaard ook gelden.

Op de vraag of de ambtelijke organisatie iets wint bij een fusie of dat het bij versterkte samenwerking ook beter kan gaan, meldt de heer Honders voorstander te zijn van een fusiegemeente. Er wordt echter

momenteel ook goed samengewerkt binnen de ambtelijke organisaties, onder andere op het gebied van de Wmo.

De heer Born ziet wel een kwalitatief voordeel. In de huidige werksituatie zijn er veel allroundmedewerkers. Deze medewerkers hebben minder de kans om zich te verdiepen in materie. Dat is merkbaar in de advisering waarbij de medewerkers logische navolgbare lijnen volgen. Vaak is het mogelijk om inhoudelijk de discussie te volgen en er aan mee te doen. Dat is op zich niet vervelend maar eigenlijk zou de advisering vaker zodanig doordacht moeten zijn dat een algemene medewerker (zoals een secretaris) daar niets meer aan kan toevoegen. Van ambtenaren in grotere verbanden, zoals de Drechtsteden, komen dergelijke adviezen in de regel vaker af. Er is verschil.

De heer Boogaard stelt dat de onzekerheid ervoor heeft gezorgd dat er veel inhuur is en dat mensen dagelijks vragen wat het gaat worden. Het is van belang duidelijkheid te geven. Een ambtelijke fusie is een variant waar gemeenten consensus over kunnen bereiken. Dat wordt al gedaan en dat kan in een organisch model verder doorgroeien. Er zijn al gemeenschappelijke regelingen, onder andere voor samenwerking op ICT-gebied. Dat zou het beste model zijn geweest.

De heer Born brengt naar voren dat iedere medewerker de verantwoordelijkheid heeft voor het complete takenpakket. Ook een medewerker in de regio moet het complete takenpakket in ieder geval kunnen beoordelen. Bij een fusie kunnen mensen zich specialiseren en daarmee een kwaliteitsslag maken.

De heer Van der Sande zal op 5 juli de keuze bekend maken. Een substantieel deel van de betrokkenen zal teleurgesteld zijn. Dat moet er echter niet toe leiden dat die mensen hun hakken in het zand zetten. Spreker betreurt de moties in Strijen en Oud-Beijerland en hoopt dat ze niet opnieuw komen. Hetzelfde geldt voor de moties ten aanzien van volksraadpleging. Het is een legitiem middel maar men moet na het besluit met elkaar verder. Bestuurders hebben daarin een substantiële positie. De hoop is dat men na de Statencommissie op 7 september als het om samenwerking gaat, en eind van het jaar als het om fusie gaat, met zijn allen doorgaat. Ook maatschappelijke instellingen zeggen dat de uitkomst minder interessant is, maar dat de structuurdiscussie afgelopen moet zijn, zodat het weer over de inhoud gaat. Bij samenwerking moet worden gesproken over het niveau. Als wordt gekozen voor een fusie moet onder andere worden besloten hoe met de kernen wordt omgegaan.

De heer Den Boer zou niet spreken over teleurstelling. Het is beter te stellen dat niet iedereen 100% zijn zin kan worden gegeven. Welke beslissing ook wordt genomen, de bestuurders moeten dat accepteren en de schouders eronder zetten om te zorgen dat verder wordt gegaan met regisseren.

De heer Boogaard denkt dat met name de voorstanders van samenwerking teleurgesteld zullen zijn als het een fusie wordt, omdat dat een onomkeerbaar proces is. Hij had gehoopt dat de provincie de bal bij de Hoeksche Waard had neergelegd en de gemeenten tot de verkiezingen van 2018 de gelegenheid had gegeven om eruit te komen en als dat niet zou lukken, te gaan herindelen.

De heer Van der Sande wil niet wachten tot de verkiezingen. In beide situaties is het van belang zo snel mogelijk te gaan bouwen. Ook als het versterkte samenwerking wordt, ligt er een rol voor de provincie. Het is van belang zo snel mogelijk met zijn allen aan de slag te gaan. Dan zijn er een kleine drie jaar te gaan tot de verkiezingen voor een nieuw college en zal er in die periode vanuit de provincie geen actie worden genomen om te fuseren.

De heer Boogaard brengt naar voren dat het de opdracht aan bestuurders is om over de grens van hun gemeenten te kijken en in het belang van de Hoeksche Waard bepaalde keuzes te maken.

De heer Van der Sande stelt dat die gedachte ten grondslag ligt aan de samenwerking. Geen fusie betekent een betere samenwerking. Dan blijft dat drie jaar zo. Als het een fusie wordt, gaat het besluit op 7 september naar de Staten. Er is drie maanden tijd om op het concept-herindelingsplan te reageren. Eind

2016 of begin 2017 kunnen GS besluiten. Dan moet het plan naar Tweede Kamer en Eerste Kamer. Het is van belang dat de Tweede Kamer een besluit neemt voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018. Als de verkiezingen hierover gaan en er komen andere verhoudingen, zou dat mee kunnen spelen in het oordeel van de Tweede Kamer. Dat betekent dat 1 januari 2019 haalbaar is. Dan worden de verkiezingen niet in maart 2018 gehouden maar in november 2018. Het kan ook 1 januari 2020 of 1 januari 2021 worden.

De heer Schepers heeft een overzicht gemaakt waaruit blijkt wanneer al dan niet reguliere verkiezingen mogelijk zijn. Als het 2020 wordt, kunnen in 2018 reguliere verkiezingen plaatsvinden met een korte collegeperiode. Daarna volgt een langere collegeperiode.

De heer Van der Sande bevestigt dat het mogelijk is dat het instrument van de volksraadpleging wordt ingezet. Hij gaat ervan uit dat gemeenteraden hun verantwoordelijkheid nemen. De hoop is dat alle partijen er in beide gevallen – fusie of versterkte samenwerking – snel de schouders onder zetten. Als de discussie rond de fusie doorgaat tot de Eerste Kamer wordt het een proces als in de Krimpenerwaard, waar men uiteindelijk slechts acht maanden de tijd had om de visie voor te bereiden. Dat is slecht voor de organisatie.

De heer Stoop is van mening dat het tijd wordt om een besluit te nemen.

De heer Boogaard stelt dat de timing belangrijk is. Gemeld kan worden dat voorstanders van samenwerking belangrijke punten naar voren hebben gebracht en dat daarom niet per 1 januari 2018 tot fusie wordt overgegaan maar dat er tot bijvoorbeeld 1 januari 2020 de tijd voor wordt genomen, zodat zaken nog kunnen worden geregeld. Dat zou de pijn iets verzachten.

3. Sluiting

De heer Van der Sande dankt de aanwezigen voor de discussie en sluit de bijeenkomst.

**Verslag overleg gedeputeerde Rogier van der Sande (provincie Zuid-Holland) met het college van
Burgemeester en Wethouders van Oud-Beijerland,
gehouden op 13 juni 2016 in het gemeentehuis van Oud-Beijerland**

Aanwezig

Provincie Zuid-Holland

dhr. R.A.M. van der Sande	gedeputeerde
dhr. D. Berkhout	
dhr. A.R. Abawi	
dhr. E. Schepers	

College Oud-Beijerland

dhr. K. Tigelaar	burgemeester
mw. I. van der Werf-Weeda	wethouder
dhr. H. van Waveren	wethouder
dhr. R.S.M. Heintjes	gemeentesecretaris

Met kennisgeving afwezig

dhr. P.J. van Leenen	wethouder
----------------------	-----------

Verslag

mw. M. Bolle	Notuleerbureau De Rondvraag
--------------	-----------------------------

---

1. Opening

De heer Van der Sande opent de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

Dit is de laatste ronde gesprekken voordat de provincie tot besluitvorming overgaat. Het besluit wordt op 5 juli bekendgemaakt. De op 30 juni geplande bijeenkomst met de raadsleden was bedoeld om te praten over de gemeenschappelijke gronden tussen voorstanders van een fusie en voorstanders van versterkte samenwerking. Omdat de gesprekken tot nu toe helaas niet tot gemeenschappelijke gronden hebben geleid, gaat die bijeenkomst niet door.

2. Discussieronde

De heer Van der Sande heeft vernomen, ook van raadsleden en bestuurders, dat Oud-Beijerland anders is dan de andere gemeenten. Oud-Beijerland is altijd de grootste kern van het gebied geweest en de bestuurders lopen voorop of komen achteraan. Het meest recente voorbeeld is de vluchtelingenopvang. Dan neemt Oud-Beijerland het voortouw. Dat wordt gewaardeerd, maar roept ook weerstand op omdat de rest van de gemeenten voor het blok wordt gezet.

Mevrouw Van der Werf herkent dit. De andere gemeenten wachten vaak tot Oud-Beijerland actie neemt.

De heer Tigelaar kan niet beoordelen of Oud-Beijerland heel anders van karakter is, maar het blijkt wel in de cultuur. Er zijn veel mensen van buitenaf naar Oud-Beijerland gekomen. Dat is in de andere gemeenschappen minder. De oriëntatie op Rotterdam is sterker aanwezig, zowel in cultureel opzicht als in

het ondernemen en het netwerken. In kwalitatief opzicht en in politieke ambities ligt de lat hoger. Dat is een cultuurverschil, dat ervoor zorgt dat men af en toe het gevoel heeft dat zaken langzaam gaan.

De heer Van Waveren merkt op dat Oud-Beijerland het meest verstedelijkte dorp is. Dat zit in de mensen, de cultuur en het ambitieniveau.

De heer Van der Sande stelt dat bij fuseren of versterkt samenwerken het gevoel meespeelt of de gemeenten nog blijven wie ze zijn als Oud-Beijerland het straks voor het zeggen heeft.

De heer Berkhout voegt toe dat uit gesprekken met raadsleden van andere gemeenten blijkt dat het anti-sentiment een rol speelt.

De heer Van Waveren memoreert dat Oud-Beijerland 24.000 inwoners heeft en de rest van de gemeenten 61.000. Het is de vraag waar men bezorgd over is.

De heer Tigelaar vindt het een gecultiveerd sentiment en zou het willen relativeren. Het leeft onder de bevolking maar dat gebeurt in iedere streek – in het uitgaan en bij de jeugd. De jongeren uit Klaaswaal en Numansdorp gaan in Oud-Beijerland naar school.

De heer Van Waveren merkt op dat het sentiment niet in de reacties naar voren komt. Wellicht is het een bestuurlijk item. Hij had verwacht dat degenen die tegen herindeling zijn, zich nadrukkelijk zouden laten horen. Het valt op dat dit niet het geval is. De voorstanders van een fusie stellen dat het gaat om bijvoorbeeld Westmaas; ze hebben niets met Binnenmaas. Er is vanuit maatschappelijke organisaties in de Hoeksche Waard steun voor een fusie. Zelf in 's-Gravendeel is men niet tegen.

De heer Van der Sande stelt dat vertegenwoordigers van bewonersgroepen voor een fusie kiezen. Daarbij melden ze wel dat iedereen in hun buurt tegen is. De verwachting is, ook bij voorstanders van een fusie, dat bij een volksraadpleging het negatieve sentiment wint.

Mevrouw Van der Werf wijst op het belang om in het geval van een fusie, veel actie te zetten op het behoud van de identiteit van de kernen. Men is bang de eigen identiteit te verliezen. Het is van belang de eigenheid van het dorp te erkennen, zoals de zondagsrust in Goudswaard en de voetbalverenigingen. Zij is gekozen tot trekker van het sociaal domein Hoeksche Waard breed en heeft hoge verwachtingen van een fusie. Dan trekken de mensen in de dorpen meer naar elkaar toe. De samenwerking op het sociale domein is goed maar van slagkracht is geen sprake. Besluitvorming is een stroperig proces. Eerst moeten de andere vier portefeuillehouders worden overtuigd. Dan moet het plan nog door vijf colleges en vijf gemeenteraden.

De heer Van der Sande stelt dat het opgelost kan worden in het model van samenwerking. Dan wordt op het niveau van de Hoeksche Raad besloten. Dat is een constructie waarbij een besluit kan worden afgedwongen.

Mevrouw Van der Werf meldt dat is afgesproken de toegang tot voorzieningen op één manier te regelen. Toen bleek dat dit niet het geval was, hebben de colleges afgesproken alle mensen van de toegang in Strijen te plaatsen om het op dezelfde manier te doen. Dat heeft veel tijd en energie gekost.

De heer Van Waveren vult aan dat bestuurders door de samenwerking niet alleen de eigen raad moeten informeren maar ook de vier collega's op de hoogte moeten houden en daarachter de vier gemeenteraden.

De heer Van der Sande hoort vaker dat deze procedures lang duren. Er ligt een model om dat tegen te gaan. De voorstanders van een fusie vinden dat meer zaken op Hoeksche Waard niveau moeten liggen. De vraag is wat, naast de 16 domeinen, op het niveau van de Hoeksche Waard moet liggen om te voorkomen dat het mis gaat.

Mevrouw Van der Werf denkt dat de contacten met de buitenwereld en met de provincie op Hoeksche Waard niveau zouden moeten liggen. Nu is iedere gemeente met zijn eigen belangen bezig.

De heer Tigelaar stelt dat de gemeenten geen positie hebben in de strategische agenda's. Men is vooral op het eiland bezig en speelt geen rol in de regio. Op Zuid-Holland Zuid niveau is men vertegenwoordigd en wordt getracht het op een goede manier in te vullen. Het is echter altijd de vraag of men er namens de Hoeksche Waard zit of als vertegenwoordiger van de gemeente. Die discussie speelt, ook richting Rotterdam en in de Zuidwestelijke Delta. Daarnaast zijn er veel gemeenschappelijke regelingen op het niveau van de Hoeksche Waard. Daarmee wordt het bijna ingericht als één gemeente.

De heer Van der Sande vraagt of een grotere slagkracht kan worden bereikt door meer op het niveau van Hoeksche Waard te besluiten en of het samenwerkingsmodel bestendig en krachtig genoeg is.

De heer Tigelaar stelt dat het de vraag is of het samenwerkingsmodel draagvlak heeft. Een derde van de raadsleden stelt dat voor; twee derde verzet zich tegen de vierde bestuurslaag. Het zijn uiteindelijk de gemeenteraden die besluiten.

De heer Van der Sande memoreert dat dit in het model met doorzettingsmacht kan worden overruled.

De heer Van Waveren denkt dat het niet om het aantal gezamenlijke thema's gaat, maar om wat er binnen die thema's wordt bereikt. Er is een verkeersbeleidsplan vastgesteld waar nooit uitvoering aan is gegeven, terwijl bereikbaarheid van de dorpen een belangrijk punt is. Er wordt over gesproken maar er gebeurt niets. Hij heeft het initiatief genomen om gezamenlijk cultuurbeleid te organiseren. De bibliotheken doen gemeenten samen, er is een gezamenlijk museum en een gezamenlijke muziekschool. Het is goed als de vijf gemeenteraden er hetzelfde over denken. Het duurt lang voordat er resultaat is en het beperkt zich tot de hoogstnoodzakelijke afstemming. De zaken die spreker in zijn portefeuille zelfstandig doet en waar geen andere gemeenten voor nodig zijn, beperken zich tot het oplossen van een probleem bij de voetbal en het zwemverbod bij de Oude Tol.

Op de stelling van de heer Van der Sande dat sommigen vinden dat er veel te winnen is bij een fusie en anderen dat er veel te verliezen is, meldt mevrouw Van der Werf het niet duidelijk te vinden wat men denkt te verliezen. Als wordt ingezet op de kernen, behoudt iedere gemeente zijn eigen identiteit. Daar hoort de zondagsrust in Goudswaard bij.

De heer Tigelaar stelt dat het een emotionele discussie is die niet is gestoeld op enige vorm van besluiten die genomen zouden worden in alle kernen.

De heer Berkhout meldt dat Korendijk en Cromstrijen zelf willen bepalen waar woningen en bedrijventerreinen komen. De meeste voorstanders van samenwerking hopen dat het samenwerkingsmodel met doorzettingsmacht daar geen verandering in brengt.

De heer Van der Sande voegt toe dat ze niet de subsidies op het niveau van de Hoeksche Waard willen omdat ze bang zijn dat alles Oud-Beijerlands wordt.

Op de stelling van de heer Van Waveren dat het, in het geval van een referendum, van belang is aan te geven hoe een fusiegemeente wordt ingericht, licht de heer Van der Sande toe dat er na 5 juli in beide gevallen veel moet gebeuren. In het geval van een fusie moet de met schaalvergroting samenhangende verwijdering tussen politiek en samenleving worden opgelost. Er moet ook afstemming plaatsvinden op het niveau van voorzieningen en er moet iets gebeuren ten aanzien van het samen extern optreden. Dat geldt in beide varianten. De hoop is dat moties achterwege blijven. De moties in december waren begrijpelijk maar destructief. Dat geldt ook voor de motie rondom de volksraadpleging. Veel mensen zijn klaar met de structuurdiscussie en stellen dat het niet uitmaakt wat het wordt, als maar weer over de inhoud wordt gesproken. Dat geldt ook voor het maatschappelijk middenveld. Op 7 september volgt de

commissievergadering van de provincie, waar spreker zich moet verantwoorden naar de Staten over wat GS hebben besloten. In beide gevallen is de hoop dat iedereen er actief aan meewerkt.

De heer Van Waveren denkt dat de teleurstelling in Oud-Beijerland groot zal zijn als het geen fusie wordt. Daar moeten goede argumenten aan ten grondslag liggen.

Mevrouw Van der Werf voegt toe dat men het ermee zal moeten doen en er het beste van moet maken.

De heer Tigelaar denkt dat als het geen herindeling wordt en de gemeenten moeten gaan samenwerken, de regio bepaalt in welke vorm. De zelfstandige gemeenten moeten een gezamenlijk besluit nemen. Dat is een herhaling van wat eerder is gebeurd. Alle gemeenten hebben gezegd dat het beter moet. Dat heeft in 2013 tot een andere conclusie geleid dan wat nu in de discussie ligt. Als de samenwerking vorm en inhoud moet worden gegeven om verbeteringen aan te brengen, komt er discussie over de vorm en wordt het niet één-op-één het model dat is bedacht. Wat het ook wordt, het roept teleurstelling op en vergt discussie.

De heer Van der Sande stelt dat men bij samenwerking kan zeggen niet mee te doen. De hoop is dat dit niet gebeurt. De gevoelens die de moties in december opriepen lagen in de trant van 'ze krijgen hun zin niet dus gaan frustreren'. Dat is negatief gevallen.

De heer Tigelaar meldt dat degenen die betrokken waren bij het formuleren van het raadsvoorstel merkten dat anderen uit die groep een amendement op het raadsvoorstel aan het voorbereiden waren. Dan komt er een reactie uit emotie. Die motie moet in dat licht worden gezien. Als er na 5 juli weer zo'n motie komt, is dat geen emotie, maar een gefundeerd standpunt: 'we willen geen vierde bestuurslaag inrichten'.

De heer Van der Sande licht toe dat in het geval van een fusie dit op 7 september in de PS komt. Het concept herindelingsplan heeft drie maanden nodig. Rond de jaarwisseling gaat het besluit van PS naar het ministerie. Het kan voor maart 2018 door de Tweede Kamer en dan door de Eerste Kamer. Gedurende die hele periode kunnen de tegenstanders van fusie blijven frustreren. Beide besluiten hebben het in zich dat het nog lang kan worden gefrustreerd. Samenwerking kan niet worden afgedwongen. Indien het geen fusie wordt, weten de gemeenten dat deze Staten nog drie jaar zitten en er in die tijd geen fusievoorstel meer wordt gedaan.

De heer Van Waveren stelt dat Oud-Beijerland het besluit niet zal frustreren. Hij hoopt dat, ongeacht het besluit, de provincie de gemeenten niet op deze manier laat doormodderen.

De heer Van der Sande bevestigt dat de gemeenten in beide gevallen kunnen rekenen op actieve betrokkenheid en hulp van de provincie.

Mevrouw Van der Werf merkt op dat er in Goeree-Overflakkee ook veel weerstand en protesten waren. Nu zou niemand meer terug willen en staat Goeree-Overflakkee op de kaart.

De heer Van der Sande denkt dat het heeft geholpen dat de provincie een integraal ruimtelijk plan voor Goeree-Overflakkee had. Er zal voor de Hoeksche Waard wellicht iets vergelijkbaars worden opgesteld. Van de fusie in de Krimpenerwaard, waar tot het einde toe is gestreden en waar men slechts acht maanden had om het voor te bereiden, heeft de provincie geleerd dat ook nazorg moet worden geleverd, zoals hulp bij het harmoniseren van tarieven en het vormgeven van een kernenbeleid. Daar mogen de gemeenten de provincie op aanspreken. In Goeree-Overflakkee hebben de tegenstanders direct na de fusie een positieve omslag gemaakt. Het zou mooi zijn als dat hier ook lukt.

Op de vraag of het college de provincie zaken wil meegeven, meldt mevrouw Van der Werf dat ze heel graag vaart zou maken in het sociaal domein. Over een inhoudelijk verschil van inzicht moet worden gesproken, maar over het proces moeten partijen het snel eens kunnen zijn.

3. Sluiting

De heer Van der Sande dankt het college voor de gastvrijheid en de discussie. Hij sluit de bijeenkomst.

**Verslag overleg gedeputeerde Rogier van der Sande (provincie Zuid-Holland) met het college van
Burgemeester en Wethouders van Strijen,
gehouden op 13 juni in het gemeentehuis van Oud-Beijerland**

Aanwezig**Provincie Zuid-Holland**

dhr. R.A.M. van der Sande	gedeputeerde
dhr. D. Berkhout	
dhr. A.R. Abawi	
dhr. E. Schepers	

College Strijen

dhr. A.J. Moerkerke	burgemeester
dhr. G. Janssen	wethouder
dhr. W. van Tilborg	wethouder
dhr. C. de Visser	gemeentesecretaris

Met kennisgeving afwezig

mw. P. Tanja	wethouder
--------------	-----------

Verslag

mw. M. Bolle	Notuleerbureau De Rondvraag
--------------	-----------------------------

---

4. Opening

De heer Van der Sande opent de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

Dit is de laatste gespreksronde voordat de provincie tot besluitvorming overgaat. Het besluit wordt op 5 juli bekendgemaakt. De op 30 juni geplande bijeenkomst met de raadsleden was bedoeld om te praten over de gemeenschappelijke gronden tussen voorstanders van een fusie en voorstanders van versterkte samenwerking. Omdat de gesprekken helaas niet hebben geleid tot gemeenschappelijke gronden, gaat die bijeenkomst niet door.

5. Discussieronde

De heer Van der Sande meldt dat de voorstanders van samenwerking een voorstel hebben opgesteld. Het is echter niet gelukt overeenstemming te bereiken. Er zijn in de discussies geen voorstellen toegevoegd. Het standpunt dat het momenteel niet goed gaat in de Hoeksche Waard blijft over het algemeen staan. De vraag is of de 16 onderwerpen waarop op het niveau van Hoeksche Waard moet worden besloten voldoende zijn.

Het verbaast de heer Van Tilborg niet dat er weinig beweging is in de standpunten. Er is al lang tevergeefs geprobeerd tot elkaar te komen. Op het laatst was er sprake van verharding uit onbegrip. Dan heeft iedereen een positie ingenomen en kijkt naar de provincie. Het standpunt is met name aan de kant van de voorstanders van versterkte samenwerking steviger neergezet. Het gaat niet zozeer om de 16 samenwerkingspunten maar vooral om hoe het verder gaat in de versterkte samenwerking. Intern kunnen zaken worden opgelost; men behoudt echter de uitstraling van vijf gemeenten. Goeree-Overflakkee is een

goed voorbeeld voor de Hoeksche Waard. Hoewel de standpunten ver uiteen lagen, is men toch tot elkaar gekomen. Spreker ziet bovenregionaal een grote winst bij een fusie. Bij samenwerking blijven het vijf gemeenten, ook al worden veel taken overgedragen.

De heer Van der Sande meldt dat indien het versterkte samenwerking wordt, er meer beleid- en uitvoeringszaken naar het niveau van de Hoeksche Waard moeten worden getild, om de voorstanders van een fusie mee te krijgen. Daar zit spanning in, want meer onderwerpen op het niveau van de Hoeksche Waard kan ertoe leiden dat een deel van de voorstanders van samenwerking afhaakt. De vraag is welke onderwerpen nog meer mogelijk zijn. Bij extern profileren gaat het ook om zaken als economisch en ruimtelijk beleid. In beide gevallen – fusie of versterkte samenwerking – moet er nog veel gebeuren. De provincie heeft daar een actieve rol in. Er wordt gedacht aan een soortgelijke werkwijze als in Goeree-Overflakkee is gehanteerd, een Integrale Gebiedsgerichte Aanpak (IGA).

De heer Janssen constateert dat het dan één gemeente wordt. Bij versterkte samenwerking is sprake van een ander pad. Hij denkt dat het lastig is om zaken op te leggen.

De heer Berkhout meldt dat de samenwerkende partijen de provincie vorige week een brief hebben gestuurd waarin men de provincie verzoekt artikel 99 van de Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr) toe te passen waarin voor gemeenten de mogelijkheid is gecreëerd om de provincie te vragen een samenwerking op te leggen indien één of meer gemeenten niet meewerken. De wetgever heeft de situatie bedoeld waarin sprake is van gezamenlijk in een Wgr uitgevoerde taken van gemeenten. Als een gemeente weigert zich aan de afspraken te houden, kan de provincie worden gevraagd om dwang uit te oefenen. De provincie denkt dat het opleggen van een samenwerkingsconstructie geen stand houdt bij de bestuursrechter.

De heer Van der Sande betreurt de brief gedurende het proces en ook de moties. Met het besluit op 5 juli zal een deel van de bestuurders op het eiland niet blij zijn en men zal niet direct als 'hand in hand kameraden' verder gaan. De gemeenten hebben gezegd dat het beter moet dan nu. Het verschil is versterkte samenwerking of een fusie. Het besluit moet er niet toe leiden dat degenen die hun zin niet krijgen, niet meedoen aan versterkte samenwerking of het fusieproces tot aan de Eerste Kamer traineren. Er zal na 5 juli nog discussie plaatsvinden maar er moet niet nog drie jaar over de structuur worden gesproken.

De heer Moerkerke memoreert dat het vorige traject ook zo is verlopen. In het begin bevestigt iedereen gezamenlijke stappen te willen zetten. Naarmate de datum nadert, gaan de hakken in het zand. Hij voorziet acties om het proces te traineren, niet in de colleges maar in de raden is sprake van een bepaalde koppigheid.

De heer Van der Sande hoort wisselende geluiden van de raadsleden. Er is aan beide kanten ook sprake van erkenning. Degenen die een fusie willen, stellen dat ze er het beste van willen maken als het samenwerking wordt; de voorstanders van samenwerking stellen dat ze zich met mate tegen een fusie zullen verzetten. Dat kan tot aan de Provinciale Staten, maar moet niet doorgaan tot en met de Eerste Kamer. Dat is gebeurd in de Krimpenerwaard, waardoor er weinig tijd overbleef om het proces voor te bereiden. De moties in december waren redelijk destructief, net zoals de motie over referenda. Iedereen mag een volksraadpleging houden, maar dat is voor de provincie niet bepalend.

De heer Van Tilborg denkt dat het mogelijk is dat men zich tot het uiterste blijft verzetten met moties en referenda. Gezien het feit dat er een democratisch besluit is genomen, moeten bestuurders het echter samen uitvoeren in het belang van de regio. Als voorbeeld wijst hij op een overleg met de gedeputeerde over het aanbesteden van openbaar vervoer. Er waren vijf wethouders van de Hoeksche Waard en één wethouder van Goeree-Overflakkee aanwezig. Omdat de Hoeksche Waard gemeenten nog niet alle onderwerpen goed hadden besproken, werd besloten de volgende stappen te zetten met Goeree-Overflakkee en met de Hoeksche Waard nog apart te overleggen. Daaruit blijkt hoe sterk een regio staat. Dat is van belang voor de Hoeksche Waard. Er spelen veel zaken op regionaal niveau. Men heeft de

omliggende regio's nodig; daar liggen kansen. Eén gemeente kan sterker optreden dan een vertegenwoordiger vanuit de vijf gemeenteraden of de colleges.

De heer Moerkerke denkt dat alle zaken die in de portefeuillehouderoverleggen worden behandeld, als regio zonder de tussenlaag van de colleges door zouden moeten kunnen gaan. Hetzelfde geldt voor de gemeenschappelijke regelingen. Dan ontstaat een situatie als met herindeling, alleen met een tussenlaag die weinig te doen heeft.

De heer Van der Sande hoort bij inwoners de zorg dat als het één gemeente wordt, de aansluiting bij de verschillende gemeenschappen op het eiland verwatert. Dat gaat zover als de vraag of de burgemeester nog in staat is in alle kernen de Sinterklaasintocht en andere evenementen bij te wonen. Het wordt een gemeente met 17 kernen. Er komen minder bestuurders en er ontstaat een bepaalde mate van verwijdering. Daar moet aandacht voor zijn.

De heer Moerkerke stelt dat er in het land voorbeelden zijn van een roulatiesysteem. De burgemeester gaat één keer per jaar alle kernen langs en de loco's en wethouders doen de andere kernen.

De heer Van Tilborg brengt naar voren dat er de laatste 10 jaar veel is veranderd tussen politiek/bestuur en burger door de mogelijkheden van sociale media en internet. De burger doet meer zaken via internet. De burgers wonen geen raadsvergaderingen bij, maar kijken op de website als een bepaald onderwerp ze interesseert. Mensen komen alleen als er een probleem is in hun wijk. Een inwoner die 100 jaar wordt, ziet graag de burgemeester komen. Dat is een representatieve functie, net als de intocht van Sinterklaas. De afstand wordt groter, maar als er iets speelt in een kern, moeten de bestuurders er zijn. Dat moet goed worden geregeld.

De heer Van der Sande stelt dat een ondernemer die een vergunning aanvraagt, graag zaken wil doen met een medewerker die de Hoeksche Waard echt kent en niet alleen via google maps. Er wordt tot nu toe weinig gezegd over de ambtelijke organisatie. De vraag is of het voor de ambtelijke organisatie nodig is te fuseren.

De heer Moerkerke merkt op dat op ambtelijk niveau al voor 80% goed wordt samengewerkt. Er is gesproken over een fusie van de ambtelijke organisatie maar het is lastig één organisatie te hebben met vijf heren. Er zal op een aantal PIOFA-taken een volgende stap worden gezet, ongeacht of het samenwerking wordt of herindeling.

De heer De Visser stelt dat als er geen samenwerking zou zijn, Strijen het niet meer aan zou kunnen.

De heer Moerkerke voegt toe dat als er meer wordt samengewerkt op ambtelijk niveau, het gemeentehuis leger wordt en de kleinere gemeenten problemen kunnen krijgen met een aantal taken.

De heer Van Tilborg stelt dat ambtenaren op ruimtelijk gebied uitsluitend worden afgeremd door de bestuurders en niet doordat ze het samen niet kunnen vinden. De ontwikkelingen qua wetgeving op het vlak van de ruimtelijke ordening zullen leiden tot andere samenwerkingsvormen in gemeenten en tussen de gemeenten. Strijen kan het niet meer zelfstandig. Dat geldt ook voor Oud-Beijerland en Binnenmaas. Door regelgeving worden gemeenten gedwongen zaken ambtelijk anders te organiseren. Spreker is echter geen voorstander van een opstap via een ambtelijke fusie.

De heer Janssen meldt dat de gemeenten in het sociale domein alles samen doen, zowel beleidsmatig als qua uitvoering.

De heer De Visser voegt toe dat er op Wmo-gebied sprake is van één uitvoering. Het werkt goed, maar het is een tijdelijk construct. Bij versterkte samenwerking of een fusie moet het anders worden geregeld.

De heer Moerkerke merkt op dat op een aantal gebieden wordt afgewacht wat de beslissing wordt. Op ambtelijk gebied krijgt men steeds meer te maken met kernteams die adviseren op bepaalde gebieden. Gemeenten geven er soms een eigen invulling aan, maar dat wordt minder. Die ontwikkelingen leiden tot samenwerking, maar niet direct tot een fusie. Spreker bevestigt dat het in financiële zin goed gaat in de Hoeksche Waard. De belasting kan bij fusie een nadeel zijn voor de inwoners; het ligt eraan hoe het gelijk getrokken wordt.

Op de vraag van de heer Van der Sande of er op bestuurlijk niveau is gesproken over het harmoniseren van tarieven in het geval van een fusie, stelt de heer Van Tilborg dat er ook bij versterkte samenwerking over financiële zaken moet worden besloten.

Het valt de heer Van der Sande op dat er, ook op bestuurlijk niveau, bijna sprake is van antipathie tegen Oud-Beijerland. Colleges en raadsleden stellen dat Oud-Beijerland een financieel zwart gat is dat wil fuseren om de tekorten weg te werken.

De heer Van Tilborg denkt dat het met het type bestuurders in de Hoeksche Waard te maken heeft. Een jaar of tien geleden had Oud-Beijerland terecht de houding van dé grote gemeente. Door verandering van de bestuursaanstelling en het type bestuurders is dat niet meer het geval. De mensen in Strijen zijn ermee opgegroeid. In het portefeuillhouderoverleg is echter geen sprake meer van een bepaalde houding van Oud-Beijerland. Het geldt ook voor Korendijk, dat zichzelf zag als het beste dorp. Een aantal bestuurders heeft dat, maar dat levert geen bestuurlijke problemen op.

De heer Moerkerke vult aan dat er ook een strijd is geweest tussen Binnenmaas en Oud-Beijerland. Oud-Beijerland is van oudsher de grootste gemeente. Binnenmaas werd de grootste en wilde zich profileren. Dat heeft in het begin gebotst, maar gaat nu een stuk beter.

De heer Van Tilborg wijst erop dat er ook conflicten zijn tussen andere gemeenten, waar Oud-Beijerland niet bij betrokken is. Hij kan zich voorstellen dat anderen het onderhands voelen als betutteling van Oud-Beijerland, maar dan gaat het wellicht meer om het feit dat Oud-Beijerland en Binnenmaas elkaar moesten vinden. Aan de andere kant wordt gesteld dat er binnen het SOHW goed wordt samengewerkt. Het speelt bestuurlijk niet meer zoals in het verleden en de historie kan nooit een reden zijn om de keus te maken om niet mee te werken.

De heer Van der Sande meldt desgevraagd nog niet te kunnen melden in welke richting wordt gedacht. Een aantal zaken is duidelijk geworden en er kan een veldbesluit worden genomen. Het is de afronding; het is tegennatuurlijk om het oordeel zolang op te schorten. Hij probeert een open mind te houden. Er zijn meer gedeputeerden en een commissaris die er een mening over hebben. Bij het besluit moet worden meegewogen hoe het valt in het gebied en in de Staten en in het geval van een fusie hoe het valt in de Tweede en Eerste Kamer. In beide varianten moet er na het besluit nog veel gebeuren. De provincie is hier na 5 juli niet weg. Het vraagt ook wat van degenen die hun zin niet hebben gekregen, want er moet vaart worden gemaakt.

Op de stelling van de heer De Visser dat de tijd soms zaken kan oplossen, meldt de heer Van der Sande dat het tijdsaspect niet werkt. Niemand van de voorstanders van fusie heeft gemeld akkoord te gaan met het besluit om eerst vier jaar samen te werken en daarna het besluit tot fusie te nemen. Dat besluit moet nu worden genomen. Het is wel van belang dat als tot een fusie wordt besloten, het niet te snel gaat. 1 januari 2018 is niet haalbaar; het zou 1 januari 2019, 1 januari 2020 of 1 januari 2021 kunnen worden. Dat is een afweging als het besluit is genomen. Bij de raadsleden kwam niet naar voren dat het opschuiven van de datum ertoe leidt dat meer mensen zich in het standpunt kunnen vinden.

Op de vraag van de heer Van Tilborg naar de samenhang met de gemeenteraadsverkiezingen, licht de heer Van der Sande toe dat het besluit tot een fusie moet worden genomen voordat gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden, om te voorkomen dat het een onderdeel wordt van de

verkiezingen. Mocht dat de uitkomst zijn, dan ligt er rond de jaarwisseling een besluit van PS. Dan zou 1 januari 2019, 1 januari 2020 en 1 januari 2021 mogelijk zijn. Het besluit is onherroepelijk als het door de Tweede en Eerste Kamer is bekrachtigd.

Op de vraag van de heer Moerkerke of het gevoelig ligt bij GS, meldt de heer Van der Sande dat er wordt gesproken over versterking van de regio, de kracht van de gemeenten en het verlies voor de lokale samenleving. Het ligt redelijk gevoelig. De meningen van de diverse partijen over herindeling lopen uiteen. Het zal afhangen van de kwaliteit van de argumenten.

6. Sluiting

De heer Van der Sande dankt het college voor de discussie en sluit de bijeenkomst.

**Verslag presentatie besluit Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland
bestuurlijke toekomst Hoeksche Waard op 5 juli 2016 in Strijen**

Aanwezig

Provincie Zuid-Holland

dhr. J. Smit	commissaris van de Koning
dhr. R.A.M. van der Sande	gedeputeerde
mevr. A.W. Bom – Lemstra	gedeputeerde
dhr. F. Vermeulen	gedeputeerde
dhr. D.M. Berkhout	gespreksleider/voorzitter

Belangstellenden

Ongeveer 225 personen

Verslag

mw. H. van Elferen   Notuleerbureau De Rondvraag

Opening

De voorzitter opent om 18.00 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

De commissaris van de Koning zal de avond openen met een inleiding. Daarna zal de gedeputeerde het besluit van Gedeputeerde Staten over de Hoeksche Waard bekend maken en toelichten. Vervolgens kunnen de aanwezigen vragen stellen en reacties geven. Er wordt een zakelijk verslag van deze bijeenkomst gemaakt en er is ook pers aanwezig.

Rond 19.00 uur zal de commissaris van de Koning de avond afsluiten.

Inleiding door commissaris van de Koning J. Smit

De heer Smit stelt dat dit een gedenkwaardige bijeenkomst is, waarbij positief kan worden geacht dat men in groten getale is gekomen. Er wordt al vele jaren over dit onderwerp gesproken. Samenwerken, herindelen, bundelen van krachten; het zijn beladen onderwerpen. Dat er als het ware twee talen worden gesproken, ligt gevoelig: de taal van de tekentafel en de taal van de emotie; deze twee moeten met elkaar worden verbonden.

De Hoeksche Waard is een uniek gebied met veel kansen en mogelijkheden, onder de rook van de grote steden maar met een enigszins geïsoleerde positie. Wat is er nodig om mee te kunnen doen in de hedendaagse ontwikkeling?

Er is na jaren onderling overleggen nu een moment gekomen om een knoop door te hakken en Gedeputeerde Staten hebben dit deze ochtend dan ook gedaan. De Hoeksche Waard is een ingewikkeld speelveld, waarin wordt gezocht naar zowel de noodzakelijke versterking van bestuurskracht als naar het versterken van gemeenschappen - die verschillen van gemeenten. In deze tijd van verandering vragen mensen zich af hoeveel zeggenschap zij nog hebben over hun eigen biotoop. Gedeputeerde Staten hebben ook gezocht naar verbondenheid tussen gemeente en gemeenschap, want gemeenschappen met een verbondenheid kunnen de eigen identiteit behouden en zullen het langst vitaal blijven. De heer Smit illustreert dit met twee ervaringen; één uit zijn tijd als predikant in de gemeente Rheden en één voorbeeld uit de privé-situatie.

Bekendmaking besluit door gedeputeerde R.A.M. van der Sande

De heer Van der Sande benoemt eveneens de gedenkwaardigheid van deze avond en de beladenheid van het onderwerp. Hij heeft zich persoonlijk erg ingezet voor dit traject en zegt het zeer te betreuen dat het hem niet is gelukt partijen onderling tot overeenstemming te brengen. Op 17 december jl. bleek dat men het in de 5 gemeenteraden niet eens kon worden over de toekomst van de Hoeksche Waard. In de lijn der verwachting is op 6 januari jl. aangekondigd dat de provincie Zuid-Holland de kwestie zou gaan overnemen. Op 12 januari jl. hebben Gedeputeerde Staten besloten het open overleg daarvoor te starten en op 5 juli het besluit over de bestuurlijke toekomst van de Hoeksche Waard kenbaar te zullen maken.

Spreker uit zijn waardering voor alle personen die zich de afgelopen periode hebben ingespannen in dit proces: bedrijfsleven, instellingen, verenigingen, burgers en bestuurders. Hij is bij al deze gesprekken open en gastvrij ontvangen en tegemoet getreden.

Er zijn drie uitgangspunten voor de toekomst van de Hoeksche Waard:

- De Hoeksche Waard is één en ondeelbaar;
- 'Niets doen is geen optie', kansen mogen niet blijven liggen en het gebied wordt onvoldoende benut;
- Er dient meer te worden besloten op Hoeksche Waard niveau.

De twee modellen die voorliggen zijn:

- versterkte samenwerking met doorzettingsmacht, en
- herindeling (fusie).

Het besluit dat is genomen moet onomkeerbaar zijn, om een einde te maken aan de lange periode van discussies en onzekerheden.

Gezocht is naar common ground: waar kan men elkaar vinden? Waar zit een oplossing voor de Hoeksche Waard? De heer Van der Sande stelt dat het een moeilijk traject is geweest en dat het niet is gelukt aan deze genoemde uitgangspunten te voldoen. De factor tijd had een besluit kunnen forceren maar ook dat is niet gelukt.

Spreker uit zijn complimenten aan de samenwerkers, die hard hebben gewerkt aan het samenwerkingsmodel. Er is veelvuldig binnen, maar minder tussen de twee groepen gesproken.

Gedeputeerde Staten hebben uiteindelijk, alles overwegende, besloten tot een bestuurlijke fusie van de Hoeksche Waard.

Spreker realiseert zich dat dit voor sommigen een onaangenaam besluit zal zijn. Bestuurlijk samengaan kent echter veel voordelen. Men kan kracht winnen doordat er een gemeente ontstaat met 85.000 inwoners, dicht gelegen bij de Drechtsteden, Rotterdam, Goeree-Overflakkee en andere gebieden. Daarentegen zal de identiteit van de Hoeksche Waard en de kernen behouden blijven. De provincie zal ondersteunend zijn in menskracht. Er zal een integraal plan worden opgesteld teneinde de kansen op economisch en ander gebied te benutten. Van Rijkswegen worden gelden beschikbaar gesteld.

Het besluit van Gedeputeerde Staten in de vorm van een brief met inhoudelijke onderbouwing ligt achter in de zaal en ieder kan een exemplaar meenemen.

Aan het kabinet zal worden voorgesteld het besluit per 1 januari 2020 te bekrachtigen. Er is tijd nodig om te werken aan het vervolgproces. Het verdient aanbeveling voor die datum reeds ambtelijk te fuseren.

Vervolgproces

Na het zomerreces zal het formele herindelingontwerp ter inzage worden gelegd. De vijf betrokken gemeenten hebben drie maanden de tijd om daarop te reageren en andere partijen hebben acht weken reactietijd. Eind 2016 zullen de reacties worden verzameld, waarna begin 2017 een definitief voorstel aan

Provinciale Staten zal worden voorgelegd. Bij positief besluit zal het voorstel worden voorgelegd aan de minister van Binnenlandse Zaken.

Reacties en vragen uit het publiek

De heer Moerkerke (burgemeester van Strijen) zegt dat het besluit hard aankomt en dat dit waarschijnlijk voor de meeste aanwezigen zal gelden. Hij doet vooralsnog geen uitspraak over een goed of slecht besluit. Spreker hoopt dat alle partijen gedurende de zomervakantie het nieuws kunnen laten betijen en dat men daarna constructief en positief met elkaar kan samenwerken. Hij hoopt dat het programma familiediner niet hoeft te worden ingeschakeld. De Hoeksche Waard dient één en ondeelbaar te zijn en te blijven.

De heer Van Loo dankt voor de uitleg en voor de complimenten aan de samenwerkers. Hij mist de argumenten waarom voor fusie is gekozen en niet voor samenwerking.

De heer Van der Sande zegt dat de inhoudelijke argumenten uitvoerig benoemd zijn in de brief van GS, die achter in de zaal ligt. Men had voornamelijk, naast alle waardering voor de uitwerking van het model van samenwerking, vraagtekens bij de werkbaarheid van het model in de praktijk. Aan het model liggen veel verschillende standpunten en compromissen ten grondslag, terwijl de herindelers ook nog zouden moeten meewerken. De vorm van het model was vooral theoretisch van aard. Indien een van de gemeenten volgens dit samenwerkingsmodel het niet eens zou zijn met een bepaald besluit, zou dit vervolgens kunnen worden voorgelegd aan de provincie. De provincie zou dan een eigen afweging moeten maken, wat de situatie in de praktijk gecompliceerd en lastig werkbaar zou maken.

Het samenwerkingsmodel wordt derhalve niet als een levensvatbaar en werkbaar compromis beschouwd, evenmin mogelijke varianten op het model.

De heer Van Loo benadrukt dat het model van samenwerking door alle fractievoorzitters en de betreffende wethouders ondersteund wordt en dat het feit dat drie gemeenteraden voor samenwerking hebben gekozen en twee gemeenten voor herindeling, niet is gehonoreerd.

De heer Van der Sande stelt dat men er in gezamenlijkheid niet is uitgekomen en dat volgens afspraak de provincie het proces dan zou overnemen. Het feit dat drie gemeenteraden voor samenwerking kozen en twee voor herindeling, was hierin voor de provincie niet van doorslaggevend belang.

De heer Oudemans (SGP Cromstrijen) spreekt zijn dank uit voor de toelichting en voor het duidelijke besluit. Hij heeft bezwaar tegen de ingangsdatum 1 januari 2020, omdat betrokkenen dan te lang in een onduidelijke situatie zitten. 1 januari 2019 zou te prefereren zijn; er behoeven dan geen gemeentelijke verkiezingen voor de huidige 5 gemeenten meer te worden gehouden.

De heer Van der Sande begrijpt deze redenering, maar er is bewust voor 1 januari 2020 gekozen. Een fusie is een ingrijpend proces en het is beter de tijd te nemen om nader tot elkaar te komen en de organisatorische en financiële consequenties gedegen uit te werken. Overigens is de definitieve keuze aan het kabinet.

De heer Van der Dool (Piratenpartij) vraagt of het besluit unaniem was. Hij vraagt waarom de drie gemeenten die intensief samenwerken, Barendrecht, Alblasserwaard en Ridderkerk, niet zijn samengevoegd?

De heer Van der Sande antwoordt dat veel gemeenten intensief samenwerken, maar dat dit niet het onderwerp van gesprek is van deze bijeenkomst. Het besluit was niet unaniem omdat spreker vanochtend ziek was en dus niet mee kon besluiten, maar men is het binnen Gedeputeerde Staten volledig met elkaar eens.

Spreker dankt de aanwezigen voor de inbreng en voor de rust waarmee het besluit van Gedeputeerde Staten is beluisterd.

Slotwoord

De heer Smit bedankt de heer Van der Sande voor de wijze waarop hij het gezamenlijk besluit van Gedeputeerde Staten heeft toegelicht.

Hij constateert zekere opluchting in de zaal dat er een besluit ligt, ook al zijn niet alle aanwezigen het eens met de inhoud. Hij geeft de aanwezigen complimenten voor de rustige manier waarop kennis is genomen van het besluit. Men kan op steun van de provincie rekenen bij de uitwerking van het besluit.

De voorzitter dankt alle aanwezigen voor hun inbreng en sluit de bijeenkomst om 18.55 uur.

12.8 Memo Verkenning regionale opgaven en kansen Hoeksche Waard

Aan
PS

Kopie aan

Onderwerp
Regionale opgaven en kansen Hoeksche Waard

Krachtig regionaal beleid levert een positieve bijdrage aan versterking van de regio's en daarmee aan economie, werkgelegenheid, de omgevingskwaliteit en het welzijn van de inwoners. Het versterken van de economie, het vestigingsklimaat en leefbaarheid zijn prioriteit in het beleid van de provincie. Gelet op motie 609 waarin PS GS oproepen tot voortzetting en intensivering van regionale inhoudelijke agenda's zijn opgaven en kansen die gezamenlijk met de regio tot uitvoering gebracht kunnen worden verkend in de Hoeksche Waard. Onderstaand een eerste inventarisatie waarbij aangesloten wordt bij kwaliteiten en activiteiten op het eiland. Doelstelling is ook om provinciale ambities in de Hoeksche Waard te realiseren. De komende weken zal dit groeidocument naar aanleiding van gesprekken met onder meer de gemeentesecretarissen uit de Hoeksche Waard nader worden aangevuld. Na meer duidelijkheid over de bestuurlijke toekomst kan op korte termijn met de regio gezamenlijk tot een programma worden gekomen. Een plan van aanpak zal hiervoor snel na het zomerreces aan u gepresenteerd worden.

Versterken economie

Economische potenties van het gebied zijn landbouw en vrijetijdseconomie. Daarnaast zijn ontwikkelingen in de as Rotterdam-Antwerpen, duurzame energie en biobased economy kansrijk.

Landbouw

De Hoeksche Waard heeft een agrarische sector waarvan een aantal bedrijven zich al jaren lang innovatief ontwikkeld. Hier liggen kansen om deze bijzondere kwaliteit van het gebied zowel nationaal als internationaal te vermarkten. Met innovatieve landbouw kan de Hoeksche Waard zich onderscheiden en zich stevig op de kaart zetten. Via de Landschapstafel Duurzame Landbouw Goeree Overflakkee en Hoeksche Waard worden in het kader van POP3 kansrijke innovatieve projecten geïnventariseerd. Hieruit zullen gezamenlijk met het gebied icoon projecten en experimenten worden geselecteerd.

Memo

Contact:
Mr. A.M.Kleij MPA
Programma Directeur
Directie Ruimte en Mobiliteit
T 070 441 71 39
am.kleij@pzh.nl

S.B. van der Meulen
Directie Ruimte en Mobiliteit
Afdeling Projecten en Programma's
T070 441 6100
sb.vander.meulen@pzh.nl

Datum
5 juli 2016

Datum
5 juli 2016

Vrijtijdseconomie

De Hoeksche Waard heeft bijzondere landschappelijke kwaliteiten zoals de openheid van het gebied, het polderpatroon en het reliëf in de vorm van kreken en dijken. Door te investeren in natuur en landschap worden recreanten getrokken waardoor nieuwe banen worden gecreëerd en bestaande voorzieningen behouden. Met de gebiedsontwikkeling Hoeksche Waard West wordt dit nagestreefd. Er worden waardenketens gevormd door groepen initiatieven die elkaar versterken. De initiatieven hebben een specifieke bedrijfswaarde, sociale waarde, economische waarde, en/of gebiedswaarde. 'Publiek' geld wordt slim gekoppeld aan 'privaat' geld. Deze hybride financiering versterkt het eigenaarschap en de kracht van het gebied. Een aantal projecten uit deze gebiedsontwikkeling wordt ingebracht in de landschapstafel Haringvliet. Uitgangspunt voor de landschapstafel Haringvliet is het versterken van de unieke deltanatuur in en rond het Haringvliet en het beter bereikbaar, toegankelijk en beleefbaar maken ervan, om zo de natuur en economie in het gebied een impuls te geven.

Voor de Noordrand van de Hoeksche Waard start in 2016 net als in de Hoeksche Waard West een Hoekschewaardenmakerij. Ideeën, slimme combinaties, verrassende gebruiksmogelijkheden om de noordrand een ruimtelijk-economische impuls te geven worden verzameld.

Op het gebied van erfgoed beleving zijn er mogelijkheden met betrekking tot havenkanalen, fort buitensluis en historische agrarische bebouwing.

As Rotterdam-Antwerpen

In de verbinding tussen Amsterdam en Antwerpen ontbreekt nog een schakel. De A4 Zuid kan daarvoor de oplossing zijn en is essentieel voor bijvoorbeeld de havens van Rotterdam en Antwerpen.

De Structuurvisie van de Hoeksche Waard houdt alle opties nog open. In de regio leeft de zorg over de landschappelijke effecten van de realisatie van de A4-Zuid en is de wens uitgesproken om, wanneer de weg toch wordt aangelegd, te zorgen voor een goede aantakking op het regionale wegennet.

Energie

De provincie wil in Zuid-Holland snel meer energie besparen en de overgang naar schone energie slimmer en sneller realiseren. De provincie vraagt gemeenten, waterschappen, bedrijven, inwoners en kennisinstellingen om deze verandering gezamenlijk te versnellen. Het samenwerkingsorgaan Hoeksche Waard (SOHW) heeft een energievisie opgesteld en werkt aan een jaarlijks uitvoeringsprogramma. De ambitie is om energieneutraal te worden. De gemeenten in de Hoeksche Waard vragen daarbij ook het maatschappelijk middenveld om input.

Biobased economy

De Hoeksche Waard ligt in de nabijheid van de haven van Rotterdam en heeft een sterke agrarische sector die het afzetgebied en toepassingsgebied van haar producten en reststoffen kan vergroten en een kwalitatieve impuls kan geven door

in te haken op de ontwikkelingen rond biobased economy. Verkennen van de mogelijkheden op het gebied van biomassa en biobased economy kan projecten opleveren die de economie versterken. De stichting Biobase Delta waarin drie provincies en een aantal bedrijven samenwerken (triple helix) is een platform om deze kansen voor de Hoeksche Waard te verkennen.

Versterken leefbaarheid en vestigingsklimaat

De Hoeksche Waard verandert de komende jaren ingrijpend. In de nabije toekomst zullen er steeds minder jonge gezinnen met kinderen zijn en zullen er steeds meer ouderen wonen. De uitdaging is om ervoor te zorgen dat de leefbaarheid op peil blijft in de Hoeksche Waard. Bedrijven, maatschappelijke instellingen, verenigingen en overheid hebben hun krachten onder meer gebundeld in Het Pact van de Waard. Zij werken intensief samen om te komen tot plannen waarmee de consequenties van vergrijzing en ontgroening op het eiland aangepakt kunnen worden. Provincie Zuid-Holland werkt in dit kader samen met de regio via De Samenwerkingsagenda Hoeksche Waard. Er wordt gezocht naar een nieuw sociaal economisch evenwicht en een regionale voorzieningenstructuur. De leefbaarheid wordt versterkt als voorzieningen en diensten worden behouden, bereikbaar blijven en beter worden benut. Zorg, onderwijs, recreatie, natuur, en mogelijkheden van (lokale) cultuurbeleving en sportvoorzieningen versterken de leefbaarheid.

Bedrijventerreinen

De afgelopen jaren hebben veel grote bedrijven de Hoeksche Waard verlaten. Goede afstemming tussen wensen van bedrijven en instellingen en het aanbod van het gebied moeten zorgen voor een aantrekkelijker vestigingsklimaat. Daartoe moeten bereikbaarheid, onderwijs, zorgvoorzieningen, kwaliteitsniveau van nutsvoorzieningen, woningvoorraad en aantrekkelijkheid van de omgeving op orde zijn en blijven.

De regio zet in op behoud van bestaande bedrijvigheid door een vraaggerichte aanpak. In 2014 is een afsprakenkader Bedrijventerreinprogrammering Hoeksche Waard 2014-2030 tussen de provincie Zuid-Holland en de gemeenten gesloten. Afspraak is onder meer dat de vraag en het aanbod van bedrijventerreinen in kwantitatieve en kwalitatieve zin in overeenstemming gebracht worden.

Innovatie detailhandel

Detailhandel staat op het eiland onder druk. Gevolgen in de vorm van leegstand dienen zich aan. Het Pact van de Waard streeft naar herstructurering van het detailhandel aanbod. Uitgangspunt is het juiste detailhandelsaanbod op de juiste plaats. Onder meer de transitieatlas wordt hiervoor in samenwerking met provincie Zuid-Holland gebruikt.

Welzijnsvoorzieningen

De vraag naar en het aanbod van voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg dreigen de komende jaren in de Hoeksche Waard steeds verder uiteen te

Datum
5 juli 2016

lopen, door veranderingen aan de vraag- en aanbodzijde. Er is sprake van een “mismatch tussen vraag en aanbod van voorzieningen”. De geschetste mismatch vraagt voor een belangrijk deel om lokale initiatieven. Daarboven kan een gezamenlijke aanpak een aantal van die initiatieven versterken of aanvullen en voorkomt die een versnippering van aandacht en middelen. In het Pact van mijn Hart wordt daarom samengewerkt tussen gemeenten, woningbouwcorporaties, zorg- en welzijnsinstellingen en belangenverenigingen om de complementariteit goed te benutten, om menskracht, middelen en energie effectief en efficiënt in te zetten, om “langs elkaar heen werken” te voorkomen en om de mogelijke spanning tussen partijen en eventuele negatieve effecten op wonen, welzijn en zorg te ondervangen.

Woningvoorraad

De vergrijzing en het teruglopen van de bevolkingsaantallen heeft gevolgen voor de woningvoorraad. Het Pact van de Waard werkt aan deze opgave door samen met partijen te zorgen dat de bestaande woningbouwvoorraad aansluit bij de toekomstige vraag en de huidige voorraad wordt afgestemd op de vraag naar onder meer levensloopgeschikt wonen.

De provincie denkt mee in een overkoepelende visie en streeft naar keuzes voor de regio in plaats van een optelsom van de losse gemeenten.

Bereikbaarheid

Boven regionaal

De regio geeft in het Regionaal Verkeer en Vervoersplan 2014 (RVVP 2014) aan naast een veilige en praktische regionale wegenstructuur in de Hoeksche Waard zelf, ook goede verbindingen met de rest van Nederland belangrijk te vinden. Deze worden nu gevormd door de Heinenoordtunnel, Kiltunnel, Haringvlietbrug en de veerpont Hekelingen - Nieuw-Beijerland. Maar veranderingen hierin kunnen wenselijk zijn. Bijvoorbeeld de eerder genoemde A4 Zuid maar ook het tolvrij maken van de Kiltunnel richting de A16. De heffing van de tol loopt in ieder geval tot 2020 door. In 2018 zal een evaluatie plaatsvinden.

Openbaarvervoer

Het traject Oud-Beijerland –Rotterdam is mogelijk een kansrijke hoogwaardig openbaar vervoer corridor waardoor het openbaarvervoer geoptimaliseerd kan worden. Daarnaast zijn de P+R voorzieningen en de bereikbaarheid van de haltes in de regio een punt van aandacht.

Regionale wegenstructuur

In algemene zin is het bereikbaar houden van voorzieningen in kernen zoals winkels, scholen, verenigingen, dorpshuizen, bibliotheken, sportaccommodaties, zwembaden een opgave.

Recreatieve routes

Op een aantal plaatsen is er behoefte aan veilige fietsroutes naar school of werk. Ook is er behoefte aan een beschouwing op de recreatieve fiets-, wandel- en vaarverbindingen. Eind juni start de pilot waterbus Haringvliet waarbij onder andere Tiengemeten een aanlegplaats is.

Lopende trajecten Provincie en Hoeksche Waard

- Samenwerkingsagenda Hoeksche Waard, Rijksoverheid en Provincie Zuid-Holland 2015-2020

De regio Hoeksche Waard heeft een samenwerkingsagenda 2015-2020 opgesteld waarin wordt voortgebouwd op het anticipeerprogramma dat de afgelopen twee jaar in de regio is ontwikkeld. De samenwerkingsagenda richt zich op de uitvoering en onderwerpen zijn van economische aard zoals een nieuw economisch profiel en de uitvoering van de Transitieatlas Heroriëntatie Detailhandel. Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en provincie Zuid-Holland is €145.000 ontvangen voor ondersteuning van de agenda.

-Landschapstafel duurzame landbouw

Binnen de landschapstafel duurzame landbouw worden icoonprojecten geïnventariseerd in de regio Hoeksche Waard en Goeree Overflakkee die een kans hebben om aanspraak te maken op de subsidieregeling POP 3.

Er is geïnvesteerd in Hoeksche Waard in de pilot akkerranden en de pilot Veldleeuwerik duurzame akkerbouw.

-Landschapstafel Haringvliet

Voor de landschapstafel Haringvliet (regio Hoeksche Waard, Voorne Putten en Goeree-Overflakkee) is voor 2016 €2,1 mln. beschikbaar gesteld door de provincie uit het UPG. Hiervan zal een deel voor de Hoeksche Waard worden ingezet. Voor 2017-2019 is een aanvraag gedaan voor €5,6 mln. door de landschapstafel Haringvliet.

-Energie

Door het opstellen van warmtekansenkaarten in de Warmte Koude Atlas kunnen kansen voor matching van warmteleveranciers en – afnemers in beeld worden gebracht. De provincie zet zich in voor verdere invulling, verificatie en onderhoud van de database. Met deze gegevens kunnen de gemeenten in de Hoeksche Waard zelfstandig en gezamenlijk aan de slag om de verduurzamingsopgave op lokaal en regionaal niveau te ondersteunen.

-Bereikbaarheid

De afgelopen jaren is er ruim €5 mln. geïnvesteerd in de provinciale weg infrastructuur onder meer in de N491 onderhoud en verbetering (incl. aanleg rotonde), bermverharding aangelegd N488, renovatie N487 (2014), renovatie

Datum
5 juli 2016

viaducten a29 (2014). Op het gebied van fietspaden lopen er diverse studies in de verkenning en planfase.

De komende jaren staan onder meer de renovatie N489 (incl. aanleg 2 rotondes), P+R busstation Heinenoord, verbetering en onderhoud van N217 en klein onderhoud N488 op de planning.

Concrete kansenlijst om bij te dragen aan de regio

De regio geeft ambtelijk aan kennis en procesmiddelen te missen zoals gemeente Goeree-Overflakkee die via het IRP heeft. Concrete opgaven van de uitvoeringsagenda en projecten binnen de landschapstafels zouden met procesmiddelen verder gebracht kunnen worden.

Aan onderstaande kansen die de economie en de leefbaarheid van de Hoeksche Waard versterken zou de provincie op korte termijn een bijdrage kunnen leveren.

Duurzame landbouw

Provincie zou naast een bijdrage uit POP 3 kunnen bijdragen door capaciteit te leveren voor de uitvoering van deze projecten. Verkenning van concrete projecten in landschapstafel duurzame landbouw vindt op dit moment plaats.

A4 Zuid

Verkenning van mogelijkheden voor het realiseren van de A4 Zuid. Aanleiding zijn ook de geluiden vanuit VNO-NCW, van de gemeente/regiobesturen van Goeree-Overflakkee, Schouwen Duiveland & Drechtsteden. Er is een gemeenschappelijke behoefte aan een verkenning naar de corridor Rotterdam-Brabant-Antwerpen. Daarnaast vraagt de provinciale inzet in de Vlaams Nederlandse Delta en de regio Drechtsteden om een brede verkenning naar de ontwikkelkansen langs deze as, zowel op economisch gebied als op alle modaliteiten. De versterking van het metropolitane gebied Rotterdam-Den Haag leunt immers op een goede doorstroming vanuit de verschillende verbindingen; zo ook de zuidelijke corridor.

Gebiedsontwikkelingen

Hoeksche Waard West

Voor de concrete projecten uit de Hoeksche Waard West zijn middelen beschikbaar. Ontwikkelkracht om de projecten van de grond te krijgen is nog gewenst.

Noordrand Hoeksche Waard

Voor de Noordrand van de Hoeksche Waard is in 2016 ook een Hoekschewaardenmakerij gestart. Mogelijk ontstaat hier ook een vraag naar ontwikkelkracht.

Fort Buitensluis

Buitensluis is te beschouwen als een uniek monumentaal object, een icoon, van belang voor Numansdorp, Cromstrijen en voor de Hoeksche Waard. Een stichting zal plannen voor de ontwikkeling van het fort wordt. Numansdorp wordt hiermee binnen de Hoeksche Waard en ook daarbuiten op de kaart gezet. Voor de ontwikkeling van deze plannen speelt de provincie momenteel al een rol vanuit Waterpoort/IRP Goeree Overflakkee en erfgoed. Voor Fort Buitensluis zou ontwikkelkracht vanuit de provincie kunnen helpen bij de ontwikkeling.

Biobased economy

Kansen voor de Hoeksche Waard verkennen via stichting Biobase Delta en het mogelijk opzetten van een Groene Cirkel.

Energie

Samen met de regio verkennen wat er in een uitvoeringsprogramma moet komen en mogelijke projecten ondersteunen. De provincie ziet betrokken inwoners en bedrijven als de 'ambassadeurs' van de Energieagenda. Waar dat nodig is worden lokale initiatieven ondersteund onder meer door het organiseren van een Zuid-Hollands kennisnetwerk 'proeftuinen'.

Regionale bereikbaarheid

Het verkennen van regionale opgaven met de regio op het gebied van bereikbaarheid inclusief openbaar vervoer en slowlanes. Het SOHW is vanuit de regio reeds gestart met een verkenning onder meer op basis van het Regionaal Verkeer en Vervoersplan 2014.

Demografische transitie

De inbreng van de noodzakelijke expertise en procesbegeleiding is door de regio gevraagd aan de provincie voor de samenwerkingsagenda Hoeksche Waard. Onderdelen zijn transitieatlas detailhandel, de transitie-monitor voor de verkenning van de regionale economische structuur, de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en de woon-zorg opgave met onder meer langer zelfstandig blijven wonen en de gebiedsonderneming wonen-welzijn-zorg.

Regioprofilering

De Hoeksche Waard kan haar producten en diensten beter verkopen en benutten door het vergroten van de naamsbekendheid. Met de regio verkennen welke mogelijkheden er zijn.

Op korte termijn kan er samen met de regio aan de slag worden gegaan met concrete projecten en met de verkenningen die tot concrete projecten leiden.

12.9 Verslag zienswijzen herindelingsontwerp Hoeksche Waard *separate bijlage*

